मन [illegible] मि…

316
N-7 Dev

000316
L:B01 - R03 (Dev-A)
316
Al -> Dev

WORLD KONKANI CENTRE LIBRARY
विश्व कोंकणी केंद्र
25114

मन म्हजें पिशें

लग्न जावन घोवाल्या घरांत भितर सल्लें आनी कुळार सोडटना दाटून आयिल्लें मन अस्कमात पर्यून फुलून आयलें. दनपारच्या वताच्या कडान बावून आयिल्लें फूल सांजेच्या वाऱ्या ल्हारान प्रफुल्लीत जाता तशें ! देवाक नमस्कार करून जाण्टयांक नमस्कार केलो. मांवान तोंड भरून आशिर्वाद दिलो— "अष्टपुत्रा सौभाग्यवती भव—" देर–नण्डो खोक करून हांसल्यो. हांवेंय लजेन तोंडार पदर घल्लो. हाणी तर कोणाक कळना तसो ल्हवूच कोंपर माल्लो. म्हजें मन आनी आंग शिरशिरून आयलें.

ती रात हांव केन्नाच विसरचें ना. हाणी म्हाका विचाल्लें– नाका; तें सांगपासारकें न्ही. हालीं सगलेच घोव बायलेक पयले राती तेंच [illegible]-रतात. हे दिसच असले ! वता वता थंय तांबडो त्रिकोण ! हांवें [illegible] जाप दिली ना. पुण तांणीय आग्रो घल्लो ना. पयली फावट जात[illegible] मागीर फुडलो विचार करपाचो हें हांवें आयकल्लें. आनी हेय जाय[illegible] आशिल्लेशे दिसता.

ते दीस कशे सल्ले तें लग्न जाल्ल्यांक सांगपाची गरज ना. रातचे गुलाब फुलताले. खबरो सोंपून सोंपनाशिल्ल्यो. फकाणांक ओतो येतालो. आनी – तें सगलें आमचे बाज्जेकच खबर. अेक खरें ! रात पावनाशिल्ली.

सकाळीं उठप आनी आस्वो दीस भारप तो 'रात केन्ना येता' ह्याची वाट पळोवपांत !

आशाडांत कुळारा वतना जाल्यो काळखाचो आर्वातकाय सांगून कळपाची न्हय. मन तर सारकें आयलें न्हय. कुळारा आयलें तशीं सग-ल्यांची फकाणां सुरू जालीं. आयिल्लो गेल्लो विचारताली "बोबाळ किते आसा गो ?" नायजाल्यार बायलांक काळखेळ लागचना. एकलेन तर अर्द दीस हे आयिल्लेकडेन हांचें हुजिकेन विचाल्लें. बरोबरची तर "कितें बीनांग न्हय मुगो ?" म्हूण विचारूंक लागलीं. म्हाका मामके नाका पुरो करून सोडलें सगल्यांनी. निमाणें आशाड सोंपलो तेन्ना सुटलें.

म्हयनं सल्ले. म्हयन्यांफाटल्यान म्हयने आनी वर्स सल्लें. मधीं मधीं कुळारा वतालें तेन्ना आई धरून सगलीं विचारतालीं–'बोबाळ ना गो अजून ?' आनी म्हजें मन चोरावरी जातालें. खरेंच ! झाड रोयलें म्हूण जायना. ताका फळ येता तेन्नाच ताची तोखणाय जाता. कुळारासावन घरा आयलें कि मांय म्हाका सांसपून पळेताली. 'कांय ना मगे ?' दर म्हयन्याक विचारताली, 'कितले दीस जाले न्हाल्यार ?' दोन दीस फुडें गेल्यार म्हजें मन लेगीत पिशावरी जातालें. नकळटना म्हज्याय मनाक ओड लागिल्ली.

मांय–मांव जाण्टीं. तांकां देवाचें पिशें. तीं आतां म्हाका उपास-तापास करूंक सुचोवपाक लागलीं. म्हाका हरशीं सोंसना. उपास करून तांच्यो इत्सा धूर्ण जावपाक लागल्यो जाल्यार प्रत्येक जण उपास काडटलो आशिल्लो आनी तशें जाल्लें जाल्यार अन्नटंचाईचो प्रस्नूय बी सुटटलो आशिल्लो. पुण म्हण्टात न्हय, 'शेणिल्याचें मन धाकडेन.' म्हजो विस्वास नासूनलेगीत जाण्ट्यालें आयकून तरी पळोवया म्हूण हांवें सुक्रा-राचें व्रत घेतलें. आयुस्यांत तो मेरेन हांवें उपास केन्नाच काडले नात. ताका लागून त्रास जातालो. चडच त्रास जालो जाल्यार हांव कोणाक कळनासतना कितेंय तोंडात उडयी. जाण्ट्यांचें मन दुखयलें ना हें समाधान.

असोच एक शुक्रार. न्हावन धुवन सोंवळ्यांनी देवाक दिवो लायलो. ला घालीं आनी तुळशीकडेन गेलें. व्हडले नण्डेलो चलो थंयच खेळटालो. ळशीक नमस्कार करता आसतनाच आयलो. म्हज्या हाताक धरून गेडू लागलो. हांवें म्हळें, "आरे आरे, आफुडटा? सोवळें न्हेसलां मरे त्र?" हांवें ताका बेगबेगीन पैल्यान धुकल्लो आनी हेवटेन तेवटेन ळयलें. मांय लागसार नाशिल्ली म्हणून बरें. नाजाल्यावर वस्त्र दल्लेबगर सोडची नाशिल्ली. इतल्यांत म्हजी नदर बाबुल्याचेर पडली. ो निर्शेल्लो पळोवन मन कळवळ्ळें. 'कितें रे? कितें ांगतालो?' म्हण विचारनाफुडें ताजें मुखामळ फुल्लें. 'मामान रोय्यिल्लें ही त्या झाडाक फूल लागलां पळय कसलें? पळय. यो पळय. पयलेंच फूल . . . . . . बरें दिसता . . . .

मामान रोयिल्ल्या झाडाक . . . . पयलेंच फूल . . . . . पयलेंच फूल लागलां . . . . म्हजें मन भुल्लुसलें. खीणभर हांव पळयतच रावलें . . . . 'यो मगे मामी!' बाबुल्यान आफयनाफुडें भानार येवन हांव फुडें सल्लें. कसलें रोप कोण जाणा! दुर्गाकुशीन जाल्लो रोंपो हाणीच हाडून भितर रोयिल्लो. आमी सगली हांशिल्लीं हांकां. पुण आज त्याच रोंप्याचेर एक फूल फुलिल्लें. घड कळो न्हय, घड फूल न्हय, अशें एक तांबडे–जांवळें फूल घोलतालें. पयलेंच फूल . . . . पयलेंच. कशें आसत काय . . . . . रंगान आनी दिसपान काय सुंदर म्हण-सारकें ना . . . . वास पळोवंया . . . . अशें म्हुण हांवें वाग घेतली आनी ल्हवूच नाकाकडेन घेवन वास घेतलो. शीः–ऑक–म्हाका ओकारी आयली. आयली ती आयली, थांबच ना. हातांतलो वावर अर्दकुटो उडोवन मांय धांवत आयली. हरशीं उपदेश करपी. पुण सोवळें आसुनय म्हजें कपल धरूंक लागली, "यो अशी भितर यो. बस. बरें दिसता मगे जिवाक?"

ओकारे थांबले. म्हाका मात लज जाली. हांवें आडखळत म्हळें, "हरशींच . . . . . त्या फुलाचो वास––"

'न्हाल्यार कितले दीस जाले गे? देड म्हयनो मगं?'

'बहूच. पुण तशें आता जायतें काय? . . . . .' हांवें धुसपुस म्हळें . . . . . .

'आं . . . . तें आंसू आता. पड मातशी. ब्याइल्ली जाल्या नी गे.'

हांव पडलें. मन शांत जाल्लें. दोळे धांपिल्लेकडेन म्हाका वेगळीच भावना जाली. आतां म्हाका कोणें न्ही म्हळघारलेंगीत पटचें नाशिल्लें. म्हाका आता खात्री जाल्ली . . . . नवें फूल फुलतलें . . . . जिवंत्या रुकाक फळ येतलें. म्हाका दीस गेल्यात म्हणपाची खबर वाऱ्यापरस बेगीन पातळ्ळी. आई–बाबा खबरेक येवन गेलीं. नणंद येवन गेली. शेजाऱ्यी खबर घेवन गेल्यो.

म्हजें मन आनंदीत जालें. हांका जाल्लो आनंद वर्णपाक उतरां मेळपाक नात. आता म्हजी मांय म्हाका पावलापावलाक जपताली. मात पातेयनाशिल्ली. हे तर म्हाका सदांच विचारताले, कितें खायन दिसता? कितें जाय तुका? हांवें सांगनासतनाच हे म्हाका आंबाळे, चिंचेबोटां हाडून दिवपाक लागले. मांय म्हाका लोणचीं–पापड वाडटाली. मांवलेगेत मांयक विचारतालो सुनेक कितेंय हाडूं काय म्हूण.

मांय म्हाका हुमरासकल देंवपाक दिनाशिल्ली. तरी एक दीस हांव देंवलेंच. तुळशीकडेन लायिल्ल्या त्या रोपाचेर फुलिल्लें तें फूल म्हाका पळोवपाचें आशिल्लें. पळय जाल्यार थंय काळया जांबळया रंगाचें एक विद्रूप घाणयारें फूल आसा. पळयतनाच म्हाका वीट आयली. म्हऱ्यांत गेल्यार ओकारी बी येत म्हुण हांव फाटल्या पांयांनी घरात भितर सल्लें. मनात पाल चुकचुकलेगवर मात रावली ना. वेठेंच अस्वस्थसो दिसपाक लागलें. आयलें आनी आड पडलें.

दुसऱ्याच दिसाची खबर.

हाली मांय म्हाका कांयच काम करूंक दिनाशिल्ली. चार तांबये न्हावन भितर सरताफुडें 'पड आतां मातशी. बोल्यांत बी हात घालू नाका' म्हुण मांयन म्हाका शिटकायलें. कपलाक लावन हांव आड पडलें.

आनी तामरेतीवैलो 'राष्ट्रमत' घेवन नदर भोंवडायली. नदरूय दुश्ट कशी ते चौकटीचेरच थिरावली. 'मडगांव येथील महिलेला राक्षसी मूल' अशा माथळ्याखाला ती खबर वाचनाफुडें म्हज्या आंगार कांटो फुल्लो. एके बायलेक खंय एक कपलार एकूच दोळो आशिल्लें आनी तकलेर फाटल्यान शींगां आशिल्लें भुरगें जाल्लें. तरी बरें. मेल्लेंच जालें म्हूण. इतल्यान धाकली नणंद भितर सल्ली – कॉलेज बंद म्हणून पर्थून आयिल्ली ती. हांवें तिका उलो मारून ती बातमी दाखयली.

"आवंय! आयकली हांवे ती खबर!"

"अशें! तरी बरें मेल्लें जालें म्हुण न्ही?"

"पेपराचेर तशें आयलां. रावणफोंडावैलें मीना म्हण्टालें. जालें तेन्ना जितेंच आशिल्लें म्हुण. व्हड जायत म्हुण मारून उडयलें खंय ताका."

म्हज्या पोटांत कुळकुळ्ळें. बेठोच भंयसो दिसपाक लागलो. नकळ-टनां म्हजो हात पोटावैल्यान भोंवलो. गर्भाक सांसपून पळोवपाचो हांवें येत्न केलो. कांय लागलें ना. काळजांत धडधडपाक लागलें. उठून हांव भितर गेलें. मांय देवाक फुलां घालताली. तितलें करून ती भितर वचना-फुडें हांव देवासरीं गेलें. हात जोडले. देवाऱ्याचें गवेत उकतें करून कुळ-देवाचो आंगारो काडलो. नाखटान खरपून कपलाक तिबो लायलो. हात थरथरताले. हांवें गवेत धापलें आनी देवा म्हूर्तीचेर नदर लायली. ती म्हूर्त कुच्छित्रीपणांनी हांसताशी म्हाका दिसली. म्हाका याद जाली. उपास करतना लेगीत हांवें देवाकडेन फटींगपणां केल्लीं. सोंवळेंलेगीत सांबाळूंक नाशिल्लें. हांव म्हाका नास्तीक समजतालें. आनी आतां? . . . देव . . ख्यास्त दिता जावंये! पांय गळिल्लेवरी जाले. भायर येवन वल्तेराचेर बसलें. नदर तुळशीचेर पडली. आनी थंयसून त्या फुलाचेर–पयलें फूल.

. . . . विचित्र . . . . बेरंगी . . . . घाणयारें, . . . म्हजें दोळे भरून येवपाक लागले. आवयची या घुंगशेवन रडूंक मोंळिल्लें जाल्यार मनावं आशिल्लो.

WORLD KONKANI LIBRARY
Accn No: 000316

मन हें मनशाचो व्हडलो दुस्मान अशें कितलेक म्हण्टात तें आतां कळ्ळें म्हाका. पुण जायनूय मन आटापाक येनासल्लें. आतां सुदूच आदार उरिल्लो . . . . 'हे' घरात आयले कि मन येकलें करूंक मेळटलें. तोच एक आलाशिरो.

. . . . . आनी 'हे' आयले. पुण रात येसर मन येकलें करपाची संदच मेळ्ळी ना.

सगलीं न्हिदूंक गेलीं. हांवें कुडीचें दार ओडून घेतलें आनी हांचे-सरी गेलें. हे वाचताले. बाज्जेर बचून बसनाफुडें हाणीं पुस्तक येस्थान दवल्लें आनी म्हाका म्हऱ्यांत ओडलें. सकाळसावन मनाक घाल्लो बांद सुटलो आनी हुंडक्यानी रडूंक येवपाक लागलें. हे धुसपले. कितें जालां तें म्हाका सांगपाक येना जालें. उतरांच मुटनात जालीं. हे काकुळटेक येवन म्हाका विचारताले आनी हांव फक्त हुंडके दिताले. हाणी कोण-कोण माशेन विचाल्लें. हांव तरी कशें आनी कितें म्हूण सांगतलें आशिल्लें. निमाणे हाणीच विचाल्लें, "याद आयली आईची ?" आनी हांवें मटट करून 'हय' म्हळें. तेवरावर हाणी म्हाका आनीकूच म्हऱ्यांत घेतलें आनी म्हजी फाट थोपटीत कानांत सांगलें, 'ह्या येता त्या सोनवाराक या आमी. सोमारा दिसा सकाळीं मात परतुपाक जाय आं!' हांवें मोन्यांनी 'आं' म्हळें. मनांतली खरी भिरांत मनांतच उल्ली. तरीकूय मन आतां शांत जाल्लें.

दीसभराच्या कामाक लागून हांचो दोळो रोखडोच लागलो. म्हजी मात पातयेक पाती लागना जाली. हांची न्हीद मोडत म्हूण हांवें दिवो बारीक केलो आनी आड पडून न्हीदेची आराधना करीत रावलें. पुण मन कशेंच वोगी रावना जालें. विचार करीत रावलें. तें पयलें फूल . . . ती बातमी . . . कशें जायत काय तें भुरगें . . . .

सुर्वेक आमचो वाद जातालो . . . . हे म्हणी आपणाक बाय जाय. हांव म्हणी म्हाका बाब जाय. पुण आयज मन तिसरेंच चिंततालें.

त्या घाणयाऱ्या फुलाची गत जायना जाल्यार पुरो. मडगांवां ते वायलेक तर खंय . . . आवयस . . . . तिरशें, कुड्डें, थोंटें परवडलें! जुळें तिळें परवडलें पुण दुस्मानाचेर लेगीत हो प्रसंग येवचो न्ही रे! अशें चिंततामननाच मन भितालें . . . खुद्द म्हजेरूच हो वेळ आयलो जाल्यार—शी!

हे कुशी वैल्यान ते कुशीर करतां करतां मध्यान जाली. दिवो वारीक केल्ल्यान मांवल्यो वी अस्पष्टशो लांबलांब पडिल्ल्यो. लांबेले तारगेतीची मांवळी तर बद्द पोटमोटेल्याभशेन वण्टीचेर उबी राविल्ली. वण्टीवैल्या पायनेल्लांनले फोटे कावल्योवावल्यो करपाक लागले. भिल्लें मन अदिकच भिवपाक लागलें. कूस परतिली आनी हांचे कुशींत तोंड लिपयलें!

दोळो केन्ना लागलो कळ्ळोना. फांतोडेर मात जाग आयली. मन खूबशें शांत जाल्लें. तातूत फांतोडेच्या उजवाडांत हांचे मुखामळ पळयतां पळयतां म्हजेंय मन उल्हासित जालें. ल्हान भुरग्यावरी हे न्हिदिल्ले. मर्दांच हे मुमुरखे हांशिल्ल्याभशेन दिसले. हावें पर्थून म्हजें तोंड तांचे कुशींत लिपयलें. पुण ते रोखडेच जागे जाले. म्हऱ्यांत घेवन तार्णी अळंग म्हजो . . . . "शी: हें कितें? सकाळफुडेंच? " हावें फकाणांनी म्हळें. ताणी म्हाका अदिकच म्हऱ्यांत ओडलें. मन शांत जाल्लें. पुण मनांतली भिरांत अजून वचूक नाशिल्ली. हांव ल्हवूच हांचो हात हातांत घेतलो आणि पोटाचेर धरून विचाल्लें.

"कोण आसा हांगा?"

"वाय म्हजें."

"अं. अं. बाबच."

"बरें बरें दोगांय . . . . एक बाव, एक वाय. जालें?"

"आवयस." अशें म्हुण हांचे वांगडा हांवय हांसलें.

"बरें, कोणाभशेन जातलें सांग पळोवया?" हावें विचाल्लें.

"सांगूं? तुजे भाशेन."

"ना. ना. म्हाका तुमचेचभशेन जाय." हावें मनापासून म्हळें.

"मुजेर काय ना तें. म्हाका [illegible] [illegible] [illegible] गोंयचें, मुखार . . . . . ."

मागर्ची जाग आयली आनी आमी [illegible] मानमो वेळ मेळनाकडे नी [illegible] [illegible]

शेनवारादिसा आमी आई म्हयान [illegible] [illegible] घालून न्हयाची वेळच आयली ना. मन [illegible] [illegible] तच वेळ मल्लो. मायरादिसा आमी [illegible] [illegible] हे म्हाका मदांच विचारल्लें, तुका [illegible] [illegible] [illegible] 'काय नाका' म्हणां. पुण म्हजो [illegible] [illegible] पोंरमान कागद्याची वात आसा तिका [illegible] [illegible] म्हाका दिसतालें. पुण म[illegible]णाकच [illegible] [illegible] [illegible] म्हाका भय दिसतालें, गोड–आंवट माडून कडू [illegible] [illegible] दिसलें? कसलें लक्षण हें? वयल्यावेळार दिसना [illegible] [illegible] अशें न्हीं. पुण हें आमच्या पोरमानलें वेळीच [illegible] [illegible] कडू. ते खातीर कोणाकच नाका आशिल्लें. आनी म्हाका [illegible] 'हालें' किं तोंडाक उदक मूटचें, म्हज येवचें. पुण मन [illegible] [illegible] रावतालें. कडु कागदं खायन जाल्यार भुगें [illegible] [illegible] खबर!

दुवाळें हें आमल्लें वा आंवाळ्याचेंच [illegible] [illegible] शकतात. म्हाका ते कडु कागद्याचे जाल्ले अशिल्लेच पुण [illegible] कित्याक जाले नात? चींचबोटां वा लोणच्याचे कित्याक जाले नात? बारीक खबर काडिल्ली. पुण कोणाकूय कोडू खायन [illegible] आयकुंक आयलें ना. म्हाका शक्य असल्यार हांव ते [illegible] विचारून तिका कसले दुवाळे जाल्ले ते विचारीत आशिल्लें पुण . . . .
मनांतले दुबाव आनी भंय दाबून दवरिल्ल्यान अतृप्ति आनी [illegible] वाडतच गेली.

म्हण्टां म्हण्टां णवो म्हयनो लागलो. सातव्या वैलीं फुलां मोटी जाली. मांय–मावान मोटे उमेदीन सगलें अितलें केलें. नशिबानच मेळटात अमले मांय–मांव. णव्या म्हयन्यावैलीं फुलां कुळारा. कुळारा आयलें. म्हजें घर आनी घरकार सोडून येतना जिवार आयिल्लें. पुण भायर सल्लेंच. देवाक नमस्कार करतकीर मायन म्हाका तुळशीकडेन व्हेलें. मट्ट करून म्हजी नदर त्या रोपाचेर पडली. थंय 'तें' फूल नाशिल्लें. आनी दुसरेंय फुलूंक नाशिल्लें. तें फूल बावून झडून पडले जातलें. एखादरे कोणेंय बरें दिसना, घाणयारे म्हुण तोडुनूच उडयलां जातलें . . . . . तें राक्षसाभशेन जाल्लें म्हग्गेंय अशेंच मेल्लें . . . . काय मारिल्लें . . . विचार येनाफुडें आंगार सर्र करून कांटो आयलो. ल्हंव सगली उबी जाली, मन बधीर जालें, काळजांत घडघडपाक लागलें. तुळशीक नमस्कार करताना हातलेगीत थथरपाक लागिल्ले.

आतां हांव कुळारा पावलें. आवयसरीं. आवयचे कुशींत.

दोतोरान तारीख दिली. दीस सरपाक लागले. मनातली भिरांत मात सरनाशिल्ली.

"बाय, फाल्यां गिराण सूर्याक. न्हिदून रावपाक जाय आं . . ."

बेठीच दुगदुग दिसपाक लागली. चुकून भायर सल्लें जाल्यार ! सूर्याचेर नदर पडली जाल्यार. चुकून कितेंय खाल्यार !

आमोरेचेर शेजाच्नी आयल्यो. खबरो मारतां मारतां एकएक खबर आयली. गिराणाचीय खबर आयली. जाण्टेल्यांनी म्हाका उपदेश केलो . . . . न्हिदून राव . . . भोंवनाका . . . खावं नाका .वारें लेगीत लागूंक जायना ! आनी देखीक म्हुण उदाहरणां दिवपाक लागल्यो. अमक्यान पथ्य पाळ्ळें ना . . . तिगेलो पूत लुळो जालो. अमकेन अमकें केलें. तिगेल्या पुतालो बोंचोच वांकडो. आनी खबरोच खबरो. म्हका चडच भंय दिसपाक लागलो. कोणाक दिसना आपलें भुरगें सुंदर आसचें, गुटगुटीत आसचें, लोकांनी ताजी अपुर्बाय करची. लक्तुबाय दिसची !

पुण तेच मग्गें [illegible] [illegible] . [illegible] . जालें जाल्यार आनी [illegible]।

केन्ना काय त्या [illegible] गल्यार [illegible] [illegible] पुण दुवाव उणें जालें नात. हाव [illegible] [illegible] नगीकय एकलेन म्हाीगलें त्याें केर्यात [illegible] आशिल्लें. अर्थात त्याें आगपाक [illegible] शिकल्लेगर्वागल्लेंच मग्गें पुण [illegible] [illegible]

पत्ती जाली. मोटा दवाजा [illegible] हांसन वावल्लें. पुण पनानल्या काळाच ना [illegible] पुरें जाल्यान म्हाका न्हीद येवपाक लागल्ली [illegible] दोळो लागलो.

. . . .पोटान जांवपाक लागलें . [illegible] वेणी येवपाक लागल्यो . . . .पिडा वाडून गेल्ली [illegible] मोंपचीचना कशें दिसलें.

आवथन म्हाका उठयलें. किते गो. [illegible] जागे जावन पळे जाल्यार न्हिदान आशिल्लें म्हज. [illegible] प्रश्नांक जाप मात अेकूच आशिल्ली. मपनंनालेंद वो [illegible] बी.

मडमडीत मगली उठली. मोटार आयली. [illegible] वेग मारतालें. पुण मिरात नेपम्म मोटी दिसतालो. ते [illegible] -घाणयारें...ती पेपगंतली खानमी...गक्षमी मन... [illegible] वेणो वाडटाल्यो तशी परत्रण वाडटाली. दोतोगान येवन [illegible] इंजेसांव दितां, बरें दिसतलें,' अशें म्हूण ताणें इंजे[illegible] नांपलेंच [illegible] उपेग जायतसो म्हाका दिसताशिल्लो. वेणो [illegible] गेली...

....मोपचीच ना कशें दिसपाक लागलें...त्रास [illegible] ...दोतोर [illegible] दिसलें. ".सर्व साधारण अिनलो त्रास जायना...मुग्गे ...' हाव जागाच [illegible]

हें भुरगें साधारण न्हय...तें...तें ...आवयम... दोतोगल्या कपलार हूम... सिस्टर नर्व्हस... धांवपळ...दोन तोंडां... ...शिगां...आवय-बापूय दोळयांत दुकां...माय मांव येनात...घोव येता... दुखेस्त जावन वेतात...खबर लेगीत घेनात म्हजी...म्हाका हुंडको यैता...पत्रकार...फोटो...'महिलेला राक्षसी मूल ...' उशें तोंडार घेवन हांव रडटां..आनी...श्रांत न्हिदतां...

"...बाय, उठ. चली जालां पळय." आईल्या उतरांनी हांवें दोळे उकते केले. पळयल्यार कुशीर भुरगें न्हिदलां...गोरें पीट्ट. पुण रुप हांचेंचशें दिसलें म्हाका. दोळे, नाक, खाडकी......हांचेचभशेन......'आठ पौंड चली आठ, अशें म्हुण सिस्टर हांसली.

उकत्या दारांतसून हे भितर सल्ले. भुरग्याक पळोवन हांसले. म्हज्या कानाकडेन तोंड हाडून हाणीं म्हळें 'हांव जिखलों. चली जालें.'

"हांवूय जिखलें. तुमचेंच रूप घेवन आयलां."

* * *

WORLD KONKANI CENTRE LIBRARY
विश्व कोंकणी पुस्तकालय

कोंयमांवाल्लीं गोरवां

इनामान गोरवाक आमडून गोठ्यान केन्नां दारीं बांदलीं आनीं फाटल्या दारांतल्यान तो घरात भितर सल्लो. कोंयमाव गादयेंतल्यान फूक मारून उजो मारको करतालें. इनामाची जाग आयकून ताणें अजापून विचाल्लें—

'इनाम, गोरवां बांदक नात आजून ?'

'बांदून येतां थिगा आह्मां !' इतलें म्हणून इनाम वाटीक टेकून आशिल्ले काशीचेर बसलो. अदकुटें आंडून कानाचेर दवरिल्ले बिडयें पोतिर काडून ताणें फस्काकाडी माल्ली.

'आव्वा ! आयज हांवेनायशी ?' कोंयमावान अजापून म्हळें. सदां गोठ्यांत पावनाफुडें हांवेवपी गोरवां आज इनाम नाका गोठ्यान बांदून घरांत पावलो तरी हांवेलीं नातशी !

'तोंड आसाक नाका हांवेवच्याक ?'

'कितें जालें'? काळजांत कल्ल जालें कोंयमांवाल्या. 'कोणंगेल्या पोरसांत बा—'

'पोरसांत न्हू—पावलू माटकारागेल्या माटांत पावलीं आयज. थिगा कांवाथे खायले खंय. माटकार पंदरा रुपय दिलेवर सोडना म्हूणटालो. कांकुळट करून निमाणें वावराक येतां म्हुळे तेन्नां सोडलीं नेणें.'

कोंयसांव काय एक उलयलें ना. दनपारां केल्ली खुटी च्या धगाचेर दवरून हून केली आनी मोन्यानी कोपांत ओतून व्हरून इनासामुखार दवल्ली. आजून गोरवां हांबेवं नाशिल्लीं.

'कोडू कोडू वीख मुगो!' धुंवरेल्ले खुटे च्याचो घोंट मारून तोंड वांकडें करीत इनास उलयलो.

कोंयसांवाचें मन दुसरेंचकडेन घुसपल्लें.

गोरवां हांबेनातशीं! काय भूकच लागली ना आजून तांकां!

'चड कावाथे खायले रे गोरवांनीं?'

'खंयचे गो! एकलेगीत खायलो ना. तोंडलेगीत लायलें जाल्यार देव जाणा!'

तशें जाल्यार! कोंयसांवाक सट्ट जालें, 'भाटकारावैलो राग गोरवांचेर बा कांडलो ना मुरे इनास?'

इनास वग्गी रावलो.

कोंयसांवान हातांतलो वावर थंयच सांडलो. गोठयांत येवन पळय जाल्यार गाय आनी पाडो दोगांय वग्गी उबीं आसात. आपणाली खरखरीत जीब भायर काडून ताजें आंग चाटपी दोगूय जीव आज वग्गी आसले. कोंयसांवाक खीणभर दिसलें तीं नदर चुकयतात! रागार जाल्यांत काय? कोंयसांवान दोनूय हात दोगांयच्याय फाटीर दवल्ले. तेबराबर दोगांय गोरवांनी एकाचबराबर थरथरथर आंग शिरशिरायलें. गाय पयलीं हांबेली आनी फाटोफाट पाडो. कोंयसांवान गायच्या गळ्या-कडेन पोशेंत दुसऱ्या हातान पाडयाचे कपल खरपिलें. गाय कोंयसांवाचो हात चाटपाक लागली. कोंयसांवाली बारीकसाणीची नदर गोरवांच्या फाटीवैल्यान भोंवली. व्हडलेशे वळ दिश्टी पडनासले. पुण बडयो खंय, पडिल्ल्यो त्यो कोंयसांवाले अणभवी नदरेन निरखिल्यो.

गोरवां आतां एकसारकीं हांबवपाक लागलीं. तांकां भूक लागिल्ली. पोटाक उजा पेटिल्लो. कोंयसांवान तांकां थापटून 'वगी रावात' म्हळें. कोंयसांव भितर आयलें. इनास भायर बसून चुडटां मोडटालो.

'इनास, पेंड काय ना घरान.'

इनास थर्गो गावला ना [illegible] 'कान्हाचों [illegible] मगल्लां?' तीन जाण मर्गी झाल्यां. पड [illegible] पार्चो खबर! गाय दूद दिनाली [illegible] वर्सां दोन बैलांचे जान [illegible] 'आन [illegible] नाजाल्यार जोन नगी [illegible] आसत. [illegible] बेकार पाडयाक पेड खयचां?'

'कुडों इल्लो आशा, इनास! [illegible]'

चार कोकण्याली [illegible] मावन [illegible] मग्न आयली. थाणान [illegible] मांव घरान भितर मांगल्ले मात. गाग्वा [illegible] कोंयमांवान कोळसो मकयल [illegible] काडलो. दोन कद्यांन [illegible] फुगसर हातानच तें घवळ्ळें.

गोग्वां हांबनाली. ताका [illegible] विडयें पोंतिर भायर [illegible] गाग्वाकुडयांतली मुवान निवळ [illegible] कदीं उबाल्लीं आनी गोग्वांसानकार [illegible] मकभकीत खावपाक लागली.

कोंयमांवान वांयचेर वचून [illegible] वांनी कदीं चाटूनपुसून निवळ करून [illegible] कद्यांन ओतली आनी तें भितर गेलें. [illegible] तालो. गांदनीचेर आदल [illegible] इनासानच आदन दवल्लां आसतलें. [illegible] तोखणाय करून कोंयसांव वावराक लागलें.

सुके पेडवे इंगळचांचेर माजून मकयल काडलें. [illegible] निमाणो थेंबो ताचेर सोडनाफुडें घमघमीत [illegible].

'ओ इनासो ' भायल्यान कोणें माद घालो.

'येयलों ' इनासान फाटल्यानच्यानच जाप दिली.

म्हण्टमर पेद्रू बल्कांवांचेर येवन सोप्याचेर उकडयां वसलो. भाजिल्ल्या मुक्याचो वास ताज्या नाकांत भल्लो.

'ओ कोंयसांव ! जेयच्या येयलां–' ताणें फकाणां माल्लीं.

'जेवया ! आज मासोळी बा फॉर्त आहा.' कोंयसांवान उर-फाटचान म्हळें.

'तें वासावैल्यानूच समजता–' पेद्रून विडी पेटयली. इतल्यान इनास भायर आयलो.

'इनास, गोरवां खंय रे ? ' पेद्रूलो प्रस्न आयकनाफुडे कोंयसां-वांच्या काळजांत कल्ल जालें. आनी कोणालें पोरसूं बी खालें ना मूं ? पुण ना. पेद्रूनच फोडणिशी केली.

'परां मडगांवां पुरूमेंता फेस्त आहा न्हूं ? आमगेल्या रेडकाक व्हरतलों हांव ! तूं बी येवपा आहा जाल्यार चवच्या येयलो हांव.'

खिणभर अनमन्न इनासान फाफडून म्हळें, 'ना रे बाबा ! '

एक मन सांगतालें विकचीं हीं गोरवां ! एक बैल जोताक उप-कारना आनी आटिल्ली गाय पोसक जड. पुण दुसरें मन शिटकायतालें–कोंयसांवाचोय विचार करूंक फाव ! ह्या गोरवांचेर तें भोव माया करतालें.

'आरे, कितें घेवन वसला ? हो पाडो आतां जाण्टो जायत येयला. फाल्यां होवूंय मेलो जाल्यार कितें करतलो ? ' पेद्रून धुंवर सोडीन म्हळें.

इनास वग्गी रावलो.

भितल्ल्यान कोंयसांव कानाचें सूप करून आयकतालें. पेद्रू उलयत आशिल्लो.

'म्हगेल्या रेडकाक हांव विकूंक सोदतां. ओंदूं पीक वरी येयली जाल्यार फुडांत म्हसच घेवं येता. तुगेलें तूं चींत बाबा ! फेस्ताक प्रेस मेळटा तो मात फाल्यां मेळचार ना. म्हज्या कोंतान तुयें गाय आनी पाडो दोनूय विकल्यार चड वरें. मागीर घेवं येना ? '

पेद्रू गेलो. पुण इनास [illegible] मेल्लो ना. [illegible] [illegible] [illegible] उनर आयकल्लो आमतलें म्हणपाचें ना [illegible] [illegible] पुण [illegible] [illegible] कोंयमांवाकडेन उनर काडपाक [illegible] [illegible] [illegible].

कोंयमांवान मुग्याक जेवपाक आपयल्ली [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] कुडके वाडले.

'कोंयमांव, येतां आं —!'

इनास स्वंय गेलो तें कोंयमांव [illegible] आमलें.

पेद्रू उलयिल्लो तें येवजीत कोंयमांव [illegible] [illegible] [illegible].

एक गाय आनी दोन पाडे! पयलींसावन कोंयमांवाचो [illegible] मोव जीव! तातेपसून कोंयमांवान—आनी इनासालेय [illegible] [illegible] दवल्लें ना. आपणाल्या पोटाक चिमटो काडून [illegible] [illegible] [illegible] घाल्लो. आनी अशें आमतनांय मोग्यान चार्विल्ल्याचें [illegible] [illegible] [illegible] वेल जिस्त नातलाकडेन मेलो. कार्नीव्हाल [illegible] गाय [illegible] [illegible] आतां—

तिगां मुग्याचें आनी दोगां जाण्ट्याचें पोट [illegible] [illegible] जाता थंय मोलजातीचें आनी किर चिनपाच! आकानाचा [illegible]-तातूंत आता माय सोपत आयलो तरी गेपपाची आजून कायच येवजण जीवंक ना. लोकांनी वीं मारून थाम काडले. [illegible] [illegible] [illegible] पावसाच्या मरवंशारच थाम रोपिल्लें आनी कोंयमांवाल्या [illegible] [illegible]-बादयो तशोच उरिल्ल्यो. आजून हात लावंक नामलो. [illegible] [illegible] विचारताल्यो 'केन्ना रोयतलें केन्ना गोयतलें!' पुण इनलें [illegible] [illegible] खंयचे? थाम, सारें, नडणी, मगलें जातलें जाल्यार—हय. शेत पिकवपाकच जाय. पोरूं शेत केलें म्हुण ओदूं पोरां पेज जेवनात, नाजाल्यार ओदूं! रोवपाकच जाय...पावस तेंकलो...परां पुलमेना [illegible]!

इनास कोपाचें मारून परतलो. कोंयमांवान ताका पेज वाडली. बुडकुल्यांत पळोवन इनास पेज जवलो. कोंयमांवान ताका आनीक वाडपाक दवलो काडलो.

'नाका. पुरो. पोट भल्लें.'

कोंयमांवाक कळ्ळें बुडकुल्यांत पेज थोडी उल्ल्या देखून इनास 'नाका' म्हण्टालो. पुण कोंयसांवाक भूक नाशिल्ली. ताणें म्हळें,

'हांव जेयलें, इनास! तूं जेय पोटभर! फाल्यां कामाक वचों नाका?'

'फटी मान्नाका. तूं जेय.' इतलें सांगून इनास उठलो.

पेजे नीस घोंटून कोंयसांव उठलें. रांदनी पोल्ल सारोवन तें मायर आयलें. मुरग्यां थार न्हिदल्लीं. इनास वण्टीक तेंकून दवरिल्ले काशीचेर उकडयां बसून विडी फुमकायतालो.

'इनास, परां पुरुमेंता फेस्त!'

इनासान विडये दम मारून धुंवर सोडलो. पुण उलयलो ना. तागेल्याय काळजांत तेच विचार धुमशणां घालताले.

'गोरवांक व्हरता मरे?'

इनास तट्ट जालो. कोंयसांव बळयां उलयता अशें–थोमणे मारता, जातलें–काय बकच्छायो करता—

इनासान नेटान न्हयकारार्थान तकली हालयली.

'ना कितें? पिशें लागलां तुका?' कोंयसांव सांगतालें इनासाक. पुण समजायतालें आपणांकूच. 'गोरवां विकना जाल्यार आमी करप कितें? शेत रोपूंक जायें मरे? सान्याक, थामाक दुडू खंयचो हाडटलो? पाय- गेलो आहा?'

इनास अजापान आयकतालो. येदो वेळ तो हेंच येवजितालो. पुण जें उलयल्यार कोंयसांवाक वायट दिसतलें म्हुण तो वगी आशिल्लो तें कोंयसांवच ताका सांगतालें—

'खऱ्यांनी उलयता?' घोगऱ्या आवाजान इनासान अविस्वासान विचाल्लें.

'हो वगत फकाणां करपाचो? फाल्यांचो दीस मदें. परां फांत्या पारार तूं गोरवां घेयन वच. हांयें येवों जायें?'

'नाका.' इनासान म्हळें. नाका म्हूं जाय. कोयमावाक [illegible] म्हूण येदोळ तो पुत्रावराक फाटीकुइ करतालो. [illegible] [illegible] म्हणटालें 'थींक' म्हूण. इनास मुस्त [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible]. कोयमावालें हुकें आयकूपाक इनास मान जाला [illegible].

दुसरे दीस मगना म्हणटमर नाकाभंवर जालो.

सकाळफुडेंच मारीमातान आयलें–

'ओ कोयमाव ! आज मळ्यान वयना ? पावस आह्रा 'मग्ना लागसार !'

'जायीत !'

'तूं रोंपना गो ?'

'पुलसता फस्त करून रोंपपाचें केला.'

'वेगीन कर बाये ! पावस नेकलो. लाकानी गेवन् वेगीन ! आनी तुयें आयकिला मगो ? मान्याक वांत पडल्या लाकांची. मारेच मेळना खय ! तूं आतां मिगुर कर–'

मारीमातान सकाळी आयिल्लें. दनपरा कायतानान आयलें.

'थाम घेयलें गो तुयें ?'

'ना आजून.'

'जायें ?' कायतानान विचाल्लें.

'तुजकडेन आहा ?'

'ना गो ! पुण बेवद्या मानानाकडन आहा. जाय जाल्यार आतां सागून दवर तेका.'

'मागीर इनासाक विचारून मागना.' कोयमावान म्हळें.

सकाळीं गोरवाक चरवाक घाडूंक नासल्ली. सांजवेळा कोयमावानच ताकां चरवाक व्हरून हाडलीं. पेटलात मांबाळेण दवरिल्ल्या दुडवांची एक कील पेंड हाडली. आदीं रुपय व्हेल्यार कीलभर पेंड बेवन आगा लाव-पाचो बारकेलो सावाव येतालो. आतां सावाव वस्तदाकलेगांत मेळना. आनी रुपय दिल्यार कीलभर पेंडूय येना. पसरकाराक दोन फुकेरवाय

गाळी संवून कोयसांवान पेंड फुगूंक घाली. इनासाक घरा दवरून तें कोंकण्यागेर गेलें. प्रत्येक घरांतलें धोण एकठांय करतनां दोळयांतलें उदक आडायत ताणें सांगलें,

"फाल्यासान नाका बाये धोण आमकां! गोरवां विकतात आमी फाल्यां!—"

गोरवांक पोटभर खावड घालून इनास आनी कोंयसांव भितर गेलीं. दोगांयलीय मनां जड जाल्लीं. पोटच्या मुरग्यांवरी मायेन वाडयिल्लीं हीं दोन मोनीं जनावरां. पोटाखातीरच विकपाक पडचीं?

सगली रात तळमळयात सल्ली. दोळो म्हुण लागलोच ना. झिळ-मिळचेर कोंयसांव उठलें. रांदनीक उजो करून च्याक आदन दवल्लें आनी गोठयांत वचून गोरवाम्हन्यांत बसून रड रड रडलें. इनासाची जाग आयकनाफुडें उठलें. च्या सारकी केली. दोगायनी रांदनीपोल्लात बसून मोन्यानीं च्या घेतली.

मायल्यान जाग येवपाक लागली. फिलीप, हरी, पेद्रू हेवूय आपा-पणालीं गोरवां घेवन वचपाचे आशिल्ले. इनासान खोमीस आंगांत घालता आसतनाच कोंयसावाक सांगलें. 'तूं शेतात वचोन बादयो चय आमगेल्यो. आनी त्या बेब्द्या सातनाकूय रेकाद धाड थाम जायें म्हुण. फाल्यां पावस पडलो जाल्यार पराच रोंपून उडोवया.'

कोंयसावालो एक कान भितर आशिल्लो. दुसरो गोठयात.

पेद्रू आयलो, 'ओ, इनासो !'

इनासान फाटल्यान वचून दावी सोडली. गोरवांक आमडून हाडलीं. कोंयसांवाच्यान पळोव नज जालें. तें धांवलें. गायेक वेंग माल्ली. पाडो म्हन्यांत येवन ताज्यो पोंवटो चाटपाक लागलो. तेबराबर कोंयसावाच्या दोळयांतल्यान व्हाळ व्हावपाक लागले. हुंवाराक घाल्लो बांद फुटलो. आनी हुंडक्यांर हुंडके फुटपाक लागले.

'तूं आतां भितर वच, कोंयसाव!' इनासान ल्हवू म्हळें.

कोयमाव मद पावल्यानी पयस गावलें. इनामान [illegible] [illegible] पेंद्रू पैस पावल्लो. इनामान मदमदीन दागा यार्मी दार्मी [illegible] [illegible] पाक लागलीं. कोयमांवाक दिसलें, गोरवांमे गाय मद वाल्यान [illegible] वत्तपावें ना. इनाम ताकां मममगीन आडून [illegible] 'ताका–[illegible] इनाम. तेंका [illegible] ताका–' पुण [illegible] कुळ्ळी नाय [illegible] [illegible] [illegible] आनी कोयमावान ययत्र वसकण मल्ली.

दीस उजवाडलो. कोयमावान मन घट केलें आलें ते [illegible] मुरयांक च्या दिली. आनी ते शेतान गेलें. [illegible] थवन [illegible] [illegible] मुममुशीत आनी मपाट केली. वाडयांच्यो मेगं घट केल्यो [illegible] [illegible] मोडून घरा गेलें. दनपरां जेवन तें कायतानागेर गेलें. याम [illegible] [illegible] उतर करून तें पमन्याचेर गेलें. मारें कमले आमा. कमलें [illegible] तें [illegible] काडली. आनी मारें कावार जायन म्हुण 'फाल्यां येता, [illegible] [illegible] आं–' म्हुण सांगून आयलें.

घरा येनाकुडें ताका पयून गोरवाची याद आयली. मन [illegible] पिकूळ जालें. बेठेंच कोयसाव गोठ्यान गेलें. गिनो गोठो [illegible] [illegible] लागलो. कोयसाव भितर गेलें. मांगरामारकी गोरवां! विकक [illegible] आसली. कमली अवदमा येवजली ही आमकां! [illegible] [illegible] गोरवां आमगेलीं! तो पेंद्रू त्या दिसा येनामलो जाल्यार हें येवजूंच [illegible] नासलें आमकां. दोन गाळी पेंद्रूक, दोन इनामाक आनी निमाण्यो [illegible] आपणाकूच घालीत कोयमाव उठलें. पेंजेक ताद्रूळ घालें. पेंजेक [illegible] तें घुटमळ्ळें, जावं! गोरवां वचूं! फुडलें वसंमर दोन गोटे तरी [illegible] पोटात.

दीस बुडून काळखाची मुतां घरात भितर मल्लीं. कोयमावालें विचार ताका बुडडुपाक लागले. हेच गायेच्या दुदार आपणाली [illegible] व्हड जाल्यांत. तिजेंच दूद विकून आमी पोट मल्लां. ह्याच [illegible] जोतां कसल्यांत आनी घराक हातबोट लागलां. आनी आज आमी ताकां विकपाक फुडें सल्ल्यांत! काय वरीं मांगरामारकी गोरवां! [illegible]

मगम ! फेस्ताक गिरायक मेळना जाल्यार पुरो ! गोरवां पर्थून आयल्यार. पुरो ! अशी प्रार्थना करून कोंयसांवान मनाचें समाधान केलें.

आमोरी जावन गेली. इनास येवपाचो जालो. पुण कोंयसांव भायर येवन बसलें ना. भितर दिवोलेगीत लायनासतनां तश्शें काळखांत बसलें.

तशीं जायतीं गोरवां खपनासतनां पर्थून येतात. पुण तीं गोरवांच वेगळी. आमगेलीं गोरवां अपुर्बायेचीं. कोणूय उडकी मारून व्हरतलो. वर्गीच धाडलीं. अशेतरेचे कशाकशेय विचार करीत कोंयसांव बशिल्लें इतल्यान पैसुल्ल्यान घांटीची किणकीण आयकूं आयली. कोंयसांव भायर आयलें.

पेद्रू येतालो. इनास फाटल्यान आसलो. हयन्हयशा उजवाडाचेर कोंयसांवाक दिसलें पेद्रुलो रेडो परतो आयलो. पुण पेद्रुल्या रेड्याच्या गळ्यान घांटी नाशिल्ल्यो हें तें विसरिल्लें.

गिरायक मेळ्ळें ना तरी कोंयसांवाक खोस जातली हे भावनेन इनास गोरवांक घेवन घांवत दारांत आयलो.

कोंयसांव खीणभर मठ्ठ उबें रावलें. तें शेत, तें थाम, तें सारें, सगळें ताज्या भवतणीं घुंवपाक लागलें. गायेन ताजो हात चाटपाक जीव भायर मात काडिल्लो.

'आग्गो चेडय, पाड पडिल्ल्यांनो, आतां आमगेलें जावप कशें ? शेत रोंपप कशें ? फुडलें वर्स आमी खावप कितें ? मरात तरी वचोन खयूय ! तुमकां पोसतलो कोण ? ' अशें उलयत कोंयसांव दोनूय हातांनीं त्या मोनजातींक मारीत सुटलें.

* * *

WORLD KONKANI CENTRE LIBRARY
25415

आंबो म्हगेलो

आजोळची व्हडवीक मगल्या नातगांक आसता. मामा ही व्हडल मगल्या भाचगांक जायजायशी आसता. विनूक आजोळची ओढ आसली जाल्यार अजाप कसलें? विनू गेल्लोच आजोळा – मामागेर! विनूचो मामा रावता पणजे! पणजे म्हळ्यार केदें व्हडलें शार! नातून मामा-गेर ल्हानव्हड मुग्गों खूब! व्हडल्या मामाली, चाकल्या मामाली भुरग्यां लागून सुटी पडली रे पडली – विनू पावलोंच मामागेर म्हण मळ्ळें.

ओंदूय नातलांचे सुटयेंत विनू मामागेर आयिल्लो. नातलांत चड मजा जाता ती पणजेंत. नखेत्रां, गोठे, फोग, वाजत्रीं, फुग्यावा—वचन थंय फकत मजा आनी मजाच मजा!

घा दीस कशे सल्ले तें कळ्ळेंच ना. विनू फकत खेळान आनी मोंवपांतच गुल्ल जावन उल्लो. सुटी सोंपता आनी कोणूय व्हरूक येना म्हळ्यार ताका वायट दिसतालें. आज सकाळफुडेंच अननाक पळोवन विनूक कळ्ळें. जालें. सुटी सोंपली. आतां घरा वचपाचें लागीं पावलें. विनूल्या मुखामळावेली सयच बदल्ली.

अनंत विनूलो व्हडलो भाव. विनून ल्हवूच फुडें सरून अननाक विचाल्लें, "एकलो ऽ आयला तूं?"

"ना. बाबा आयला. म्हाका हांगा दंवोवन बाबा बाजारांत कामाक गेला. दनपारां येतलो."

अनंताक वांगडी मेळ्ळे. तो खेळपांत रमलो. विनूय खिणभर सगलें विसल्लो. आनी पर्थून खेळपांत गुल्ल जालो.

बऱ्या ऽ वेळान अनंताक कितेंतरी येवजून आयलें. ताणें खेळ अर्दारूच सोडलो आनी तो "विनू ऽ वि ऽ नू ऽ" अशें थार नाशिल्लेभशेन एकाचेर एक उले मारीत धांवट चौकार आयलो. विनू चौकार खेळटालो. निकतोच ताणें पसरो घाल्लो. आनी एका फळच्याच्या कुडक्याचेर बारीक बारीक पानां, कागदा कुडके, रितीं फस्कां, रितीं सिगारा–पाकिटां, शिंपयो, गुड्डयो, असो कितलोसोच वेपार मांडिल्लो. इतल्यान [illegible] धांव्वट आयलो.

"विनू, विनू तुका सांगपाकूच विसल्लों. आमगेल्या आंब्याक तोरां लागल्यांत."

अनंताल्या तोंडातसून सुटिल्लीं उतरां विनूल्या कोनांच्या पडद्यार आपटून मेंदवामेरेन पावपाक मातसो कळाव जालो.

"आं ? " अशें बेठेंच विचारता म्हणसर विनूक समजलें. आंब्याक तोरां ! आमगेल्या आंब्याक तोरां ! म्हगेल्या आंब्याक तोरां !

"तोरां ? आंब्याक ? आमगेल्या ? " विनून पिशाभाशेन विचाल्लें.

"हय. खुब्ब. येदीं येदीं आसात." अनंतान बोटांनी आकार दाखयत सांगलें.

विनू सट्टकरून उठलो. तागेल्याच पांयांनी, ताणेंच मांडिल्लो पसरो जमनी भरवण जालो. पुण विनुचें लक्षच नाशिल्लें. हरशीं कोणा लोय पांय लागल्यार तो ताळ्यांत वांशें भरिल्लेवरी रडून घर एक करपी पुण आज जादून मारायिल्लेवरी तो उठलो. वेगवेगीन अनंताक घेवन भायर आयलो.

येदोवेळ खेळांत गुल्ल जाल्लो अनंत अकस्मात विनूक सोदपाक धांवता कितें आनी मोट्या त्रासानी घाल्लो पसरो जमनीभरवण करून विनू उठटा कितें ! भुरग्यांक कांयच समजलें ना. सगले भुरगे अनंत विनू फाटोफाट मायलेदारांत आयले. विनू अनंताक विचारतालो,

WORLD KONKANI CENTRE

"कसो लागलो रे तोरो? आंबट?"

"म्हाका खबर ना. पैर आठैन खायलो न बगलेर धांवडून-

विनू मामको उत्सावळ जाल्लो, "कंडीं आसात रे? कंईं?"

"येदीं येदीं" अनंतान दाखयलें.

"कितलीं लागल्यात? खूब?"

"मारकीं दिसलीं पडनात. पूण खूब आसतलीं

"तूंवी उस्टायलीं?" विनूच्या मनांतलो हुमको 'आसात रे' उडून विस्कळलो. आनी स्वास आडावन तो जाप आयकुपाक रावलो. अनंतान 'हय' म्हळ्यार ताका खूब वायट दिसतलें आशिल्लें. कारण अशें जर —त्या तोराचेर मगल्यांपरस चड हक्क विनूचो आशिल्लो. विनू अनंताच्या दोळ्यांत पळयत जाप आयकुपाक रावलो.

"ना." अनंतान म्हळें. आनी एक व्हडलो हुमकारा 'विनूच्या हृदयां-तल्यान भायर सुटलो.

"अनंत, यो खेळपाक—"

"विनू, यो आमी खेळ्या."

हेर भुरग्याक तांगल्या उलवण्याचो वाज आयिल्लो.

"राव, रे, भाऊ, म्हाका खबर माग — तोरांची 'विनू भुरग्यांचे सभावीक उमळशिकेन म्हळें.

"आंवय! तोरांची आनी कसली खबर? आमगेल्या बाजारान 'घे' म्हूण येतात." मीरान मादेपणान म्हळें.

अनंताक विनुलें मन समजतालें. जेन्ना पयल्याच दिसा तागे तोरां पळयिल्लीं तेन्ना ताकाय तशेंच जाल्लें. ना ना म्हूण वाझ याग-यिल्ल्या त्या आंब्याक अंदू तोरां लागिल्लीं. आनी घरांतल्या सगल्या इतल्यांनी म्हणिल्लें,— "विनू हांगा आसता जाल्यार खोशी जाल्लो आशिल्लो."

अनंताक मीरालें उलवणें आयकून वायट दिसलें. ताणें समजायलें "तशें न्हीं, गो, मीरा! बाजारांतलीं तोरां आनी हीं तोरां एकां न्हीं."

वाजून —— व्हडल्या मामाल्या व्हडल्या चल्यान म्हळें, "तशें जाल्यार फाटल्यान ओ ऽ पळय आंबो आसा. ताकाय लागल्यांत तोरां. काडुंया ? "

विनूक तांचो राग आयलो. आमकां उलोवपाकच दिनात. ताणे रागान म्हळें. "आसू आसू. लोकांल्या आंब्याचीं तोरां आमी चोरून खायनात."

तागेलीं उतरां मामेभावंडांक मातशीं तीख लागलीं. ताणीं म्हळें, "आमी म्हुण खंय तोरां सोदूंक भोंवतात तर —— तोरां देखनाशिल्ल्याभशेन!" निमाण्या दोन उतरांचेर नेट दिल्ल्यान विनूक तीं दोनूय उतरां काळ-जांत माल्लो तोंपिल्लेवरी दुखलीं. तागेल्या दोनूय दोळ्यांनीं उदक भल्लें. दुकांक लिपोवन ताणें मडमडीत सगल्यांक तोडून उडयलीं, "बरें आसा तर ! पर्थून केन्नांच येवंचे ना हांगा —— आमी". निमाणें 'आमी' हें उतर हाडून ताणें अनंताकूय आपणांले पंगतीक बसयिल्लो. इतल्यान मामी थंय पावली. विनूले भरिल्ले दोळे तिगेले नदरेंतल्यान सुटले नात. तिणें बेगीबेगीन म्हऱ्यांत येवन विचाल्लें, "बा ऽ ब, विनू ! कितें जालें ? कोणें कितें केलें ? "

विनून येदो वेळ आडावन दवरिल्लीं दुकां सळ्ळ करून सकयल देंवलीं. ताका हुंडके फुटले. तें पळोवन अनंतान म्हळें, "आमी आमगेल्या तोरांच्यो खबरो करताले. म्हुण हीं सगलीं आमकां चाळयतात."

मामीन सगल्यांचेर एक धेंगसो घालो. भुरगीं सगलीं चौकार धांवलीं. मामी भितर गेली. आनी तितलेपुरतें तरी अनंत – विनुलें संभाषण तुटलें तें तुटलेंच.

विनुल्या घराच्या पेरसांत अेक आंबो आसा. कितलीं वर्सां जालीं ताका तोर धरना. सगल्यांनीं त्या आंब्याक 'वांझ' म्हुण कुळांत काडिल्लो. तसो चंवरता, फुलता . . . . पुण तोर धरना.

विनूक ल्हानपणांसावन त्या आंब्याची ओड. आनी ती ओड ह्या ना त्या कारणाक लागून वाडत गेल्ली.

दोन वर्सां सुमार जातलीं. विनू आनी अनंत शाळेंतसावन घरा येताले. वाटेर जुआंव माटकारालो अेक व्हडलो आंबो लागता. त्या वर्सा तो फळिल्लो.

तोरांचे घोंस लोंबताले. येतल्या वतल्याच्या तोंडाक उदक सुटताले [illegible] गावनाशिल्लें. विनूकय एक तोर खावन दिसलें. ताणें अननाक म्हळें, "अनू, आमी एक तोर खावया ?"

"नाका. लोंकाल्लें तें पाप." अशें म्हणल्यार अननाल्याय तोंडाक उदक सुटल्लें. पुण ताणें मन मारपाचो येत्न केल्लो.

"घड नाका. एकूच ! अर्द–अर्द खावया. कोण वळखना तें कोणाक कळना." विनूल्या उतरांनी अननालो तोल सुटलो. अननान दगड विनूकडेन दिवन एके फातर मारलो. लागलोच ना. आनीक एक मारलो. ताय चुकलो. विनू फातर मारूंक लागलो. म्हणसर जवाब येवन पावलो. अननाक फातर मारतना ताणें पळयलो. आनी दोगांयकूय ताणें [illegible] काडलें. दगड भियेले. वैल्यान जुआवान म्हळें, "गावाय तुमी. मागना पायक तुमगेल्या ! तोरां जायी तुमका न्हू ?"

घरांत येनाफुडें विनून रडत रडत आईक सगळें सांगलें. आईन कांय म्हळें ना. पुण 'पयलीं दुसऱ्याल्या आंब्याचेर फातर मारनाका' अशें सांगून शिटकायलो. दुसऱ्याल्या आंब्याचेर फातर मारचे न्हीं. म्हळयार आमगेल्या आंब्याचेर मारल्यार जाता अशें जालें ना ? आमगेल्याय परसांत आंब्याचें झाड आसा. पुण—

"आई, आमगेल्या आंब्याक तोरां जायनात कित्याक गे ?"

"आरे तो वांझ आंबो" आवयन सांगलें.

"ताका तोरां जावचीं नात गे ?" आईचे काटल्याफुडल्यान कुशीन विनून विचाल्लें.

"आता हांव कितें सांगूं ? जातीत अशादरे फाटोफुडें."

ते राती विनून परवड बी म्हणून जातकीर देवाक पाया पडटा आसतना आवयन सांगिल्लें. तेप्रमाण 'सगल्याचें बरें कर' हाजे मायर आनीकूय एक मागणें केल्लें, "आनी देवा, आमगेल्या आंब्याक तोरां लागूं दी."

रोखडेंच दुसऱ्या दिसा ताणें वचून झाडाक पळयल्लें पुण तोरां लागूंक नाशिल्लीं.

* * * *

पणजेसावन घरा येतना वाटेर विनून अनंताक आनी बाबाक प्रस्नार प्रस्न विचारून नाकापुरो केलें. घरा पावनाफुडें विनू तुबकांतल्यान सुटिल्ले गुळयेवरी धांवट आब्यांमुळांत गेलो. तकली वरशी करून ताणे वैर पळयलें. ताका तोरां दिसलींच नात.आपुण नासतनां कोणेय पाडून बी व्हेलींनात मू ? असो दुभाव तागेल्या मनांत आयले बगर रावलो ना. तो तकली वरशी करून, दोळे बारीक करून पळयता आसतनाच फाटल्यानसून अनंत आयलो आनी ताणें "अें ऽ पळय, अें ऽ पळय ! पळयलें ? " अशें करून पानांच्या आड लिपिल्लो बारीक बारीक तोरांचो एक घोंस विनूक दाखयलो. इतल्यान विनुली भैणुली—बेन पोरसांत आयलें.

"ए ऽए ऽभाऊ ऽ आईक सांगू ? बोट दाखयनात ! तोरां कुसतलीं."

भैणीचें नांव बरें मंदा अशें आशिल्लें. पुण घरांत ताका सगलींच 'बेन' म्हुण उलो मारतालीं. बेनालीं उतरां आयकून अनंतान हात बेगबेगीन फाटीं काडलो आनी "थुमेकाल" म्हळें.

म्हण्टसर विनून तोरां पळयिल्लीं. तीं इल्लींइल्लीं पयलीं वयलीं टवटवीत आमले तोरां पळोवन विनूक मोव म्हळयार मोवच आनंद जालो. आंगावैल्या नव्या न्हेसणाची पर्वा करीनासतनां ताणें आंब्या-झाडाच्या खरखरीत आंगाक आपणालो मोव-मोव पोलो घांसलो.

बल्कांवावैल्यान आई आनी बाबा मुरग्यांल्या भुरगेपणांक हांसतालीं.

सांजवेळ जाता म्हण्टसर उणें म्हळयार पंदरा फावटी तरी विनू आंब्यामुळां वचून आयलो. रातीकडेन सदांचेपरस बेगीन जेवलो. आनी सदां शेतचो मुतूंक अेकलो मायर वचपाक भिवपी विनू अेकलोच मायर आंब्यामुळांत वचून मुतून आयलो. विनू घरा आयिल्ल्यान अनंताक आनी बेनाकूय आनंद जाल्लो. रातचीं जाण्टीं न्हिदपाचीं जालीं तरी भुरगीं जागींच आशिल्लीं. निमाणें बाबालो घेंगसो पडलो तेन्ना तांणीं तोंड धांपलें.

रातीकडेन बरे ऽ राती आई जाग कित्याक आयली काय म्हुण पळय जाल्यार विनू सपनेला ! सपनांत म्हण्टा कसो -'अं ऽ ! म्हगेलो आंबो तो ! तोरां म्हगेलीं......'

तो आंबो आपणाल्या [illegible] विनूक [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] सेवा केल्ली. [illegible] [illegible] [illegible] एक दीस [illegible] [illegible] [illegible] आंब्यामुळांत [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] एकेक तांब्यो उदक त्या आंब्यामुळांत [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] दीस [illegible] ताणें विपरीतच केल्लें. [illegible] गजाल ! विनूली मावशी [illegible] [illegible] आईक सांगिल्लें "आगा, तो आंबो [illegible] आमकां ना [illegible] ना [illegible] [illegible] गिरगांवांतल्या गिरगांवाचो सार आमकां नागड्या [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] तीन फावट वडी मारपाक सारा. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] आईन "आं" म्हूण सांगिल्लें. विनू तो घट याद धरून [illegible] [illegible] ताणेंच आईक याद केल्ली. आईन विचारिल्लें, "आरे विनू तूं [illegible] [illegible]"

आनी मात अनमननामनना ताणें "हय" म्हूण सांगिल्लें.

लज शी ! आठ वर्सांचो मुग्गो नागडो [illegible] [illegible] ? पूण विनून आपणाल्या आंब्यापसत लज कुशीक दवल्ली. आईन सांगिल्लें, "आवं जाय आसत तर लज कुशीक दवर." आनी विनून लज कुशीक दवल्ली. [illegible] [illegible] [illegible]. विनून अळंग आंगाची काडली. आईन दिल्ली [illegible] कोड्यावडी [illegible]. आंब्याच्या, मुळांत वचून तीन फावटी ताज्या आगार वडी मारली आनी [illegible] परतो येवन आंगाचीं घालीं.

आतां ताका खात्री आशिल्ली आंबो नागनलांच म्हूण. [illegible] [illegible]. सगलीं न्हालीं. रातीकडेन विनून देवाकडेन मागलें, "[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] तूं खरो आसल्यार आमगेल्या आंब्याक तोरां लाय—"

आतां सद्दां सकाळीं उठून विनू पयलो आंब्यामुळांत वचालो. ताज्रो तो नेमच जाल्लो. खंयूय तोरां पडल्यांत जाल्यार पळोवप. पूण आठ दीस मेरेन ताका फकत चंवरच पडिल्लो दिश्टी पडलो. आनी एक दीस विनूक एक बारीक तोर पडिल्लें दिश्टी पडलें. विनून तें उबाल्लें. धांवत आवयसरी गेलो. आवयन सांगलें, "आरे विनू तें अजून ल्हान आसा खूब. झाडाचें बी काडलें ना मरे ?"

"ना, आई ! सकयल पडिल्लें. हांव खावं ? "

आई हांसली. 'खा.' तिणे म्हळें. विनून तें बोरायेदें तोर फोडलें. पयलो अधिकार आपणांलो हें ताणे सगल्यांक दाखोवन दिल्लें. पुण आतां तोंडांत उडोवपा वेळार ताका याद जाली.

"आई, तूं खा पयलीं" आई हांसली, "हाणीं खावचे पयली हांव खातां रे पिशा ?"

विनू बाबासरीं धांवलो. "तुमी खातकीर आमकां पावलें" बाबान मागलें. विनून मागीर तीन कुडके केले. व्हडलो अनंताक दिलो. एक बेनाक दिलो. आनी धाकलो आपणें खालो.

तोरां व्हड जावपाक लागलीं. एक दीस अनंतान म्हळें, "विनू, आमी तोरां काडुंया ? मीठ मिरसांग लावन खावपाक बरीं ऽ लागतलीं."

"नाका" तोंडाक आयिल्लें उदक गिळीत विनून आंब्याच्यो भाट-कार जाल्लेवरी म्हळें.

"एकच काडूंया. हें पळय, म्हजेकडेन मीठ आसा." मुठींतलें मीठ दाखोवन अनंतान म्हळें. विनू वगीच रावलो. एक तोर काडलें म्हूण कितें जाता ? झाडाचेर तर खोंटांनीच तोरां आसात.

अनंतान फातर माल्लो. झाडार तोरां कुचकुचीत भरिल्लीं. खंयूय फातर बसल्यार तोर पडुंकच जाय.

आईन पळयलें—तिगांय मेळण तोर खातालीं. ती भायर आयली. विनूक आपोवन तिणें विचाल्लें. "विनू, तुका तोर जाय काय आंबे जाय ?"

"आंबे !" विनून जाप दिली.

"हय, मरे ? आतां तुमी तोरां पाडलीं जाल्यार फुडें आंबे कशे मेळटले ?"

विनूक पटलें. आईन फुडें सांगलें.

"विनू, हो आंबो असलो तसलो न्हय. हो मानकुरांद आंबो ! सगल्या आंब्यांचो राजा ! सगल्या आंब्यांत हो चड गोड ! तेन्ना कोणूय तोरां पाडीत म्हुण राखपाचें सोडून, तुमीच पाडटात मरे ?"

आई मदींच थांबूं उलयता. पुण तांच्यन उलयता [illegible] [illegible] धाकुडें आमकेंनांगाक हात मेळीन मारप ना तर [illegible] ! [illegible] आंबे ! गोडगोड आंबे !

आंबो तांगांच्या थांमानी मामको कुचकुचीत [illegible]. एक दीस विनून अनंताक लागींच्या झाडार चडोवन आडाक हात बांदून दवलें. हय ! दिश्ट विश्ट जाली जाल्यार !

तांगां व्हड जावपाक लागलीं. काया मल्लीं. [illegible] न्हाव [illegible] तेन्ना मुग्ग्याक ती केदां आमात तें मागपाक मार्ग पडटाले. पूंग बाबान घरा येनाफुडें विनूक आपयलो आनी विनल्या एक हात घट धरून विचाल्लें, "विनू, तांगां केदां जाल्यान रे ?" विनून हातान दाखोवपाचो येत्न केलो. पुण जमलें ना. निमाणें पाचय बोटा उबो केलो तरी जालें ना. दुसरो हात मोडोवन मागीर ताणें म्हळें, "येदीं."

एक दीस माग्गावेल्यान वतल्या मुग्ग्यान न्हवंच तांगांचेर एक फातर माल्लो. फातराचो "थपच्य" करून आवाज येनाफुडें विनू धांवलो भायर. विनूक पळयनाफुडें त्या मुग्ग्यान कूस माल्ली म्हूण सुटलो.

परीक्षा लागीं पावली. अर्द लक्ष आंब्याचेर दवरूनच विनून अभ्यास केलो. परीक्षा जाली. पुण विनू मेळूक गेलो ना. मामागेर वचपाची तर ताका यादच जाली ना.

विनू पर्थूनपर्थून आईक विचारतालो, "आई, आंबे केन्ना पिकतले गे ?"

"आरे, दिश्टी पडटले पिकनकीर."

"आई, पिकतकीर काडप. काय काडून पिकवप गे ?" विनूलो प्रस्न.

"बाबाक विचार."

विनू जाणा. बाबाक वेळच नासता.

एक दीस बाबान जेवतां जेवतां आईक मागलें,

"मडगांवां बाजारांत मानकुराद पावलो."

"इतले बेगीन ?"

"बेगीन खंयचे ? आतां भार जावपाचो जालो."

मानकुराद आंबो बाजारांत आयलो. तशें जाल्यार आमगेलोय आंबो तयार जाला आसतलो. विनूक दिसलें बाबाक विचारचें आंबे केन्ना काडुया काय म्हूण. पुण बाबा बेगबगीन जेवलो आनी भायर सरून गेलो.

ते राती विनूक सपन पडलें. विनूले कुडींत आंब्यांच्यो राशी पडल्यात. आंबे म्हूण केदे ? येदे ! रंगान सामके हळडुवेंच—सामके खा खा म्हण्टाले. विनू वचून सगल्यांक आपयतासो. बाबा घरांत नासता. आईशी येना. विनू, अनंत आनी बेन आंबे खावपाक वतातशीं. विनू मुखार. आवयस् ! कितले आंबे ! हज्जारांनी—आनी विनू आंबो काडपाक हात घालतासो. अतल्यान फोंस्स करून एक सोरप फडो उबारता. कीं ऽऽऽ . . .करून किळांच मारून विनू फाटीं सरता.

किळांच आयकून आई जागी जाली. पळय जाल्यार विनू हुमेन चिप्प थपथपला. ताका आयिल्ली हूम पुसून आईन ताका वेंगेंत घेतलो. आनी थोड्या वेळान तिजोय दोळो लागलो.

रातचें सपन विनू सकाळीं विसल्लो. सकाळीं उठून विनू सदांचे-भशेन आंब्या मुळांत गेलो. आनी—आंबो ! पिकिल्लो आंबो ! पयलोव-यलो आंबो ! मुळांतच पडिल्लो. विनू घाव्वट आंबो घेवन आईसरीं आयलो. आईकूय आंबो पळोवन आनंद जालो. तिणे विनुच्या बाबाक दाखयलो. "आब्बा ! पिकपाक लागले तर !" अशें म्हुण बाबा च्या पियेवन भायर सरून गेलो.

"विनू, हो पयलोच आंबो, न्हीं ? हो देंवाम्हर्यांत दवरपाचो, आं ! नाजाल्यार देव आनीक दिवचो ना." आईल्या उलवण्याक विनून रोखडीच तकली हालयली.

माजरेंका मायर कोण नरी आयलो [illegible] [illegible] [illegible] केदांवेळ मायल्यान गावन तो आम्याकच [illegible] [illegible] [illegible] विनून ताका पळयलो. विनूक तो आवडल्लो. [illegible] [illegible] [illegible]— हो आपणाल्या आम्याक दिसट लायत म्हूण [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] आयलो. बेंटोच आम्यामळान एक पामय [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] म्हन्यांत वचून ताणें विचाल्लें, "किते? कोण [illegible] बाबा [illegible] [illegible] त्या दादल्यान अपुर्बाय केल्लेवरी विनूच्या [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] विचाल्लें, "हो आंबो तुमगेलो?"

"हय. म्हगेलो." विनून आपणालो अधिकार [illegible] [illegible] म्हणल्लें.

"अशें" इतलेंच उलोवन तो दादलो गेलो.

[illegible] [illegible] आनी बाबा किते उलयलो कोण [illegible] [illegible] [illegible] विनक म्हन्यांत कुशीन धेवन [illegible] [illegible] [illegible] दुकांनी विनू उठलोना. सकाळफुडें मात विनू उठलो तेन्ना मायर [illegible] चलिल्लो. आम्यामळांत कालचो तो दादलो आनी हेर लोक [illegible] जाल्ले. कोण आम्यार चडिल्ले. खोंटल्यांनी आंबे देवयताले. सकयले लोक खोंटले सोडोवन ते साकांनी ओततालें. विनूक [illegible] मालो. [illegible] सांगीनासतनां—

"बाबा" भितर वचून ताणें बाबाक सांगलें, "मायर कोण आंबे काडटा."

"हय. ताणें केला तो आंबो!"

"म्हणचे?" बाबाक थंड आशिल्लो पळोवन विनू अजापलो.

"म्हणचे हे सगले आंबे ताणें विकते घेतल्यान—म्हजे कडल्यान" निमाणें उतर आयकून विनू समजलो. तागेलें बाटबुद्धिक समजुपाआयलें समजलो.

बाब्बा कामाक गेलो. विनू च्या पिलो ना. आईन आग्रो केलो तेन्ना तिखटी च्या पिलो. अनंत आनी, बेन अिल्लीशीं तोंडां करुन बशिल्लीं. कोण कोणाकडेन उलयनाशिल्लो.

दनपरां तो मोटेले काळेलो दादलो घरांत भितर आयलो. एक खोंटलेभर व्हडलीं तोरां हाडिल्लीं ताणें बराबर. विनूक अकस्मात याद जालीं. आंब्या राशीर बशिल्लो मोरोप असोच दिसतालो! असोच!

त्या दादल्यान तीं तोरां बल्कांवाचेर ओतलीं. "येयात, भुरग्यांनो! घेयात, हीं तुमकां—"

विनू उठलो. भिरकेंत ताणें म्हळें, "आमकां नाकात तीं. तूंच व्हर. तूंच व्हर. सगलीं व्हर. सगलीं व्हर"—आनी हड्डें फुटून रडूंक लागलो. अितल्यान आई येवन ताका भितर घेवन गेली.

म्हण्टसर मामा आयलो. भयणीन अकस्मात [illegible] घाडलो तें ताका रोखडेंच कळ्ळें.

मामाबराबर वचपाक विनू मायर सल्लो आनी अनंताकलेगीत भरून आयलें. बेन तर रडटालेंच. आईन म्हळें, "बाब, तूं तिगांकूय व्हर. तांचीं हीं बाविल्लीं तोंडां पळोवपाक म्हज्यान जावपार ना. आजोळा उल्ल्यारच तीं विसरपाक पावतलीं."

* * *

WORLD KONKANI CENTRE LIBRARY
2414

वोमाडें

कायतानाचें काजार ! [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] देंवलो. काजराहॉलांत [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] वेल्लाकडेन पळयलें. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] गाउन नाजें शिर्डीशिडीत [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] कशें वेल्लालें मुखामळ जिम्नाजिम्न दांव आनी [illegible] [illegible] वेस फुल्लिलें. आपणालो काजराबेळार [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] सोडून [illegible] तें मिनू जाणा आसलो.

फाजरा हॉलांत पावनाफुडें या एक [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. चेडयां पय्स चेडवांचे चड आगिल्ली [illegible].

"हा ऽ य मिनू हॅंडसम् !"

चेडवां तर मिनूक चडच घरटलीं अशें वेल्लाक [illegible].

फकाणांक हुंवार आयलो.

न्हवऱ्या व्हंकलेन केक कापनाफुडें सगळे फापसले आनी मिनूची अळंग मुटका जाली.

टोस्ट जालो. वाइन वांटली. कालमी किणकिणल्यो. न्हवऱ्या व्हंकलेक बरें मागून सगल्यांनीं 'माऊद' केली.

न्हवऱ्याची धाकली भयण — फुलांबाय आयलें. फाटोफाट ड्रिंक्साचो ट्रे हातांत घेवन वेटर आयलो.

"हॅलो मिनीन, व्हॉट विल यू हॅव ? व्हि[illegible]

"जाता."

"यस् मॅडम ? "

बेलान नाका म्हळें.

"घे गो." मिनून म्हळें.

"आसूं."

"नो मॅडम ! कितेंय तरी घेवंकच जाय. बिअर[illegible]

"घे गो . . . ." मिनून पर्थून आग्रो केलो. आनी बेलान ग्लास घेतलो.

"तू जाणा, हांव भायर केन्नाच घेना ! " मिनुच्या कानांतं बेला फुतफुतलें.

"जावं गो ! आतां संवय करूंक जाय." आनी मिनून व्हिस्कीचो घोंट मारलो.

देड म्हयन्या आदीं मिनू बेलाक घेवन हनीमून मनवपाक बेंगलोरा गेल्लो. मिनू तोंडान सदळ. पुण बेला उलोवपाक फाटीं. तितल्याक तितलें. मिनूक दिशिल्लें चौगांमदीं तें लजेता जातलें. पुण हांगा तीं दोगांच आसलीं तरी तेंच !

"आगो, उलय मुगो ! "

"कितें उलवं ? "

"वरभर जालें, हांव खांडीभर उलयलों. तूं इदें तरी उलय. म्हाका उलवपाची उबगण येयली तरी तूं वगी ! "

"मिनू, म्हजो सभावच असो. तूं उलय, म्हाका उबगण येना."

आनी मागीर तीं बारांत गेल्लीं.

"तूं पी मिनू, हांव पियेना . . ."

"जावं गो, बिअर घेतली म्हुण कांय जायना."

"नाका मिनू ! प्लीज ! तूं पी. हांव 'कोल्ड' घेतां."

WORLD KONKAANI CENTRE LIBRARY
2414

पुण मिनून आंदर शिर्लीन

बेलान तोंड वागून म्हाका न्हाळूंक लागलो

"तूं केन्नाच पियेलें ना म्हूण माज़ा जाता समजता"

बेलान समरथ हांसून तागेल्या उलयण्याक सगळी सुरवात केली.

"बिअर पियवपा म्हळ्यार सारो निवळ नूं ... जस्त नाइक वाटेर! नूं?"

बेलान पर्थंन हांसून हयकार दिलो

"तूं म्हाका बरोंच समजलो! पुण म्हजो फंयाद ... केन्नाय गाडीक बसलों आनी गांवाकडेन वाल्यार म्हाका ... लागता. बिअर इज टु लाइट! नॉट अ ड्रींक! बॅट आंइ"

"यु आर राइट!" बेलान तोंड ठकत केलें

"तुवें केन्ना व्हिस्की मारल्या?"

"नारे बाबा! बिअरच म्हाका लागता. व्हिस्की सकर्ते?"

"रिअली? बिअर तुका कीक दिता?"

"कीक न्ही? पुण इट अफेक्ट्स मी ..."

मिनून दोळे मोटे करून मजां उबारून फाकुडलो. "सगळ्यांक ..."

बिअर सोंपली. दुसरी आयली. बेलाक फाटलो याद आयलो.

"हांव पयलेंच फावटी पियेलें तें बांमायी गल्ले तेन्ना. त्यालें चार वर्सां सुमार. अंकलान बिअर दिली. हांव पियेलें. आनी मागीर बेलाक हांसो येवपाक लागलो. तें मोट्यान हांसलें. हांसता हांसता मांडूक लागलें– "मागीर हांवें मगल्यां मामकार कानार ... केलें बिअर लागली मिस्ता." हांसून हांसून दोळ्यां उदक आयलें. मिनूय हांसलो.

आयल्या पयल्या मेजावेले लोक पळोवपाक लागले. पुण मिनूचें लक्ष आसलें बेलाचेर. आयज बेला पयलेंच खेपेक हें मागेन हांसिल्लें. उलयल्लें. हांसलें कि कितलें सोबीत दिसता बेला! उलयता तें तशें कान दिवन आयकतच रावचें....

बागांतसून हॉटेलांत परतसर बेला उलयत आसलें. ती रात तांणीं मदेंच पग्म वरी मनयली.

"मिनू, रातीं तूं उवगलो ना मरे म्हजेर ?" सकाळीं उठटसांच बेलान मिनुच्या कानांत विचाल्लें.

"ना गो ! कित्याक विचारता तूं अशें ?"

बेला लजेलें. अनमनलें. मागीर उलयलें—

"म्हाका बिअर अेक्साइट करता. हांव खूब उलयतां."

"मो वॉट ? तूं कांय चड उलयलें ना. फिल्लें उलयलें ना. You were perfectly normal."

"थॅंक यू ! पुण . . . .तूं खरें सांगता ? काय म्हाका वर दिसपाक—"

"ना गो ! आय मीन इट !" बेलाक म्हऱ्यांत घेत मिनून म्हळें.

"तशें जाल्यार—" मिनूक धुकलीत ताणें विचाल्लें, — "तूं रातीं कांयच उलयलोना कित्याक ? फकत हांवच उलयतालें—"

"आनी हांव आयकतालों."

पुण बेलालें समाधान जालें ना. मागीर मिनूनच ताका समजायलें.

"तुका खरें सांगूं ? पियेवंक बसतकीर म्हज्यान उलवं नज."

"कित्याक ?"

"For no reason ! हरशीं म्हाका चड उलोवपाची सवंय. पुण ड्रींक घेना फुडें म्हाका उलयन दिसना."

"पुण तू तर व्हिस्की पियेवेपी. मागीर बिअर—"

"तशें ना तें. बिअर म्हाका लागता अशें म्हणूंक ना हांवें. व्हिस्की लेगीत म्हाका सोंपेपणी लागना. पुण कसलेंय ड्रींक जावं—पोटांत गेलें कि म्हजी जीब आंवुळटा. तकली ताळयांर आसता. पुण...."

"But why !"

"काल तुका बिअर लागिल्ली ?"

"ना—"

WORLD KONKANI CENTRE LIBRARY

"पूण तूं [illegible] मागलें!"

"........"

"नशेंच तें. ताका कारण नागता—"

तें गातां पर्यंत तो वागत गल्लो. बेला [illegible] मिनून मज घेवन मगलें आयकल्लें आनी [illegible] [illegible] [illegible] बेंण्ड वाजूंक लागलें. [illegible] मागावन 'मिनू [illegible]

"सोंपय मुगो!"

बेलान दोनवार घोंट मडमडीन मारले. [illegible] '[illegible] [illegible] दोगांय दांमाक देंवलीं.

"मिनू, बेगीन या मरे आमी [illegible]?"

"चवंया..."

"पिक्चराक या म्हणटालो न्हू तूं?"

"हिगा मड लागलो ना जाल्यार या [illegible] [illegible]

"तुका बरी कंपनी मेळ्ळी जाल्यार तूं वायलेक [illegible] [illegible] बेलान फकाणां करून ल्हवूच ताज्या म्हादाक चिमटो काडलो.

पयलो राउंड सोंपलो. सिर्वीस आयली. [illegible] [illegible] [illegible] मिनून बेलाक विअरीचो घेवपाक लायलो. आग्नेल, मार्टीन [illegible] हांच्या सांगातान ख्वरो फुलल्यो. बेंण्ड वाजूंक लागलें. मिनूक [illegible] उठनशें दिसनाशिल्लें. आग्नेल बेलाक घेवन नाचूंक लागलो.

दांम सोंपनाफुडें बेला थंयच रावलें. हांसत किर्टकेतन. [illegible] पीटर हांचेच मदीं. मिनू केदोवेळ रावलो. मागीर आपुणच [illegible] बेला-म्हूयांत गेलो.

"Look, he's come!" आग्नेलान म्हळें.

"जाणा मरे मिनू, आमी तुगेलें वायलेक मागतालें. इतल्यांत [illegible] मिनू चेडवां फाटल्यान भोंवलो. हेंजे फुडें तुका गम्म म्हूण."

सगळे हांसले. बेला लेगीत! मिनू मागूक सोदतालो...

"ने बरें आसा. पुण तूं आतां कित्याक रे म्हगेले बायले फाटल्यान!" पुण व्हिस्कीन परिणाम केल्ल्यान उतर फुटलें ना.

"Don't Worry! हांव तेका तेसली कामां केल्यार सोंपेपणी सोडपाग ना!" बेलान म्हळें आनी पर्थून हांसो घसघसलो.

बेलाक लागलां काय! ह्या विचारान मिनूक सकयल–वयर जालें.

इतल्यान 'चतराय' आयली. नाच सुरु जावचो जालो. आतां बेलाक सांबाळूक जाय...

मदींच कातारीनान मिनूक हटकिलो. इतल्यान दांस सुरु जालो. मिनू फटवलो. बेलाक घेवन तिसरोच कोणतरी नाचूंक लागलो. आनी कातारीनाक घेवन मिनूक नाचचें पडलें.

कातारीन तशें बरें नाचपी. पुण मिनुलें लक्ष आसलें बेलाचेर. नाचनां नाचतां कातारीनान मिनूक चिमटो काडलो. आनी जिस्त तेन्नाच बेलाली नदर मिनुचेर पडली. चिमटो येनाफुडें मिनून आंग काडलें.

"What's wrong मिनू? खंय चयता? बायलेक घेवन जाल्यार बायलेकत्र घेवन नाचचें आसलें!"

मिनूक लज जाली. ताणें उलोवपाक तोंड उगडलें. पुण उतर फुटलें ना.

"आपणाली बायल दुसऱ्या बरावर नाचता तेन्ना हें भाशेन चवप बरें न्ही, मिनू!"

मिनू चोरा भाशेन हांसलो आनी मज घेवन नाचूंक लागलो.

नाच सोंपलो तेन्ना मिनूक केन्ना काय वचून बसल्यार पुरो जाल्लें.

काउंटरावैली व्हिस्की घेवन तीन कुशीन वचून बसलो. बेला येवन म्हऱ्यांत वसलेंशें दिसलें म्हुण मळ्य जाल्यार कातारीन! घोंट घेतिल्लो हुम्तून गेलो. दोळयांत लेगीत उदक आयलें. कातारीनान भीड कुशीक दवरून मिनूक फाटीर थापटिलो.

"बायलेन उगडास काडलो. देखून सुतरें गेलें तुका!" मिनूक हांसूं आयलें. ताणें हेवटेन, तेवटेन पळयलें.

२५१५

"ओ! ...चय वायन गुणंः" [illegible]

बेला पैल्यान [illegible] आसतलें ताणें. तरीकय—

बेलालें तें ह्यायप, [illegible]

डोंगल्ली [illegible] ताणें म्हळें—"या, न्हू?"

"जालें?"

"......" मिनन नकलीं हालयलीं.

"आतां आमकां [illegible]" [illegible] yourself."

"Shut up! Let's go!" [illegible] पुण तो तशें उलयलो ना.

"पिक्चराक नाका. घरा [illegible]. I'm out of mood."

"Oh!" इतलेंच उलोवन बेला [illegible] वाटेर कोणच उलयली ना. मिनन [illegible] लोकांक फुक्याचो शो करून दाखोवपाचो नाका [illegible] पावनाफुडें मात बेलाक सोडप ना. [illegible] आसतना हाका हांव पियेवपाचो आग्रो केल्लो तो [illegible] येना म्हूण. हांगा आतां गांवान पियेवन हें लोकांकडेन [illegible] शी! म्हाका हें उपकारचें ना.

इलोइलो फूक भरून बोमाडो फुलांवचो नमो [illegible] बोमाडो तट्टूटीत फुगिल्लो.

बेला वगी आशिल्ले. ताणेंय एका उतरान मिनूक [illegible] तो वगी कित्याक तें? मिनूक चडच निडक मार्ली. दादाक [illegible] रंप ना तें ना! हुस्तवारें गेल्यार थांवट येवप ना तें ना! आतां आतां घांटभर हांव तिडकून वगी रावलां तरीकूय ह्याणें खबर घेवप ना? बोमाडो आतां तट्टूटूक लागलो.

घरांत पावनाफुडें दोगांय कुडींत गेलीं. मिनन टायाची गांठ सैदळ केली. पुण सूट देंवयलो ना. तसोच कदेलाचेर बसलो. बेलान

केंसांक बांदिल्लो हेअर बॅण्ड सोडयलो. आनी ताणें गाउनाचे झीपींक हात घालो.

मिनुच्यान आतां मोंसृं नज जालें. येदें व्हडलें पिकसांव येवन हांव हांगा वसलां आनी हें मुशेगाद...

...बोमाडो फोडुंकच जाय.

"ब्रेला " मिनून मोटचान उलो मारपाचो केल्लो. पुण आवाज मोटोसो फुटलो ना.

ब्रेला घुंवलें. मिनू मामकार आयलें. मिनू उतरां येवजूपाक लागलो.

"मिनूऽ" बेलान सणमणीत उलो मारून म्हळें,

"नं इतलो मीनमाइंडेड आसत म्हुण धरूंक नासलें हांवें. काजरा वायले मामकार हें अशें! म्हजें अमवडीं किनें करतलो देव जाणा! भितर सरनना तुका चेडवांनी वेंग माल्ली. धांवडावन घालूंक कळनासलें तुका? कोणें फुलांबायेन सांगे घे म्हळो. घेतलो. म्हाकाय आनी घे म्हणटा? आग्नेल मांगतालो--तुका संवंयच म्हुण चेडवांक धेवन भोंवपाची. पुण तुका सांगतां--म्हाका येसोऽ उपकरना. तूं काजारी. तुका सोबना. हुस्तवारें गेल्यार म्हाका उलो मार. कोत्रिना वित्रिनाक फाटी ब्रैल्यान हात भोंवडावपाक सांगल्यार हांव हात आनी फाट दोनूय मोडून उडयतलीं...."

ब्रेला रागान थरथरतालें...तागेलो बोमाडो फुटिल्लो. आनी मिनूलो--तांतली फुंकच सुटून गेल्ली. फुलयिल्ल्या बोमाड्यांतली फूक वतकच तो आदलेपरस चड मोव पडटा. तशी आवतिकाय मिनुची जाली. आनी मिनू तसोच न्हिदलो.

"मिनू, रातीं तू उबगलो ना मरे म्हजेर?" सकाळीं उठनांच ब्रेलान मिनुच्या कानांत विचाल्लें.

कांय वेळ येवजून मिनून म्हळें,

"ना गो!"

WORLD KONKANI CEN LIBR

WORLD KONKANI CENTRE LIBRARY

गिनें ज्रिणं

'नर्स, प्लीज, आयज नाका. . .'

वल्यांतलें वखद मिगजात आडांत नर्स [illegible]

'I say, I don't want!' नो [illegible].

नर्स थंडसाणीन मिरीज मग्ना. मूय [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] इलें वखद मायर मोल्हना. आनी [illegible] [illegible].

'जायत्र ?' तागेल्या मुखामळावैलो '[illegible] [illegible]'

'कर तर.'

कमगावैलें न्हेमण मकयल्न ओड्न नो इंजेमाव [illegible] [illegible]– तोंपून कात कितली बादट जाल्या! मूय ओड्न मायर [illegible] [illegible] आल्कोला कापूस मूय तोंपिल्ली थंय [illegible].

नर्स सिरीज थुवपाक उटटा.

'आनीक मातशें घांम.' नो निडकना. नर्सीक नाजी [illegible] [illegible] जाल्या. व्हडलो मिनैर जावं, जावं दुडवाकार नाका निजी गन्न [illegible]! हें ती जाणा!

[illegible] सि[illegible] तो[illegible] वुडोवन ती पत्नी येना. कापसा [illegible] [illegible] तोंपिल्ली थंय चोळट[illegible] पुरो जाल्यार विचान्ना आम्नना तागेलें [illegible] वैर काडटा आनी कापूस मोखून मायर उडयना.

'नर्म, तुवें आयचो पेपर वाचला?'

'ना! म्हाका वेळ खंय मेळ्ळा?'

आपणाल्या प्रस्नाक तितल्याक तितली जाप मेळची अशी ताजी अपेक्षा आसता. 'हय' वा 'ना'. सुवेज उलयिल्लें ताका सोसना. पयर्लीमावन.

'तुका वेळ मेळ्ळा काय ना तें विचाल्लें ना ह्रांवें! पेपर वाचला काय विचाल्लां. 'ना' म्हळयार पुरो.'

ताका दिसलें ती आपणाक मुमुरखेंच--

'पळय हांसली. फकाणां करता तूं म्हजीं? म्हाका तिडक माल्ल्यार, --' तो फडफडटा.

'हें पळया, हांव तुमकां हांसलें ना. कितले फावटी सांगलें, म्हजें तोंडच हांसतें—'

तेंय खरें! तोंड हांसतें म्हुण हिकाच दवरून घेतल्या. हेर सगल्यो नर्मी—कांय मुतकी तोंडाच्यो, काय किर्टकिटपी, हुतहुत्यो, कांय बडवडपी सदळ तोंडाच्यो ....

'आतां हो पेपर घे आनी ही खबर वाच....'

तिणें हरशीं आयकलां. पुण ती काम करीत रावता. सिरींज धुता. मूय जाग्यार दवरता. मेज निवळ करता. आनी धव्या फुल्ल नॅपकिनाक हात पुसून ताजे म्हन्यांत येतासर तागेली कपलाशीर फुगिल्ली आसता—

'यो म्हण्टकीर सटकरून आयली जाल्यार तूं कसली–'

तो पेपर घेता.

'ही खबर–' तो बोट दवरून दाखयता.

तीं वाचता.

'वाचली. आतां कितें तुमकां Congratulations दिवं? परवीं मागूं?'

तो वर्गां गायना ताका [illegible] तल्या इनकमटॅक्स [illegible] [illegible] ही खबर [illegible] काय' ना [illegible]

मागीर ताज्या [illegible] यता तो [illegible] आसता.

'बगी कित्याक गावली? विचार [illegible]'

ताका दिसता तिणें विचारल्लें. 'असो [illegible] तुमी?'

असले फालतू प्रश्न [illegible] मांसता. पुण ही नस इतली [illegible] — [illegible] जाल्या....

ती दांत दाखयतासतना प्रसन्न हासता.

'आतां मातशे उठात, हातुकळ मांकडे [illegible]

तिज्यात्र आधारान तो उठ्ठा. उठ्ठा [illegible] वर्साकाटीं तो पयलेच स्वत: जपानाक गेल्लो तेन्नाचो याद [illegible] गेती ताणें मदिरापान केल्लें आनी मागीर [illegible] उठचें पडिल्लें! आनी आतां—

तरी बरें! तिणें विचाल्लें ना कितलो टॅक्स भल्लो तें! [illegible] कितलो भल्लो काय! ताका याद जायना! अकाउंटंटाक विचारका [illegible]

'नर्स, मातसो अकाउंटंटाक आपोवन हाड!' तो [illegible]

'कोणाक?' ती चादर बदलता आस्तनाच विचारता.

'अं! ताका–आस्.' अकाउंटंट येवचो ना. चलो येतलो आनी विचारतलो, 'बाबा, तुवें अकाउंटंटाक कित्याक आफयिल्लो?' मागल्लें जाल्यार तिडकुचो ना. पुण म्हणटलो, 'बाबा आतां न कांयच लावन घेनाका! सगळें हांव पळयतां—' आनी 'असलो फालतू प्रश्न विचार-पाक तूं अकाउंटंटाक काम सोडून हांगा आफयता?' असें म्हळें जाल्यार? —ताकाच तें. म्हगेलोच चलो तो. फालतू प्रस्न ताका सोसनात.

पेपर घेता आनी पर्थून तो ती खबर वाचता. पयल्या थांत. ल्हाख्रांनी, कुरोटांनीं लोकांमदीं पयल्या थांत...

मुजग्त खबर काडूंक लावपाक जाय. एक्झॅक्ट कितलो नंबर तो! पयलोलेगीत आसू येता? दुसरो वा तिसरो लेगीतें जाल्यार—

ट्रींग ऽ ट्रींग —

'हॅलो, नर्स स्पिकींग!'

चल्यालोच फोन. खबर घेता जातलो. बाबा कसो आसा? वखद विर्मद कशें चल्लां? आनी आतां बाबाकडेन रिसीव्हर दिवपाक लायतलो आनी म्हणटलो, तूं कांयच हुसको करूं नाका.

तशेंच जालें.

'नर्स सांगता, आतां तूं खूब बरो आसा म्हुण...'

'हय–हय.'

'पुण वखदां सारकीं घे. आनीक चार म्हयने तरी मॅडिकल अटेन्शन जाय तुका.'

'पुरो रे! आतां—'

'बाबा, आतां पिशेपणां सोड. तूं सुशेगाद राव. वखद विर्मद मार्गी जालें जाल्यार स म्हयन्यांभितर तूं पर्थून आदले भाशेन भोवंक पावतलो...'

पुतान मनस्पूर्वेक म्हळां काय हें?

'आनी सांगपाक विसल्लों. काल आनंदराव मेळिल्लो. तुजी खबर घेतालो...'

'अं–' हांणी खबरच घेवपाची.

'येतलो म्हण्टलो तुजे खबरेक.'

फोन बंद जाता. तो रिसिव्हर सकयल दवरता.

आनंदराव खबर घेतालो खंय! घेवपाचीच. पर्थून पर्थून घेवपाची. पाळ-येची खण घेवपाक ताणेंच आनंदरावाक आग्रो केल्लो. पाळयेची खण म्हूण आनंदरावालें नशीब फळफळ्ळें. खबरेक 'येतलो' म्हणटालो खंय!

ताका फाटलीं याद आयली.

तेन्ना बावलीं शेट हासुणार अशिल्ल्या [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] जिल्लें बावलीं शेटाचें [illegible] बचपान [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ताका कुस्मनच मळक नागलीं आलीं [illegible]—[illegible] [illegible] [illegible] मात तो पावेल्ला.

दीस गाजक लागता. ताका वेळेच [illegible] [illegible]

'नर्स, हाव मानसामा गंलगेल बसता.'

निजों आदार घेत ता [illegible] गंलगेल वता [illegible] [illegible]

मागाविल्यान मोटारी फास्ट धांवतात. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] भाशेन चलतात. मगल्याकच ताकतीक आसा पैस एक '[illegible] [illegible] चलता. थंय किनल्लेंच बावगाड बावगाड्यां [illegible]. [illegible] [illegible] वायलो चलतात. ताका दिसता त्यो धांवतात [illegible] [illegible] [illegible] तीय मडमडीत. त्या बावगात एक [illegible] आसा. ते [illegible] [illegible] तागेलें मन घुमपता. पळयता पळयता तागेले दोळे [illegible] [illegible] मन केंद्रीत जाता. नकळटना स्वासा-उस्वासाचो [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] पातीं लेगीत हालनात.

'कितें पळयनात अशें?' नर्स म्हाद्याक हात लावन [illegible].

'अं!'

'हो नॅपकिन घेवन तोंड पुसात. हुम पळयात किनल्लें [illegible].'

तो हूम पुसता. [illegible] पुरो जाल्लेवरी ताजे हातपाय [illegible] जागरण केल्लेवरी दोळ्यांर झेम येता. नर्स ताज्या [illegible] [illegible] [illegible]. तो बाज्जे कडेन वतना ताजें लक्ष मेजावेल्या [illegible] वता. [illegible] ताजें पडबिंब ताका दिश्टी पडटा.

जड दोळे, कपला वैल्यो मिऱ्यो....

बाज्जेर येवन तो आड पडटा. आपुण आतां जागटो [illegible] हे भावनेन तो सगलोच जड जाता. हाग्ग्यांत आपणाल्या कपलार मिऱ्यो आसल्यो. ह्यो मिरयो हुस्क्याच्यो न्हीं, ह्यो मिऱ्यो आतां बचपाच्यो न्हीं....

ताजो दोळो लागता. कितल्योशयोच मिरयो भुरभुर करून कुडींत भितर मग्नात. . .हज्जागांनी मिरयो. . .नर्स थंय बसल्या. पुण तिजेकडेन त्यो दाव्या दोळ्यान लेगीत पळयनात. तो न्हिदला थंय त्यो येतात. . . खांश्शी जानात. . .आनी एकामेकां हातांत हात घालून ताजे भोंवतणी नाचूंक लागतात. नाचतां नाचतां तांची गती वाडटा. वाडत वता. तो चवताळटा — भुरगेपणातलें भाशेन. तो तांकां धावंडावपाक करता. पुण त्यो चडूच लागीं येतात. नाचतात. नाचत रावतात. फास्ट–फास्ट ! नाकाच घुंवळिल्लेवरी जाता.

घुंवळींतच तो दोळे उकते करता. नर्स वल्तेराचेर आड पडिल्ली आसा. उशाकडलो नॅपकीन घेवन तो कपलावैली ह्रम पुसता. नॅपकीन कपलाक लायल्यार खरखरता अशें ताका दिसता. मिरयो ! तो कपलाक हात लायता. मिरयो घट दसल्यात. ताका दुबाव येता. ल्हवूच खांममापोंदाक हात घालून तो आंगावैल्यान हात भोंवडायता. सगल्यो मिरयो आंगभर दसल्यात. हे जाणविकेन तागेलो हात लागनाफुडें सगलें आंगच शिरशिरता.

'नर्स, फॅन लाय.' ताका फॅन जाय अशें न्ही. पुण नर्स न्हिदल्या हें ताका सोंसना. ती उठची म्हूण तो फॅन लावपाक सांगता तिका.

'पेपर दी.' ती पेपर हाडून दिता.

ती खबर पर्थून वाचप ना अशें थारावन तो हेर खबरो वाचता.

आरेच्या ! केंद्री खाणमंत्री गोंयांत ! ही खबर वाचपाची उल्लीशी. तो पर्थून वाचता. केंद्री खाणमंत्री गोंयात काल आयिल्लो. एका दिसाचे भोंवडेर ! आज चललो खंय ! विमान सुटपाचें जालां जातलें. फाटलीं घा बारा वर्सां, जावं खाणमंत्री, जावं हेर कोणूय मंत्री, जावं कसलेंय खाण–मंवदीं आंतरराष्ट्रीय प्रतिनिधी मंडळ गोंयां आयलें जाल्यार तांची वासपूस तो खाशा करतालो. तांकां येवकार दिवप, तांकां खाना दिवप, आपणेंच पोशिल्ल्या वर्तमानपत्रांनी तांच्यो मुलाखती फोटयांसैत छापून हाडप, आनी निमाणे तांकां भावपूर्ण निरोप दिवप हें तो नेमान करीत

आपिल्ला. आज ही खबर वाचनाकूच [illegible]: [illegible] [illegible] [illegible]! पुन गेला आमचना डावाळ--

म म्हणटं जाल्ले तो हांगुणाय [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] दिसनाल्ला. ताज अगवर्डी काम करूं [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] तितलेंच लायक घेना. मगलें काम [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] मॅनेजर पळयना इतलेंच न्हीं. ताका न्हानसर [illegible] '[illegible]' [illegible] कोणाक गरज पडना

तो आड पडून येवाजता. इतलीं वर्सां जंय '[illegible] [illegible] [illegible] धंदो केलो. दुडू जोडलो, नामना जाल्ली, [illegible] [illegible] [illegible] जाल्यार सामके ताकापुरो जाताले—[illegible] अगवर्डी [illegible] [illegible] [illegible] चलयतलें ह्या विचारान दिल्लीक चार [illegible] गवताक [illegible] मन येनासलें! मगलो भ्रमूच काय तो! आज तो हांगुणाय [illegible] [illegible] मगलें जिम्नाजिम्न चलता. जाल्यार इतलीं वर्सां खडा [illegible] तो कोण?

पर्थून ताका भिनर गर्व नज जाता:

'नर्स, हांव गॅलरींत बसता.'

नर्स ताका आदार दिता.

भायर मोटारी धांवतात त्यो पळोवन ताका बरें दिसता—ताकलीक!

ट्रीं ऽ ग — ट्रीं ऽ ग!

फोन वाजता. चल्यालो काय?

नर्स फोन घेता. तो वाग घेवन आयकता. नर्सीकच आयल्ला फोन. चल्यालो फोनशें कित्याक दिसचें हाजें ताकाच अजाप दिसता. चलो [illegible]सतलो विझी!

फोनाचेर फोन....

भायर टाइपराइटरांचो किटी किटी आवाज!

ऑफिसांतल्या फायली–पेपरांचो फग्फर....

अपॉइंटमेंटस्!

एंगेजमेंटस् !

तोय असोच बिझी आसतालो....

ताजें रगत तापूंक लागता...

दाराकडेन मोटार तयार जाय आसताली ताका. ड्रायवरान सेकंद-भर कळाव केल्यार तो केन्नाच ताका मगशिनाशिल्लो.

ह्यो फटल्यो यादी काडनाफुडें ताका वरें दिसता.

'नर्स, उदक दी.'

हालीं उदक लेगीत पितना दोतोराक विचारचें पडटा.

तागेली फेवरेट---शीवर्मरिगल घेतल्यार वर्स जावन गेलें. पोकं न्यू यिअर सेलेब्रेट केल्लें तितलें. पयलीं ड्रींक म्हळयार शीवसरीगल आनी आतां ड्रींक म्हळ्यार फकत उदक तेंय---

'नर्स,---' खंय गेली? ताका तिडक मारता. पयलीं जाल्यार तो 'टॉलरेट' करचोच नासलो.

नर्स उदक घेवन येता. भितल्लें सरिल्लें जावयें...

थंड उदक पियेनाफुडें जिवाकूय थंड दिसता.

मुखावेले बिल्डींगेचें काम थांबलां. ती बिल्डींग थंय मोन्यांनी उबी आशिल्ली पळोवन ताका ती आपणांवरीच कशी दिसता. कांय वेळापयलीं ती 'बिझी' आसली. आनी आतां शांत मोनी जावन उबी आसा.

ताका आपणाल्या जीवनक्रमाची उबगण येता. बेकारपण सोंसूं नज जाता. जीण आसची जाल्यार कशी मरिल्ली! वावर, सकाळ सांजवेळ वावर! हे खणीर सावन ते खणीर, ऑफीस, प्रवास, पाटर्यो, खाना, त्यो प्रेस कॉन्फरन्सी, तीं भाशणां! क्लब, सेमिनार! सगलो लोक बोल्मांत, सटर फटर पायांकडेन! पॉलिटिकल लीडर, पेपरवाले कशे वाट पळयताले ताका मेळपाची! आनी आतां---ही अशी जाग सारचे परस---

पेर मयवन आयिल्ल्या बागला [illegible] [illegible] [illegible] आता फिरनगी बगयना. म्हणून सागला, 'आर, [illegible] बाब, बेन, बगो वेतल्या. बसून, न्हिदन उबगण येवपार्चीना.'

ताका तेन्ना दिशिल्लें मरें ! बाबपाची गाडी, [illegible] [illegible] [illegible] आसली. पुण ना. बाबप, बगावर तें ताच्या मार्गातल्याक न्हय. ताजें कामच वेगळें. बाबपा बगावराच्यो [illegible] ताका आसल्यो [illegible] ना ह्या पदवेर पावतालो ?

'तर्स तुका उबगण येना ? "

तरणे मदींच विचाल्लें.

'कसली ? '

'हांगा बसून रावपाची ? '

'हांव बसून स्वंय आसना ? काम करून्क आसना ? '

निगलेय. खरें. निकाल्लेगीन काम आसना. बसट दी. डबेसाव कर. हातुण मार्क कर. उठणा बसपाक आदार दी.

तो मात फकत बसून आसना. पळयत, येवमीत. मायलें मगलें बरें तार्कानिकेत. टेलिफोनाचेर उलयत . . . . . बील आंक लेंडिंग [illegible], बील डिस्काऊंटेड, लेटर आफ क्रेडीट . . . .

'तर्स, हांव भितर वसता . . . . . .

तर्स ताका आदार दिवन भितर हाडटा.

अितल्यान भायर मोटार थांबल्याचो आवाज येना. तर्स गॅलरींत वचून पळयता.

'दोतोर ? '

'न्ही, मोठार नवीशी.'

आनंदराव भितर येता. तो उठून बसपाक करना. ताका पळोवन आनंदराव दुख्खी जाता.

'आरे, कितें ही तुजी दशा ! '

आगावेलें न्हेसणच ओडून काडिल्लेवरी ताका दिसता. तो तोंड-देखलें हांसता. आनंदरावाक आजुनूय कशें उलोवचें तें कळना.

'जावं रे! आता म्हगेलें जाण्टेपण न्ही?'

'कसलें जाण्टेपण रे! साठ वर्सां भितर जाण्टो जावपाक तूं कितें सटर फटर रे? आनी जाण्टो म्हणपाक हांव तुजे परस कितलो मुग्गो रे?'

'तुका कितलीं?'

'म्हाका अठ्ठावन्न. पुण आसां पळय कसो

"म्हाका आतां अेकसट. तीन वर्सांपयलीं हांवय तुजेवरी घश्टपुश्ट आशिल्लों. जाण्टेपण तशें सांगून सवरून येना. तें निश्चितपणाक रावता."

आनंदराव अस्वस्थ जाता.

'केंद्री खाणमंत्री आयिल्लो. ताका निरोप दिवपाक दाबोळे गेल्लों. मायले भायर हांगा आयलों. म्हळें– तुजी खबर पयलीं घेवप —'

तोच खबर काडटा धंद्याची.

'सगले कोंत्राद एम्. एम्. टी. सी. मार्फतच जावंकच जाय म्हण्टाले. आमी सोडलां? घट्ट धल्लें. असोऽ झगडलों हांव — तूं आसल्यार आनिकय नेट येतलो आसलो. लोकांक दिशिल्लें आमी * * * शेंपडी घालतले म्हूण.'

धंद्याच्यो खबरो आयकून ताका बरें दिसता. मुखामळार सय मारता

आनंदराव वचपाक उठटा. भरिल्ली कूड रिती जातली म्हूण ताजेर आकांत येता.

आनंदराव दाराकडसून परतो येता.

'कितेंय सांग. तुजे सारको सुखी तूंच. जाण्टेपण येसर वावुरलो आनी आतां सुशेगाद न्हिदून दीस काडटा. पूत साबाळपी आसा. कसलोच हुसको ना . . . म्हज्या ज्यारा कपलांत हें सूख ना. पूत आसा तो म्हज्या फाटल्यान सांबाळीत शें दिसना. दोन दीस जिवाक बरें ना जाल्यार लेगीत घरा बसन दिसना. हुसको जाता. येदोळ म्हळें खरें, पुण आतां आदले भाशेन काम जायना. पुण न्हिदप नशिबांत ना. बरे तर येतां.

मोटारीचो आवाज मोवतणांत विरसर तो आयकत रावता

* * *

KONKANI CENTRE LIBRARY
2414
विश्व कोंकणी

2414

ती हांव न्हंय

इनासाले मांगणेंवेल्यान हांवें नागेल्या ह्या मागान कोमुलनांग [illegible] केली. तो मात उठून नाग्वार गेल्ला. तीन म्हयन्यांभितर [illegible] बसलो. दुसरें ह्या वाटागाक नाशिल्यान मनें नाशिल्लें. [illegible] हाताक गुण बरो ह्या मावानांनि जायतो लोक येवपाक [illegible] दोतोर म्हळ्यार वंदोच असलो. मावानांचेर चलपाचो.

त्या दिसा हांव असोच कोमुलनांगेंत वाशिल्लों. [illegible] निकतोच वयार जाल्लो. इतल्यान दारांत ती येवन उबी रावली. [illegible] पंचवीस तरी आसुये. पुण स्कर्ट ब्लाउज घाल्ल्यान सामकी अठरा [illegible] वर्सांची कशी दिसताली. गळ्यान वांगेकडें मागरा सग्यलेक [illegible] नाजूक खुरीस लिकलिकतालो. घरची बरी आसू जाय. हांवें [illegible]

"भितर आयल्यार जाता, दोतोर ?" तिणें हांसून विचारलें

"यो, कोंसुलतारींत कोणेंय येवचें. येवं काय म्हूण विचारचेंक गरज ना." हांवेंय हांसून येवकार दिलो.

ती सुन्दर आशिल्ली. तरणी आशिल्ली. तिज्या तोंडार [illegible] सय मारताली. बोंचो मोडून मुसुरखें हांसपाची रीत पळेतल्याच्या [illegible]-जाक खातखुतल्यो करताली. दोनूय पोल्यांचेर गुलाब फुल्लिल्लें. [illegible] कानसुलाचेर एक चामखीळ सोबतालो. गोऱ्या–धव्या आंगार [illegible]

झळकताली. उजव्या पोल्यार इल्लेंशें फोणकूल पडटालें आनी लेवशी लिपस्टीक लायिल्ल्यान दोनूय ओंठ दशणीचे कळे कशे तट्टून हांसताले.

"बसल्यार जाता?" तिणें म्हजे नदरेक नदरेन बांदीत मुमुरखें हासत विचाल्लें.

"अं! बस. बस." हांव घुसपलों. अशे तरेन तांकून पळोवप म्हाका मोबना. ती कितें म्हण्टली?

तिजे नदरेक नदर लावन हांवें सोद घेतली. ती हांसतच आशिल्ली. तिका म्हगेलें तशें पळोवप मानवलेंशें दिसलें म्हाका.

"आं! कोण दुयेंत?"

"कोण म्हळयार? हांवच." तिणें फकाणां केल्ल्याभशेन जाप दिली.

तिजे नदरेंत इश्टागतीचे भाव आशिल्ले. एकेतरेचें आपोवणें आशिल्लें. पळयतां पळयतां नदरेंत नदर घुसपली आनी म्हाका सोडो-वचीशेंच दिसना जालें.

"कितें जाता?" हांवें जाता तितलें दोतोरकेच्या आवाजांत विचाल्लें.

"हड्डयांत दुखता" अशें म्हुण बशिल्लेकडेन तिणें हड्डें उबार केलें आनी उजवो हात हड्डयार दाबून दवल्लो.

म्हज्या काळजांत ढडढडपाक लागलें. दोळे मोटे जाले. नदर थीर जाली. पयलींच तिणे ब्लाउजाचो गळो सकयलसो कापिल्लो. आनी आतां हात अशेतरेने दाबून धरिल्लो कि उबार हड्डें आनीकूय उबार दिसतालें. हड्डयामदली अशीर खळी लेगीत दिश्टी पडटाली. म्हजें रगत तापूंक लागलें.

"तपासता न्ही, दोतोर?" अशें म्हुण ती उबी रावली. उबी रावतासंतना तिणें मुजरत फुडें बाग घेतली. तेबराबर गळयाकडल्यान सकयलमेरेन देंविली ती खोल खळी म्हाका पुरायेन दिश्टी पडली. हांवें पर्यून तिजे नदरेंत पळयलें. ती मुमुरखें हासून म्हाका अदिकूच

आपयतालो. तिच्या दोळ्यानलें आव्हान हांवें स्वीकार यांवंचे [illegible] 'अत-लेच घेटायेन तिगल्या आव्हानाक मान दिलो

"तपासल्लेवरार कळटलें कशें ?" अशें म्हूण हांव [illegible] उलयतान—

"दोतोर, दोतोर, बेगीन यो. घराकडेन मायक [illegible] आयल्यां. जाणवीप काय ना. माल्यार [illegible] निका, दोतोर बेगीन यो" म्हणून म्हणून तो मुरगो म्हाका आपयतालो.

हांव मनांतल्यान फडफडलों. ती त्या वेळार किच्याक मावन [illegible] हांका ? हांवें तिजकडेन पळलें. ती अजूनय ममगें हांसतालो. 'तिच्या तोंडार निराशा मातूय दिसलीना म्हाका. नाखुशायेन हांवें त्या मुरग्याक म्हळें, "तू वच फुडें, हांव येता रोखडेंच."

कर्तव्याची माल्ली शेंडी. दोतोर जालो म्हूण किते जालें ? मन नासता आमकां ?

"ना दोतोर, वगत जातलो, बेगीन यो. वांगडाच यो आमी" तो मुरगो काकुळटेन विनवपाक लागलो.

हावें पर्थून घुसपून तिज्या दोळ्यात पळयलें. तेंच हांसें !

"आसूं दोतोर, मागीर केन्नाय तपास म्हाका. आतां फार्मसीचें कितेंय दी."

हांव वितरागानीच बसलों. कागद काडले. रेसेत बरयल्ले. कागद तिज्या हातात दिले. तिणे पर्स उगडली. हांवें बेगबेगीन म्हळें. "ना-ना. पैशे नाकात."

अपेक्षितच आशिल्लेवरी तिणें पर्स धांपली. आनी हांसूनच म्हळें. "ओब्रिगाद ! येतां आं !"

तिजे फाटल्यान ती वचसर हांव पळयत रावलों. तिजे गोरे नाजूक केळीगोबे कशे पाय. फाटीर सोडिल्ले लांब पुण कापिल्ले ल्हारां ल्हारां कशे मांगरा केंस. वेंत देडवेंत कमर. तिकतिकीत, गुटमुटीत पोंवटो हातात आनी हातातल्यान ओठांमेरेन आयिल्ली उडी नदरेअसांडी गेली

आनी जड पांयांनी हांव बॅग हातांत घेवन त्या भुरग्या फाटल्यान वचूंक गेलों.

फुडले पंदरा दीस म्हजी मनःस्थिती सारकी नाशिल्ली. एकेवटेन कर्तव्याक चुकिल्ल्याची रुखरुख मनाक लागून उरिल्ली. तर दुसरेवटेन 'चान्स' होगडायिल्ल्याची. एकेवटेन तो भुरगो येवन बऱ्याक पडलेशें दिसतालें; तर दुसरेवटेन ती पर्थुन येवंची अशेंय दिसतालें. ती सदां नदरे सामकार रावताली. ती कोण हें म्हाका खबर नाशिल्लें. तिजें नांव कितें, घर खंय, हांवें कांयच विचारूंक नाशिल्लें. आंकवार वा काजारी हेंय हांव नकळो आशिल्लों. तरीकूय जिवाक सुशेग नाशिल्लो.

पंदरा दिसां उपरांत एक दीस पर्थून म्हाका ती दिश्टी पडली पसऱ्यार कितें तरी घेताली. हांवें तिका पळयली आनी म्हज्या काळजाचे तीन ठोके पांय चुकून निसल्ले. तिणें फुडें येवंचें आनी म्हाका जाप दिल्ली, पुण ती थंयच उबी रावली. म्हाका व्हिजिटाक वचपाची ताक-तीक आशिल्ल्यान, आनी स्वाभिमान सोडून तिजे म्हऱ्यांत वचपाक मन तयार नाशिल्ल्यान हांव निखटो हांसलों आनी फुडें सल्लों. तरीकूय एक फावट तकली घुंवडावन फाटीं पळोवपाक चुकलों ना. ती अजूनूय म्हजेकडेन पळयताली. तेंच हांशें, तेंच आपोवणें; पुण निर्शेणी मात दिसली ना.

तिसरे फावटी ती म्हाका दिश्टी पडली गाडयेंत. गाडी सुटटा म्हळयार हांव गाडयेंत चडलों आनी सुवात सोदून बसलों. म्हज्या फुडयांत ती बशिल्ली. बगलेक कोण तरी आशिल्लो. ती म्हाका पळोवन हांसली. हांवय हांसलों. बगलेचो दादलो तिजो कोणूय आसूंये अशें म्हाका, कित्याक कोण जाणा, दिसलें. तीं दोगाय उलयताली, हांसतालीं. तो तिका घश्टुपाचो येत्न करतालो. ती थंड बशिल्ली. मदीं मदीं म्हाका, पळयताली. मागीर तेंच हांशें, तेंच आपोवणें. पंदरा मिण्टां अशींच गेलीं. स्टेशन आयलें आनी हांव देंवलों.

देंवक म्हणनां मल्ल्या आनी [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] स्टेशनाकडेन मेळ्ळो. ताणेंच म्हाका पळोवन [illegible] [illegible] [illegible] '[illegible]', "ओ सिन्योर दोतोर!"

हांवें ताचे दानुय हात हातांनी धरुन [illegible] [illegible] [illegible] म्हळें,

"इनास, तूं म्हाका दोतोर म्हणूक [illegible] न [illegible] [illegible]"

"बरें तर. तें आसू. कशी बरना दोतोरकी?"

"देवादयेन आनी तुज्या मागण्यांनी बरी चल्ता" हांव [illegible]-जाथावन म्हळें.

इनास आनी हांव बरोबर मडगांवां शिकतालें [illegible] तो म्हजो इश्ट. तो खेळपांत हुशार आनी हांव शिकपांत. हांव मडगांवांच रावतालों. तो मात सदां गाडयेन इस्कोलाक येतालो. [illegible] [illegible] गाडी वेळार आसताली तेन्ना उशिरल्लो वेळ आमी [illegible] [illegible]. इनास काळजान मामको हळवो. कोणय मानशें किंतय म्हळ्यार ताका खूब वायट दिसतालें.

शिकपांत फाटीं म्हण चाळयल्यार तो रडकुरो जातालो. [illegible] एक दीस खुटलो माल्लो तेन्ना तो तीन दीस इस्कोलाकच येवंक ना[illegible]ल्लो. अशें कितेंय जालें म्हणटकर हांव ताका समजायतालों आनी [illegible] तो निवळटालो.

आतां इनास तारवार आसता. फाटलेफावटे आयिल्लों तेन्ना बरेंच पयलीं मुजरत म्हाका मेळपाक आयिल्लेकडेन तागेल्या गांवांत कोंमुलतोर घालपाचें ताणें सुचयिल्लें. हांवेंय तें रोखडेंच मनार घेतिल्लें. तो रोखडोच तारवार वचूक गेल्लो. आनी हांवें कोंमुलतोर उगडिल्लो.

"चल इनास तुका कोंमुलतोर दाखयतां."

"चल" इनास आयलो. केदोवेळ बसलो. खबरी माल्यो. इस्कोलांतल्यो, भुरगेपणांतल्यो आनी तारवावेल्यो. मदींच गंभीर जावन म्हणूक लागलो—

"वेळ बरो वयता. दुडू बरे मेळटात. पुण सुरेश, घराचो उगडास सोडना. बायलेक घरा दवरून हांवें वर्स–स म्हयने भायर रावप म्हाका गोड्नार जायना. तिजो उगडास येता आनी काळीज आंवडेता." हांवें इनासाचे बायलेक पळोवंक नाशिल्ली. हांवें म्हळें, "ते बरें आसा रे! पुण दाखोवप ना मरे तुजी घरकान्न?"

"ओ! यस! फाल्यांच हाडटां तिका. एकदम, ब्युटिफुल आसा. तू घवतलो. पुण लाइन मारनाका आं!" हा: हा: करून इनास हांसलो. म्हाकाय हांसो आयलो. तोच फुडें म्हणूंक लागलो —

"तुवें लुसीक पळोंव ना, सुरेश. बायल एकदम बरी मेळ्ळी म्हाका रुपान तशी काळजान. खूब मोग करता ती म्हजो. दोन दोन दिसांनी चिटी बरयता. हांव येतकीर तिणे चय केलां!" इनासाक किते मांगू, किते नाका अशें जाल्लें. तिजी तोखणाय करतनाच वेळ सल्लो. इनास घरा गेलो. आनी दूसऱ्या दिसा बायलेक घेवन मुजरत आयलो.

ती आयली. हांसत आयली. तेंच हांशें! पुण तें आपोवणें मात दिसलें ना म्हाका! तिणे वळख दाखयली ना. हांवेंय कांय म्हळें ना. भितल्ल्यान म्हाका मोटो शॉक बशिल्लो. ती इनासाची बायल आसत अशें हांवें सपनांत लेगीत येवजूंक नाशिल्लें. वैल्या-चाराक हांव हांसतालों. पुण मन रडटालें. म्हज्या इश्टाचे बायलेकडेन हांवें वायट नदरेन पळयलें. हाजेपरस पातक तें कसलें? सगलो इतलो वेळ इनामच उलयतालो. हांव वग्गी बाशिल्लों. आनी ती! घोवाचे उलवणें मज घेवन आयकतालो.

दोगांय गेलीं. म्हजी तकली भरेवन गेल्ली. इनास! म्हजो मित्र! मायेस्त, गुणेस्त आनी हळवो! आनी ती! ती कशीय आसूं. चूक म्हजी. हांवेंच वायट नदरेन तिजेकडेन पळयिल्लें. म्हाका प्रायश्चित लेगीत ना. हें अशें कित्याक जालें? शी म्हाका!

माज्या आगान इनाम [illegible] कामरी म्हाका [illegible] पुण हांव तांगेकडेन मेकळ्या मनान उलोवंक शकलों ना. [illegible] [illegible] बायल आमननां तर जाप कशीं दिवपाक मन येना [illegible]

एक दीस इनाम [illegible] मेवय गेलों. [illegible] ना [illegible] [illegible] 'कॉल' कसो येतलो? अशें म्हूण कितेंय [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] म्हूण मेवय गेलों. आनी हावूय [illegible] [illegible]

आमोर जाल्ली. कांपूननार [illegible] [illegible] [illegible] एकलोच [illegible] उरल्लों. इतल्यान तीं आयली. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ' [illegible] तिज्या दोळ्यांनी पळेलें. तीच नदर, तेंच [illegible] आनी [illegible] तेंच मुमुरखें हांशें.

"यो." तिणें उलोवचे पयलींच हावें म्हळें. इतल्या [illegible] म्हज्या मनाची तयारी निवर जाल्ली. हावें त्या निमाण्या [illegible] 'मतिमो राव' म्हळें. आनी तिका विचाल्लें. "कितें म्हण्टा? कितें जालां?"

हावें 'बस' म्हणनासतनाच तीं मुस्तावल्या कदेलाचेर बसलें. "ताका तपास पयलीं, हांव रावतां."

उपाय नासून हांव पेशंटाक घेवन भितर गेलों. ताका भायर करमसर ती बसून रावली. ओंठांर तें हांशें खेळयत.

हावें कदेलार बसनासतनाच तिका विचाल्लें. "कितें जालें?"

"बरी पासार जायना." ती अजूनय हांसताली. म्हाका दिसल्लें म्हजे नदरेंतलें गांभिर्य तिका जाणवल्यार तिजो हांसो विरून वतलो. पुण तशें जालेंच ना.

"कितें जाता?" हावें पर्थून विचाल्लें.

"तेंच हड्ड्यांत दुखता."

आतां मात हावें कदेल ओडलें आनी पेन काडून म्हळें, "हें सगळें जातलें. वखद दितां. बरें दिसतलें."

"फाटीं दिल्लें घेवन पळेलें हांवें दोतोर. ताणें एफैत येवं ना देखून तुजेबगलेक येयलां. तपासना जाल्यार दुयेंस कितें तें कशें कळटलें तुका, दोतोर?" अशें म्हुण ती उठली.

हांव घुसपलों. म्हजी नदर आतां निवळ आशिल्ली. पुण तिगेलो युक्तिवाद बरोबर आशिल्लो. पेशंटाक तपासनासतना वखद कशें दिव येता?

मनांचो निश्चेव करून हांवें पड्डो उगडून तिका भितर व्हेली आनी बांकार बसूंक सांगलें. हांव स्टेथोस्कोप कानांक लायता म्हळ्यार ती बांकार न्हिदली. हांवें गळ्याकडेन सकयल चेसपीस लावन पळयलें.

"थंय न्ही हांगा." अशें म्हुण तिणे दाव्या थानार हात दवल्लो तरिकूय म्हजें चित्त थीर आशिल्लें. हांवें चेसपीस सकयल हाडलो.

"राव, दोतोर!" मुमुरखें हांशीत तिणें ब्लाउजाच्या कुलचेतींक हात घालो.

"नाका नाका. स्टेथोस्कोपाक अशेंय समजता." अशें म्हुण हांवें स्टेथोस्कोप फुडें व्हेलो. तेबरोबर सटकन म्हजो हात घट हड्ड्यार दाबून तिणे म्हळें, "असोच घर दोतोर. आतां बरें ऽ दिसता." म्हजें पित्त चाळवलें.

"मिसेस पेरैरा!" हांवें म्हळें. "घोवाक फटोवन असले धंदे करपाक लज दिसना?"

म्हजो हो अवतार पळोवनूय ती काचाबूल जाली ना. थंड्साणीन ती उठून बसली. ब्लाउजाची सुटिल्ली कुलचेत घाली. आनी मुमुरख हांशीत नदरेक नदर लावन उबी रावली. म्हज्यान तिज्या दोळ्यांत पळोवं नज जालें. राग कसो काडचो समजना जालें: "म्हाका वळखली ना, तूं! प्लीज गेट आऊट!' तिडकेन म्हजे हातपाय थरथरताले. भायले कुडींत येवन हांवें कदेलार बसका माल्ली. आनी तकलेर हात धरून बसलों. ती सवकसाये भायर सल्ली. आनी म्हजेकडेन पळयनासतना सपणां देवन वचपाक गेली.

"दोतोर ! तो सग्गो हारयल्लान भितर सरलो." [illegible] बरी आसा. इतलेंमात्र आनी गळयाक गुंडून [illegible] बरी सर्ली."

"तें बरें आसा. तिका काम मात [illegible] दिव नाका." [illegible] नकळेन फाटले फावट तो आशिल्लो तेन्नाचे विचार घोळटाले.

"पुण दोतोर ! मावान मागलां तुका पगार बरोबर दिवचो म्हूण, गराक जावनाका म्हूण मागलां."

"बरें आसा." अशें म्हूण हांवें ताका धरा धाडलो. फाटलें फावट हाणेंच म्हाका त्या पावसाचे अळशिकेन पड्टा आसतना भायर काडिल्लो. कृतज्ञ भावनेन हांव ताका नदरेआड वचमेर पळेत रावलों.

पंदरा-वीस दीस सरले. ती म्हजे वाटेक गेली ना. पुण बरेंच मेळ्ळी जाल्यार आंठावेंले हाशें लिपयलें ना. तीच नदर. तेंच हांसें. हांवें पळयिल्ले खंयचेंय वायलेपणम ती चड धीट आशिल्ली. तो [illegible] पडली जाल्यार म्हज्या मात कपलाक मिर्यो पड्ट्यो

त्या दिसा गर्दी ना म्हूण वेगीन कोंमुलनांर वाडून हांव घरा वचपाचें येवजतालों. इतल्यान ती आयली. हे खेपेक तो माडें न्हेसल्ली. चेप्पजाय नशी. सुंदर न्हेसल्ली. हातकापें धोल्क वल्लें गळ्यांतलो खुरीस निर्कलिकतालो. तोंडावैली सय मात गेल्ली. तें हांसें हयन्हीशें आशिल्लें. नदरेंत तें निमंत्रण नाशिल्लें. तरी नदर धीर आशिल्ली. हांव पळयत उल्लों. ती पर्यंन हांगा पावत असें हांवें सपनांतर्कीन चितूंक नाशिल्लें. खिळे मारुन म्हाका घट केल्ल्यावरी हांव कदेलाक दसून उल्लों.

ती आयली आनी फुडयांतल्या कदेलार बसली. म्हज्या दोळ्यांक दोळे लावन पळोवपाक लागली. जे थंडसाणीन भितर सर्ल्ली तेच थंडसाणीन उलोवपाक लागली, "तुका अजाप जालां न्ही? हांव पर्यंन हिंगा येतशें धरूं नासलें तुवें !" हांवें आंवडो गिळ्ळो. आदावाफ्ळ वैर सकयल जालें. खिणभर रावन तीच उलोवपाक लागली. "इनाम पावन, फाल्यां !"

"अं ! तो मुंबयसान मायले मायर वतलो म्हण्टालें न्ही ?." हांवें आजापानशें विचाल्लें.

"पुण तो येता. मांयन तेका चीट बरोवन आफयला."

"पुण तो कित्याक ?" हांवें घुसपून विचाल्लें. 'तेंच सांगूक आयलो. आयक म्हज्या काजाराक दोन वर्सां जालीं. इनासासारखो घोव मेळ्ळो म्हुण हांव खुशालभरीत जालीं. पुण काजार जावन म्हयनो जावंचेआदींच इनास उठून तारवार गेलो. वर्सांतल्यान एक वा दोन फावट इनास घरा येता. म्हयनोभर रावता आनी पर्थून वता. हांवें ताका कितल्यो चिटी बरयल्यो —"

"तूं घरा यो. म्हाका 'तूं' जाय. तुजो पैसो नाका. पुण तो आयकना. नाका जोडपाची उमेद. ताका दिसता म्हाका जायते दुडू धाडले म्हणटकीर हांव खुशाल जातलीं."

"हांव एक बायलमनीस, म्हाकाय उमेदी आसात. काजार जाल्या उपरांत म्हयन्याभितर घोव पैस गेलो. आनी फुडले सात आठ म्हयने इनास येयसर हांवें कशें काडले तें हांवूच जाणां. इनासाची मांय म्हजो बेठो न्ही न्हीं तेन्ना दुबाव खाताली. शेजाऱ्याकडेन एक उतर ले़ीत उलोवंक जायना आसलें हांवें . . . . इनास येतकीर इनासाक रडत रडत सांगलें हांवें. तेन्ना ताणें मांयक खूब उलयली. तेन्नाच्यान म्हाका मांयची भिरांत दिसना जाली. इनास परतो गेलो. काजारी आसून आंकवारीचें जिवित जियेवपाची म्हाका उबगण आयली. आनी हांवें इश्टागती जोडल्यो. भोंवपाची, सिनेमाची, बरो भेस करपाची उमेद भागपाक लागली. मायन कांय म्हणचें न्ही म्हुण हांवच चिटयेंत तिज्यो चाडयो बरोवपाक लागलीं. इनासाचो तिजेवैलो विश्वास साप ना जालो."

इनास दुसरे फावट येवन गेलो. आनी म्हज्यान रावं नज जालें. राती दुस्मान जाल्यो आनी म्हज्यो उमेदी उसळपाक लागल्यो. जायते मेळ्ळे. पुण तुका तोंडार म्हुण सांगना. तुका एक दीस चयलो आनी म्हज्यान तुजेबगर रावंक जायना जालें. एक दीस आयली. तो भुरगो

पावना जाल्यार —" मीं मानशीं रावलीं. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
रावली. हांवें वाल्मानल्या नेम काडून [illegible] घुम पुसलीं.

"त्या उपरान इनास येवलो. वाक्तीमच [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible]
वांमायच आमल्लो. मायन आनां ताका [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
इतल्येय उलयतामतना निजी नदर म्हज्या [illegible] [illegible] [illegible].

"मागीर कितें ?" हांवें मांदपणान विचारलें.

"चार म्हयने भर जाल्यात." म्हाका [illegible] ' [illegible] चार
म्हयने ! आनी इनासाक घरा आयल्यार दोन म्हयने ' मीं [illegible] [illegible]
म्हजे म्हन्यांत आयल्यारच चार म्हयने जाल्यात ' [illegible] [illegible] [illegible]
कपल्लावेल्ले घुमे थेंब पुसले आनी हांवें कितें [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]-
पाक तिणें म्हाका हातानच रावय म्हळें आनी फुडें [illegible] [illegible].

"मायक खबर आसा. इनासाक ना. मायन इनासाक [illegible]
वरयलां 'चार म्हयने' म्हुण ! तो फाल्या येतलो हांव ताका [illegible]
[illegible]निच म्हैने जाल्यात. दोतोरांक विचार म्हुण." म्हज्या [illegible] इनास
उबो रावलो. मायेस्त. हळवां ! ताका खरी खबर कळल्यार कितें [illegible]
जातली ताजी ! तो म्हण्टालो, "खूब मोग करता तीं म्हजो !" [illegible]
विचार तिका कळ्ळे. म्हणूंक लागली. "ना, दोतोर ! हांव इनासाचो
खऱ्यांनीच काळजाथावन मोग करतां. तो एकदम [illegible]. खूब [illegible]"!
पुण वायलेची गरज, निजी उमेद तो वळखल्लो ना ही [illegible] चूक. तें
आसूं. तो तुजे म्हन्यांत येतलो म्हाका घेवन. हांव पंदरा दिसां [illegible]
येवन गेल्लें हें तुका सांगचें पडटलें . . . . . ."

"पुण"

"तरीकूय तुका तशें मागचें पडटलें. मागीर म्हाका [illegible]
पडटलें आनी दोन म्हयने जायत आयल्यात म्हूण ताका [illegible]
पडटलें [illegible]—"

आतां मात हांव तिडकलों. "पुण हांव हें करचो ना. फट
उलोवचों ना—"

"तूं उलयतलो. म्हज्यापासत न्ही. इनासापासत. तूं ताका वळखता. तुवें खरें सांगल्यार तो पिसो जातलो – तो. ती खरें उलयताली. इनासाक हांव वळखतालों. ताका सत समजल्यार तो जीवलेगीत दीत आशिल्लो. निर्शेवन हांवें मुजां फाफुडलीं आनी दुवावान विचाल्लें, "पुण आनी पांच म्हयन्यांनी वाळंत जातली तेन्ना ताका कळचें ना ?"

"ना. म्हयने भरचे आदीं बांळटेर म्हुण तुकाच सेर्तिदांव दिवंचें पडटलें. जोर तकलेक भरतकीर 'बान्यु' दिवंचो तशें जालें म्हाका. दोळे कपलांतल्यान भायर सरत इतले मोठे जाले. ती हांसली. उठली. आनी म्हाका अजाप—तिडक, आनी असहायता हांच्या संगमाचेर बुचकळत दवरून भायर सरून गेली.

चार म्हयने !

कोण काय तो ?

तरी बरें ! एखादरे हावच आसतलों आशिल्लों. आनी अशा वेळार लेगीन 'तो हांव न्ही' हे सुटकेचे ल्हार न्हाणोवपाक लागलें.

"दोतोर ! भितर येवं ?" तो भुरगो भितर आयलो. योगायोग पळयात. हाणेंच म्हाका त्या पातकांतल्यान वाटायिल्लो. आनी त्या दिसा जर तो पावनाशिल्लो जाल्यार जल्मभर म्हाका त्या पातकांतल्यान सोडवणूक नाशिल्ली. आनी आतां जसो काय तो पावती मागपाक आयिल्ले "हे पैशे हाडल्यात दोतोर ! देव बरें करूं म्हुण सांगलां."

म्हाका त्या भुरग्याचे उपकार स्मरले. हांव उठलों. त्या भुरग्याचे-फाटीर हात दवरून म्हळें, "आसूं हांव घेवंचो ना ते पैशे ! देव तुका व्हडलो करूं"

* * *

WORLD KONKANI CENTRE LIBRARY

मूड म्हजो मांयगं

सकाळीं हांव सवकसायेन उठलों. आठ वाजून गेल्ले. आठ वरा उपरांत उठकीर म्हाका जिवाक हुशारी दिसना.

आज आयतार. स्वंय वचपाची नाकर्तीक ना. बद्द बरो नव्यान सरपाचें शालीवरावयर पिक्चराक वचपाक ! फाल्या कलाकारांच क्लबांत पळोवं हें पयलें पिक्चर !

सदांभशेन मान्यांत नोंद घल्लें ना. बायचेर बसून घम्मघडीन घर्ले. थंड उदक दोळ्यांक लागनाफुडें जीव तट्टट्टीन जालो. चवचरीत नांद घुसून वल्तेरांचेर हात पांय पातळावन बसलों. पेपर घेतनां अपघात, खून-खून, उजोलायणीं कामां, . . . असल्या खबरी हांवें नविदादी करून वाचल्यो. गांवच्या एका फुटबॉल संघान मायल्या स्वंयच्या नगी संघाचेर जैत जोडिल्लें ती खबर पुरायेन वाचली. मागीर आयतारगाची पुरवणी काडून वाचलें विनोद वाचले. रेडिओचेर 'खळार-मळार' आयकून च्या घेतली.

आजून घा जावंक नासलीं. पामयेक म्हूण मायर सल्लो. आनंदीन वांगडी मेळ्ळे. तांचेबरोबर चवक्ळ्यांक बसलों. हरशीं आयतारांचें वरा मिण्टांवरी घांवतात. पुण :आज मात वेळ सरून सरनाशिल्लो.

"आरे, आज मॅच आसा मडगांवां ! या ?" एकल्यान विचारलें.

"नाका रे बावा !" हांवें आंग फाफुडलें.

"आब्बा ! हरशीं मॅच म्हळयार सगल्यांचड फुलपी तो तूं ! आज कितें मावोडया आमंत्रण बी आसा काय कितें रे ?"

मगले हांसले.

"ना रे ! पुण आज म्हाका दुसरें काम आसा." हांकां हांवें शालीबगावर सिनेमाक वचपाचें थारायलां म्हुण सांगलें जाल्यार हे सगले एक जावन म्हाका कोलायलेबगर रावचे नात. आनी निखेटोच 'सिनेमाक वतलों' म्हळें जाल्यार 'आमीय येतात' म्हणपाक कळावें करचे नात.

"कसलें काम तें मारकें सांग पळोवया. आमकांय कळूं दी." बाबुसो सदांच असो. फाट घल्ली जाल्यार कसोच सोडिना.

"सांगना जाल्यार सांगूं नाका. आमकां कळटा. पुण हांव एक काजारी म्हुण तुका उपदेस करतां लग्नाआदीं मावोड्चा चड वचूं नाका आं ! रेस्पेत उरचो ना." सदालीं कुच्छित्रीपणां हरशीं म्हाका मानवनात. पुण आज म्हजो 'मूड' च वेगळो आसलो. हेरां वांगडा हांवूय हांसलों.

"कांय भियेवं नाका ! खरें सांगपाचें म्हळयार, आज आमी मोट पळोवपाक वचपाचे आसात." हांवें सुरय फटास माल्ली.

"सेर्त ! मावोडेच्यान पडपाचें आसा दिसता —" सदा.

"तें आसूं रे आतां !" मनांतल्यान म्हाका खातखुतल्यो जाल्यो. पुण वैलेचागाक हांवें विशय बदलूंक विचाल्लें, "एक सांग, आज खेळटात कोण?

विशय बदल्लो. आतां म्हाका घरा वचपाची ताकतीक जाल्ली.

"सुभाषाक आज कितेंय तरी काम आसा जातलें ! येदोळच्यान पळयतां एकमारको घडयाळ पळयतासो ?" म्हजेर गुळी आयली.

"नायजाल्यार हाजी कालेत हालीं बरी ना." बाबुशान म्हजे फाटीर थापट उडोवन म्हळें.

"लग्नेला-" सदालें तोंड तें !

म्हजी सोयरीक जायतसावन हे म्हाका अशेच चाळयतात.

निमित्त केलें आनी हांवें थंयसून कूस माल्ली.

वाटेर भास हाणतालो. मोगणाचेय मन [illegible] [illegible] [illegible] आमलें आवये.

आंब्याचे तेंगशेर बसून कोगळान म्हाका साद घाली. '[illegible]' म्हजे शालीच म्हाका साद घालता 'यो यो :'

हावें ललनवायेन वैर पळयलें काणक [illegible] [illegible] ना [illegible] म्हजे ओंठ हाल्ले आनी शिळोणी मारूंक मल्लीं. 'यो : यो '

कोगळान आयकलें जावये पयलेंच साद आयली, 'यो यो ;'

"तांगे लागपाक दीस आसात आजून मुमताज!" [illegible] हर्टाकलो. बैल्या बांवाळान हाव केदा वेळ वाटेर उबो रावन वैर [illegible] पळयत आसलों ! मानवावाल्या उलयनी म्हजो ननगो कुडीं. [illegible] आनी हावें मडमडडोन चाटां मारलीं.

सांयरीक जाल्यार नवें दोन म्हयने जाल्ले. पुण शालीकडेन उलय-पाची चडशी संद मेळ्ळीच ना. शालीली यम्ची ताका उलय, '[illegible],' म्हुण मागतालीं. पुण लांछिचारांक लागून ते काट सरतालें. हा य कुरून एक दीस हावें ताका 'कोलव्यां या' म्हळें. तागें तकली हालोवन 'आं' म्हळें. मडगांवा प्रासार मेळपाची कबलात दिलीं. हावें साद बगोन प्रासार वचून वाट पळय पळय पळयलीं. शाली आयलीच ना. अशी भिरगिरगी मारिल्ली म्हाका ! पुण शालीन [illegible] म्हाका चाळोवपाक लागली म्हूण आयले ना [illegible] [illegible] [illegible] आनी तागेल्या पोल्यांवैली नाममाण पळोवन म्हजे [illegible] [illegible]. आज आमी सिनेमाक वचपाची कबलात केल्या. शो तिनाचो ! [illegible] पयलीं दोगांयनी थिएटराचेर पावपाचें ! मनमेकळें उलोवपाचें!

"घेवन येशी कोणाकूय वगावर!" हावें शालीक शिटकावन्लें.

शाली लजलज लजलें. समजलें ताका.

"कोलव्यां वचपाक केल्ले तशें करशी." हावें निडायलें.

बगबगीन मान हालोवन तें न्हयकाल्लें. "हाव मांग, घराकडेन वेल्या?"

"नाका." तंबोऱ्याचो सरी झंकार दिना तेन्ना जसो आवाज येना तसो शालीचो आवाज !

"फकाणां करना हांव खरें येतलें मगो ? ना जाल्यार म्हाका कुकळच्यान हांगा आफोवन थिएटराचेर पातिशेर करशी !"

"येतां म्हळें न्ही ?" शालीन तकली बागोवन म्हजेकडेन पळयत म्हळें·

"सोपूत आसा आं !" हांवें म्हणिल्लें आनी शालीन हांसून तकली हालयिल्ली.

घराकडेन हांवें बेठेंच हेवटेन तेवटेन केलें. पुण घडयाळीन म्हजीं फकाणाच करपाचें आडायिल्लें. साडेबारा जावपाक युगां खालीं.

"आई, बेगीन वाड गे !" हांवें तिका 'सिनेमाक वतलों' इतलेंच मांगिल्लें.

"जायत आयलें. मातसो राव". पंदरा मिण्टांभितर तिणें जेवपाक आफयलो.

"सिनीम कसलो रे !"

हांव घुसपलों. खंयच्या थिएटरांत वतलों तें हांव जाणां आसलों. पुण सिनीम कसलो तें पळयलेंच ना हांवें. शालीनय विचारूंक नासलें.

"कसलो तरी ! वरो ऽ खंय." हांवें पासून व्हेलें. वाळचेवाळून वाडिल्ल्या शीताची अूब धुंवरामशेन सुट्टाली. हात लायिल्लो मात खतखतीत शीत तें! बोटांकच दसलें. हात फाफडीत हांवें बोटां तोंडांत घालीं. हूलप पडलो तो सोंसपाचो न्हय.

हमणाच्या वासान भूक जागी जाली. मातसो वेळ हुलप विसरून हांवें पान निवळ केलें.

"आज जेवलो ना सो रे, सुभाष ?" आईन विचाल्लें.

"जेवलों न्ही गे !" खन्यानीच पोट उपाट भरिल्लें.

एक जावंक नाशिल्लें. मातसो आड पडलों. हातांत मळ्ळें तें वाचलें- न्हीं, वाचिल्लेंमशेन केलें.

बोटां हुलपल्ल्यान सुमारामायर त्रास जातालो. उठलों. भितर वचून बोटांक खोबरेल लायलें. कितलीं तांबडीं जालीं बोटां ? जिस्त आजच लपली बोटां पाड पडिल्लीं !

देवाक उडून मुम्मायेकी मायर कारयों [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] आनी म्हजें आयकोनी येंर घालून हांव नयार ; मायो

हांव मागर गम्ना ने पळोवन आईन च्याक [illegible] [illegible] [illegible] रावचेंच पडलें

दानाचे वर्सार गल्यार अडजायर्गी मडगायो रावल्यो

"आई , च्या वर्गान जाव दी " हांव [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

"जालीं आयल्यार जाना " आई च्या [illegible] [illegible] [illegible] हांवें दानाणी येवन [illegible] [illegible] राव [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] पुण आई पळयनाशें करून नाय मानसा [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] जिवाक.

"च्या दी " हांव भितर आयलों कंठ्याचेर बसून '[illegible] [illegible]. ओंठांक लावन 'सुर' केल्ले मात !—जीव हुलपलों '

"किनली मनम्वर्नान दिल्या गे ? " हांवें गाग आईचेर [illegible]

"मवकमायेन घे रे ! पिर्गान पोळून आम्मा जाल्यार ' आईन सदचेभशेन थंडमाणीन जाप दिली. म्हजो म्हाकाच लज जालें [illegible] वरीच हुलपल्ली. 'सूकसूक' करून ओंठानल्यान वारें ओडून हांवें [illegible] मातशी थंड केली. आनी मडमडीन चिकानली च्या पिर्गान [illegible]

"आरे, आरे, आरे ! " पिर्गान ओनानना मानशी [illegible] [illegible] सटकरून च्या उमळ्ळी आनी वच्याफुल्ल खोमम्माचेर दोन थेंबे [illegible] वेगवेगीन वोल्सांतलो लेंस काडून खोमम्माचेर थेंबे पडिल्ले यय [illegible]. तेवरावर ल्हान आशिल्ले थेंबे पानळ्ळे आनी दाग व्हड जालो [illegible] च्या थंयच आपटिली. आलमार उकती करून पळय जाल्यार घालपाक [illegible] दुसरें खोमीस ना.

"आसू रे ! फाल्यां घुतकीर वतले ने दाग ! " आईन येवन म्हळें.

"फाल्यां वतले गे ! पुण आतां घालूं किनें ? " हांव [illegible].

"तेंच घाल. अशें किनें व्हड नान ने दाग ! कोण इतलो [illegible] पळयता तुका ? "

आईक कितें खबर? शालीले नदरेंतल्यान सुट्टात हे दाग?

"वगीच उस्तवं नाका आल्मार! हेर खोमसां तुवेंच धुवपाक दिल्यांत." आईन म्हाका जागयलो. "आनी घड्याळ पळय आं! दोन जायन आयलीं."

"आरेच्या!" हांवें मडमडीत तसोच भायर सरपाचें थारायलें.

भायर सरतना आईनच दाखयलें, "बुटाचेरय पडली दिसता च्या. मानशं पूस तें."

हांवें पळोवंकच नामलें. ब्रश सोदल्यार ब्रश मेळ्ळो ना. कालच बूट पालीश करून दवरिल्लो हांवेंच! जाय जाल्यार लागीं मेळना.

"पाड पडूं ह्या ब्रशाचें." हांव फडफडलों.

"आंगसो घे आनी पूस रे!" आईन वाट दाखयली.

आंगसो जाल्यार आंगसो! पुण तो तरी मेळपाक नाका? तोय मेळ्ळो ना. घड्याळीचेर जालीं दोन! कोनशाक एक बोंदर आशिल्लें. तेंच सारयलें. च्याचो दाग गेलो. पुण बोंदराचो म्हेळ लागून काल केल्ली पालीश अळशिकावणी जाली.

आतां येवजुपाक वेळ नासलो. बेगबेगीन बशीकडेन धांवलों. बस मुट्टाली. जिस्त मेळ्ळी. हुसकारो सोडून जनेलाकडेन बसलों. बस सुटली. पॅसिंजर कोण चड नाशिल्ले. हांवें खोमसावेलो दाग निरखून पळयलो.

शी:! धव्याफुल्ल खोमसाचेर दाग! मागीर तो केदोय आसूं! नदर बुटाचेर गेली. एक बूट लख्ख निवळ तर दुसरो साप बुरसो कसो अळशिकावणो! बोंदराचो राग आयलो म्हाका. वचचें वचून आईक सांगप—घरांत एवकय बोंदर उरपाक जायना.

मळब वत ओततालें. झाडांखाला घम्म वगीं आशिल्लीं. सवणीं खंय लिपिल्लीं देव जाणा! सकाळचें प्रसन्न मोवतण आतां नाशिल्लें.

जीव चुरचुरतालो. बोटांय आजून तांबडीं आसलीं. नदर पर्थन पर्थून खोमसावेल्या दागाचेर वताली.

वाटार मगलीं अल्लंडी करून ओपिल्ल्यावरी मुखांनी [illegible] [illegible] दीशल्लीं. वन आनी वन आनी वन! [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]! [illegible] मिरी पडली म्हुण्या.

शाली बरावर सिनेमा पळोवपाक म्हूण हांव [illegible] [illegible] [illegible] कशें प्रसन्न आसंक जाय आसलें. एक [illegible] [illegible] [illegible]!

जीव चुरचुरता म्हूण न्हीं. [illegible] दाग पडला [illegible] [illegible]. हांव मायलेचार चड पाळपी न्हय. शासीं काल्या म्हजीं [illegible] [illegible] आज खोमसाचेर पडिल्लो दाग ताणें पळयलो जाल्यार म्हाका [illegible] पर्वा! प्रश्न तो ना! म्हजो 'मूड' च उबाडला. सकाळीं [illegible] कशें हुशार दिसतालें! मन कशें नटूटीन आसलें! आता [illegible] दिसता!

बस मडगांवां पावली.

असोच देंवून परतो वसीर वसून घरा वचचें कशें '[illegible]' असें किल्याकच दिसचें हाजो विचार करीन हांव '[illegible]' [illegible]

दोन पस्तीस! शालीक येवपाक अजून पंदरा मिन्टां [illegible] [illegible]. थिएटराचेर खुबच गर्दी आसली. हांवें तिकेट काडून दवरपाचें [illegible] [illegible] लाइनीक उबो रावलों. खेट मासको! लाइनींतल्या एकल्याक तिकेट मेळटासर भायल्या चोंगाक मेळटाली. हरशीं जाल्यार हांव [illegible] करतलों आसलों. पुण आज उमेदच नासली! धायेक मिन्टांनी मेळल्यो तिकेटी! सू जालें म्हाका. लाइनींतलो सुटलों म्हूण हुसकाल्लों. तिकेट मेळळी म्हूण न्हय. खिणभर दिसलं तिकेट मेळना जाल्यार बरें आसलें—पयून वचूक निमित्त मेळटलें आसलें!

शाली येवपाचेंच जालें. हांव एके कुशीक वचून उबो रावलों. तिकेटी घेवपाक खूब खेट जाल्ली. एकमेकाक धुकलून, चेपून, [illegible] सवून लोक तिकेटी घेताले. हांव पयलीं पावून बरें जाल्लें.

तिकेटी काडटल्या लोकांक पळोवन म्हाका सिवाची याद जाली. एक फावट कारवारच्यान वतना हांवें पळयल्लें. वाटेर एक रेडो मेल्लो.

ताजेर कितलींशींच गिघां तुटून पडिल्लीं. ह्या लोकांक क्षोमतासतना पळोवन म्हाका त्या गिघांची याद जाली आनी मनाची अस्वस्थताय तेंगशेर पावली. शाली येवचेपयलींच क्षुरचें कशें दिसपाक लागलें. संत रामदासाची याद जाली म्हाका—सावधान आयकताखिणीं पळून गेल्लो—म्हजोय किंचित–रामदास जावपाक लागलो.

"ट्रींण्ण!" बेल जाली. भायर बेठोच बोंवाळटालो तो लोक भितर धांवलो. हांवें घडयाळ पळयली. तिनाक दोन मिण्टां आसलीं. शालीन तिनाक धा मिण्टां आसतना येवपाचें मानून घेतिल्लें. जावं! चलीमुरगें तें! इतले वेगीन येवन म्हुण कितें करतलें! लोकांहुजीर भायर तिश्टुचे परस मातशें कळाव करून आयिल्लेंच बरें!

शाली येना जाल्यार पुरो! केन्ना काय घरा गेल्यार पुरो जालें म्हाका. 'मूड' ना! आनी असली अस्वस्थ आवतिकाय घेवन जर शाली म्हऱ्यांत बसलों जाल्यार तें तरी कितें म्हण्टलें? तागेल्योय म्हुण. कांय अपेक्षा आसतल्यो!

तीन जालीं. थिएटरांत भितर काळोख जालो तिकेटी सोंपिल्ल्यो दारांतली खेंट उणी जाली.

"तिकेट जाय? एक जाय? दोन जाय? चार रुपयांक—जाय?" एकलो मुरगो म्हाका विचारतालो.

खुमण्याबराबर फुलोर्वचें अशी तिडक मारता म्हाका असल्याची. पुण आज हांव वगी रावलों. तकली हालयली आनी पैल्यान सल्लों

तीन जावन गेलीं. शाली येनासतना रावचेंच ना. तशें तें फाटले फावटी राविल्लें. पुण हे खेपेक हांवें ताका सोपूत घाला. तें येतलेंच...

दारांतलो लोक पातळ जालो. भायर उबो रावन म्हाकाच आड-खळिल्लेवरी दिसपाक लागलें. हांव फोटो—पोस्टर्स पळोवपाक लागलों. हिरो हिरोईन हांचीं तीं प्रणयचित्रां पळयतां पळयतां एक नवें ल्हार आंगावेल्यान गेलें. एके अनामीक ओडीन जीवाक तळमळें लागले. शालीन फाटल्यानसून येवन म्हजे दोळे धल्ले असो बेठोच भास जालो—पोस्टरांत तशें एक चित्र आसलें.

म्हजी नदर दाराक आशिल्ल्या [illegible] पडली. [illegible] म्हाका पळोवन हांसूक लागले. [illegible] दारांचेर म्हजी नदर [illegible] ना. बुटाचेलो दार म्हाका दिश्टी पडलो ना.

येवपादर शालीं येवपाचें नासर येवन हांव [illegible] पळयत. शाली दिश्टी पडली ना. दुसऱ्या थिएटराचेर वी ते गेल्यो ना मू? [illegible] मगेलच तें थंय निघटना मू? ना. हांव [illegible] मारिल्ले ते [illegible] [illegible] ना. येवचें ना वी दिसना. आता आर्नीक पाच मिनटां रावन [illegible] मार्गार परतो घरा—

मार्गावेल्यान एक मुणे आयले आनी थिएटराचे [illegible] कुशीन सावळक बसले.

शालीन एकाद तरी धाडपाचो.

कोणतरी सायकलीन फास्ट येतालो. एकाद धंवन येता काय? सायकल फास्ट आयली आनी थारनासतना गेली. थिएटराचो [illegible] आनी कुशीन आशिल्लो एक मुरगो म्हाकाच पळयतालो. हांव बगलान येवजून पांय उकल्लो. इतल्यान एक स्कुटर आयली. एक थांब. एक बायल देंवली. आतां थावेडी येतली आनी 'हाउस फुल' म्हूण परत वतली. हांव फुडें सल्लों.

"सिनेमाक आयल्यांत न्हीं?" हांवें विचाल्लें.

"हय."- तो हांगिल्लेभशेन करून हांव वर्कमिचो काय किते हाजो अदमास घेवपाक लागलो.

"ह्यो तिकेटी घेयात. थिएटर 'हाउस फुल' आसा." हांवें दोनूय तिकेटी ताज्या हातांत दिवन म्हळें.

ताणें बोल्सांत हात घालो. हांवें 'आसूं' म्हळें आनी फाटल्यान पळयनासतना चलपाक लागलों.

...तो तिजो हात घरतलो आनी भितर वतलो. म्हजे आनी शालीचे सुवातेर तीं बसतलीं....

यदावेळ म्हाकाच पळोवपी मुरगो धांवत आयलो.

" सुभाष – – तूं ? "

" हय." हांवें उबो रावन म्हळें. ताणें म्हाका बोल्सांतलो चिटी-कुडको दिलो आनी तो वचपाक गेलो.

प्रिय सुभाष,

आईक जोर आयला. म्हाका येवपाक फावना. रागार जावं नाका. सोपूत मोडना. फुडल्या आयताराक याच.

तुजेंच

शाली.

चिर्टीमटयांनीं हानपांय घोडायत हांव घरा येवपाक आयलों.

* * *

WORLD ... LIBRARY
2414

अशीं सपनीं–अशीं सपनीं

पाच वरांचेर ऑफीस सुटलें आनी रमेश सोडून सगळे भायर सरून गेले. रमेशाक घरा वचपाक गाडी मेळपांचाक. अर्दवर वाटेर वा स्टेशनार उबो ऱावचेपरस ऑफिसांतच बसून कसलेंय काम करप बरें, हें रमेशाचें मत ! हेरांक मात वचपाचेंच आसता. वाटेक गावपी वा कुडकुडे साकवाळसावन येवपी, बस चुकता वा आनीक कितेंय काम वाटेर म्हूण तांकतिकेन वतात. गाडयेर वचपी लोकांक केन्नाय ऑफिसांत रावपाचें नासता ! कोणाक तुम्याक मेळटा जाल्यार फटांवपाचें आसता—तांका सांजच्यावेळार बस आनी सवाय मेळटा. कोणाक नवरो लावन येवपाची ताकतीक आसता. कोणाक 'ड्रिंक' जाय आसता. तर कोणाक गाडी येवचे पयलीं स्टेशनार उबो रावन चवळ्यो करपाच्यो आसतात. रमेशाक मात हांतलें कांय एक मानवना. क्लार्क म्हूण चार वर्सांपयलीं लागिल्लो रमेश आयज हेडक्लार्क जाला. आपणालें काम बरें आसुंक बरें हो ताजो सभाव. रमेश कोणाकच जायजायसो दिसना तशेंच नाकासोय दिसना. रमेश सगल्याकडेन बरो. सगले रमेशाक मानतात. ताका कसलेंच वेसन ना. सोऱ्याक तो हात लायना. सिगाराक पळयना. बायलांकडेन तर ताजे इतली मुर्वत धरपी कोणच आसचो ना. रमेशालें शिकप बी. ए. ! इंग्लेज तो एकदम बरी उलयता आनी वाचता. मराठी पुस्तकां वाचून तीय भास तो वेस बरी बरयता. हिंदी ताज्या ओंठार बरी सोबता

आनी पुर्तुगेज कांय तेंप घोळिल्ल्यान ताका ती बरी येता. कोंकणी दिसपट्टी घोळपी काळजाची भास जाल्ल्यान तिजो प्रस्नूच ना. तरीकूय हेर कोणूय रोमी बरोवप्यांइतली ताका ती रोमींतल्यानूय बरोवंक येता. अशे तरेचो हो रमेश. कोणाचेच मजगतीक वचपी न्ही असो निरुपद्रवी मनीस म्हूण ताका सगलो लोक वळखता.

सदचेवरी आजूय पांच जातात म्हळ्यार सगलें ऑफीस रितें जालें. रमेशान अर्दवर कितें करतलो तें पयलींच येवजून दवरिल्लें. टायपरायटर म्हन्यांत ओडून ताणें फोली घालून एक पत्र टायप केलें. पांच विसांक तागेलें पत्र टायप करून सोंपलें. खणांतलें पाकीट काडून ताजेरूय नामो टायप केलो. आनी पत्राचेर सकयल A WELL WISHER अशी निशाणी करून ताणें तें पत्र बंद केलें. स्टेशनाचेर वतना वटेर पत्र पोस्टांत उडयलें आनी वद्द स्टेशनार आयलो.

गाडी निकतीच हारवरसाकून वास्को स्टेशनांत भितर सरताली. गाडी थारनाफुडें भूरभूर करून लोक गाडयेंत वसले. रमेशानय नांका-मामकार थारिल्ल्या डब्यांत वचून जनेलाकडली सुवात आडायली. रमेशा फाटोफाट बोरकार चडलो आनी रमेशा म्हन्यांतच वसलो. मुखाबेल्या बांकार एडवर्ड आनी रीटा वशिल्लीं. गाडी सुट्टा म्हण्टसर डबो भल्लो.

बोरकाराक पळयनाफुडें रमेशाक देसायाची याद जाली. देसायालें कितें जालां आसतलें हाजो रमेशाक सुमार आशिल्लो. पुण दुसऱ्याल्या तोंडांतसून आयकुपांतूय एक गोडी आसता.

देसाय कुंकळचो! पुण कामत बिल्डर्स हाणीं ज्युंताचें वास्को कसलेंशें कॉंट्रॅक्ट घेतलां थंय कामाक आसतालो. रमेशान सावसो जावन विचाल्लें, "कितें बोरकार! आज देसाय ना सो बरावर? तो फकत शेनवाराकच वता न्ही घरा?"

बोरकारूय उलोवपाक निमित सोदतालो. तातूत असलो विशय मेळ्ळो जाल्यार विचारू नाका.

“म्हणजे? तुमका खबर ना दिसता?” देसायान सांगलें.”

“म्हणजे?” रमेशान अजाप प्रगटायलें.

“तो शिर्विंगक आशिल्लो न्हय कामत/केळकराचो! खबर कशी नाका! वरें ब्लॅक केलें मग!”

“अशें? अजाप! हरशी मर्नास एकदम बरो!” रमेशान चुर-चुरत म्हळें.

“तसो कोण मर्नास वायट गा! मगलो बरो! देसाय मात्र अनलें कशीन अशें घल्लें ना हातें.” बांग्कार उलोवपाक लागलो: “न किल्याक! आठ दीस लेगीत जाले नात खबरेक! असोच गाडयेंन देसाय म्हाका विचारतालो शिर्मांट जाय काय म्हूण! आ, हय! तुमी लेगीत आसात त्या दिसा न्हीं?”

“आं? जायत. लक्ष नाशिल्लें दिसता म्हजें!” रमेशान म्हळें खरें म्हळ्यार बांग्कारानूच देसायाकडेन मागिल्लें.

“तुमचें लक्ष नाशिल्लें जावंये! म्हाका म्हणक लागलो ‘जाय जाल्यार दितां तुका शिर्मांट.’ म्हाकाय गरज आशिल्ली. म्हाग्येंचें काम अडिल्लें. हावें म्हळें, जाता जाल्यार दी. उतराक दिलें पुण आ! आतां दुड्‌य चड घेतले नात! पुण लोकाक किनें दिला, कितलें दिला, आनी कशें दिलां तें देवच जाणा!”

“कंपनीक कळ्ळें काय किनें?” रमेशान मूळ प्रश्नाक हात घालो.

“हय तर! चोरयो केन्ना लिपतात?” हरशी बांग्कार देसायाल्या खांदार हात घालून मोंवपी. ताणें फुडें म्हळें, “कंपनीन रोकडोच घांवडायलो. तरी बरें, भितर उडयलो ना. देसाय मागना, कोणें तरी दुस्मानान खंय ‘बरें मागपी’ म्हूण फटीची चीट बरोवन कामतीचे कान मल्लें. कामत आयिल्लो खरो म्हज्या म्हऱ्यांत! हावें खरें तें सांगलें. वोगीच कोणाल्यो मानगडी नाकात! आमी म्हळ्यार उजू मार्गान चलपी लोक! तुमकां कशें दिसलें?”

"बरें केलें." रमेशान म्हळें आनी जनेलांतसून तकली भायर घालून पळयलें. गाडी दाबोले पावत आयिल्ली.

बोरकार उलयत आशिल्लो. दाबोले कांय घांटी भितर सल्ले. एकल्यान आपणाली पोती वैर दवरपाक उखल्ली. अितल्यांत बोरकार आड्डलो, "राव, राव. म्हगेली चिमणी फोडशी." बोरकारान उठून वैर दवरिल्ली चिमणी हातांत घेतली आनी घांटयाक पोती दवरपाक मुवात करून दिली. रमेशान चिमणी पळोवन म्हळें, "येदी व्हडली चिमणी शी ?"

"आमगेर मेजार दवरपाचो व्हडलो दिवो आसा पेत्रोलाचो. ताज्यो चिमण्योच मेळनात. ही एक मेळ्ळी. स्टेशन मास्तरान केले उपकार."

"म्हणजे ?" कांय नकळशें करून रमेशान विचाल्लें.

"स्टेशनाचेर आसतात न्ही मेजार दवरपाचे व्हडले दिवे ! तांकां वर्साक अमक्योच चिमण्यो येतात. आमगेलो कुरतरकार आसा न्हीं मास्तर! तो केन्ना फाल्त करना म्हाका ! म्हणू नाका कोणाक आं ! " बोरकारान रमेशाक शिटकायलो.

"बरें आसा ! " रमेशान मनांत गांठ वांदली. नायजाल्यार अशी मेळन ताजेकडेन भरभरपाची सवंय बरी न्ही. ह्या बोरकाराक बुद्द शिकोवपाकच जाय एक फावट. नाजाल्यार त्या कुरतरकाराक तरी !

फुडल्या वांकार बशिल्या एडवर्डाक आनी रिटाक रमेशाल्या गजालींची गत्तच नाशिल्ली. तीं दोगांय खंय मोगांत आसात. कोण जाणा हो मोग काय फोग तें ! फाटले तीन म्हयने जाले सद्दां अशीं किर्टकिटत किर्टकिटत खबरो मारतात. एडवर्ड मडगांवचो ! रीटा चांदरचें ! एकामेकांक सोबतात खरीं. लोकलेगीत तांकां 'रोमिओ ज्युलिएट' म्हुण फकाणां करतात. रमेशाक बोरकाराल्या खबरांची उबगण आयली. ताणें भायर पळोवन गाडी खंय पावल्या हाजो अदमास घेतलो. सांकवाळ फाटीं पडिल्लें. आनीक पांचसात मिण्टांभितर कासावले !

"एड ! यू आर मॅड ! " अशें म्हणून रीटा ताज्या आंगार पडलें.

"थ्यु, फूल!" अशें म्हणून एकवटेन सांगलें [illegible] नवर्‍या उचाल्लें, "न [illegible]"

"ओ. के. प्रॉमीज!" तिणें हात फुडें केला. तिजेर हात दामून एकवटेन म्हळें, "आतां कशें गाणें गाल्लें? फुड गल्लें? मरे! अंट अ अ अ! ओ. के.?"

"प्रॉमीज म्हळें ना रे! प्रॉमीज म्हळ्यार प्रॉमीज."

गाडी कांमावळें पावली. रोमिओ ज्युलिएटाचें फुडें [illegible] आयकपाक रावना आसतना रमेश देंवला.

कांमिगाग्वांतीर गाडी कामावळें रावना मडगांवच्यान [illegible] पार्ट जाल्ली. रमेशाली वायल मडगांवां सिर्विसेक वत्ता [illegible] गाडयेंर येना. रमेश वायलेक रावलो. गाडी आयली पुण [illegible] ना. कितले फावटी जाता अशें. गाडी चुकता. आनी मागीर [illegible] पडटा. प्रायवेट सिर्विसेचें हें अशेंच. पात्रावान राव म्हळें. [illegible] गव्हर्नमेंटाच्यो सिर्विसो सोब वच्यो! गाडी चुकता म्हूण मांगून [illegible] पयलीं लेगीत वचूंक मेळटा!

वसीक कळाव आशिल्ल्यान रमेश घरा वचपाक गेलो. रमेशालें घर तशें व्हडलें न्ही. वायट दिसांत निगून उरिल्लें घर. हाली रमेशान मातसो बावर वी केला म्हूण बरें दिसता मातशें.

रमेशाक घराकडेन वतना एकासारकें रोमिओ ज्युलिएटाचेंच येवचून येतालें. रोमिओ आनी ज्युलिएट! प्रेमिकांचो आदर्श! एकमेकांचेर कितलो मोग आनी विस्वास तांका! आनी आनांचे मरण! सगळ्यांच अडचो आनी मोगूय अडचो!

दारांत पावपाक शेजारीन आयली. तिगेलो चेडो मडगांवां कॉलेजींत शिकता. तो आता ज्युनिअर बी. एस्. सी. करता. हे शेजारनीचो तो एकलोच पूत. तो शिकतलो, जोडटलो हे आशेचेर बाबडी जियेता! तिका खूब उमेद. पुण हालीं बाबडी माप निराशेवन गेल्या— पुताल्या करण्याक लागून! तो सैय हालीं वाळसपणा करता, हांगायंय हेडटा,

सिनेमाक वता, फोल्गां मारता अितलेंच न्हय–चेडवांक घेवन भोंवता न्हय ! मामको आलमपेड्‌च्यार जाला. तिका तशी चीट आयल्या– कोणा अेका वरें मागऱ्याली. कोणा बाबड्याक तिजी काकुळट आयली आनी ताणें तिका शिटकायली. पुण पूत आयकना. ना तें ना म्हण्टा. रमेशाचेर तिजो मोव विस्वास. गरीब आसुनूय कश्ट काडून रमेश शिकला आनी आपूण जावन वैंर सल्ला हेपसत तिका रमेश म्हळचार व्हडलें जाता ! तिणें रमेश घरांत भितर सरचेफुडें ताका आडावन म्हळें.

“बाब रमेश ! म्हुगेलो बस्त्यांव मरे कांयच आयकना म्हुगेलें ! ती चीट येयल्ली तें सांगलां हांयें तुका न्हू ? तो मात नाच म्हुण्टा. हांव म्हुण्टां, लिसांव पुग कर पापया ! तो म्हुण्टा, मांय ओंदू येजाम जड न्हू ! आतां केशे करप ? तूं तरी तेका सांगरे बाबा ! ”

“हांव आनी किनें सांगू ? ” रमेशान म्हळें.

“बरे भाशेन राव म्हुण सांग. वाळ्ळूपणां सोड म्हुण सांग. चेडवांवाराबोर भोंवनाका म्हुण सांग.”

“मांय ! रागार जावं नाका [illegible]भावाक वायट दिसतलें. कोणाकूय दुखांवप म्हज्या जिवार येता ! ” अशें सांगून रमेश भितर गेलो. आंगाचीं देंवयलीं. आवयन दिल्ली च्या पिलो. बायलेक येवपाक कळाव आशिल्लो. ताणें सडसडीत फोल पेन घेतलें आनी [illegible]

मोगाळ एडवर्ड,

हांव तुका वळखतां. पुण तुज्याफरसे रीटाक चड बरी वळ-खतां. आमी दोगांय वांगडाच शिकतोलीं, वांगडा भोंवतालीं. हांव रीटाचो आनी रीटा म्हजो मोग करतालें. फट दिसता जाल्यार रीटाकच विचार. रीटाचीं लव्हलेटर्स जाय जाल्यार तींय हांव तुका दाखयतां. रीटाचेर हांव मोग करूंक लागल्यार पांच वर्सां जालीं. हांवें मडगांवां एक क्वार्त माडयान केल्लो. थिगा तें येवन म्हाका मेळटालें. त्या क्वार्तांत रीटान जें म्हाका दिलां, तें तुका हांव सांगिना. हालींच म्हाका रीटाचो दुबाव येवपाक लागलो. पैर आय-

मागाडिगा तें येतलें देखून हांव बयातीर [illegible]. [illegible]
हांवें याद केली तेन्ना म्हाका गमलें कि तें [illegible]
वेळटा. म्हूण हांवें काल तका त्रिमाल्लें [illegible]
तेका आता म्हजी माग करून बाज [illegible]
जाय, देखून तें तुजवांगडा मावना. [illegible]
तुजेवांगडा मावंक येतलें. तुज्या दुडवांमुळ्यांत [illegible]
चार दीस नाचून तुका माडून निमण्याक [illegible]
केल्लें चेडू जाय? आता ही चीट वाचून [illegible]
जाल्यार तुजी खुशी. देव तुका बरें [illegible]

—बरें मागपी

रमेशी लिपॉनल्ली ही चीट मोपयना म्हणून मायर [illegible]
थारिल्ली. मायर येवन पळय जाल्यार वायलन आयल्ली.

"आज वेळ मो जालो?" रमेशान विचाल्लें.

"ऑफिसांत हाली काम खूब पडटा. मान्चांक [illegible]"
वायलन भितर येवन म्हळें.

"सायकलमोटार माडचाची काय किदें?" रमेशान विचाल्लें.

"[illegible] म्हाका पावपाक येनलो?" वायलेन [illegible]-
कून म्हळें, "वेण्यामेरेन बसांत आयलें. आनी [illegible] केलो.
नाजाल्यार गावचें पडटलें आशिल्लें मातारीं बस [illegible]
[illegible] घरा पावपाक जानलों आशिल्लो आट-सवायआट."

"जावं आशिल्लों. म्हाका वायलांनी मोटारसायकलीचेर [illegible]
मानवना. दुडवांपरी दुडू वगडावप आनी—" [illegible] ना.
वायलेन परक्या दादल्याच्या फाटल्यान बसून मोटारसायकलीर [illegible]
ताका मात सोंसना. केदी लज!

आपुण दिसाचो आसां म्हुण तरी निणें जननाय घेवपाक [illegible].
पयलो गुरवचार तिगेलो!

बायल पांय आपटीत भितर गेली. आनी रमेशान चीट कव्हरांत घालून पास्तांत दवल्ली.

रमेशाक वेसन कसलेंच ना. पुण एकच सोंस. तोयबी हालींच लागिल्लो. नांव घालीनासतना चिटी बरोवपाचो. आयुश्यभर रमेशान श्रामच काडले. हेवटन तेवटेन पळोवपाक लेगीत पापयाक फुरसत नाशिल्ली. कश्टांची जीण सोंपून आतां मातशे बरे दीस आयिल्ले. रमेशय जोडपी आनी बायलय जोडकान्न. आतां दोळे वयर करून पळय जाल्यार मायर मगलो संवसार हांसता. रमेशाक दिसलें हें सगलें अडेचें. हे लोक रुपडीं घालून हे संवसाराचे माचयेर नाचतात. आनी विचार आयलो हीं रुपडीं फोडून उडोवंक जाय. अडेचो हांसो ना करून तांचें खरें रूप पळोवंक जाय. आनी ताणें आपणालें पेन हेंच शस्त्र करून कामाक हात घालो. आतां ताका ह्या लोकांचीं अस्सल रुपां दिश्टी पडटात. काल हांसपी आज कशे रडटात तें ताका पळोवपाक मेळटा. बेकार जातकीर कितें जाता हें लोकांक कळटकीर ते कशे चिंतेस्त जातात तें ताका दिश्टी पडटा. माया, मोग, विस्वास, सगलें अडेचें कशें हें ताका ज्युस्त कळपाक लागलां. असल्या करण्यांनीं ताका एक सूप्त आनंद मेळटा. ह्या आनंदाक हे खोश्शेक मोल ना.

दुसरो दीस शेनवार! सकाळीं पत्रां पोस्टांत पडलीं. 'हाफ डे' जाल्ल्यान प्रोग्राम वेगळो. ऑफीस एकाक सुटनाफुडें धांवत येवन रमेशान गाडी धल्ली. बेगीन घरा आयलो. पुण बायल घरा आयली ना. यिअरवेक संय! काम चड!

आयतारांअतलो वायट दीस खंयचोच ना. आजूय रमेशाक कायच काम करूंक मेळ्ळें ना. बायल घरा नासल्यार रमेश 'कितेंय' बरोवपाक बसपी. ती आसल्यार बरोवंक फावना. रमेश जें कितें करतालो तें सास्रा लो सोडल्यार आनीक कोणाकूच खबर नाशिल्ल—बायलेक लेगीत.

सोमारा दिसा, रमेश कामाक गेलो. दनपरां वेळ मेळ्ळो तेन्ना बोरकारालो ड्राफ्ट तयार केलो. आनी पांच वरां उपरांत वेळ फादलो

तेन्ना ना टायम गेल्लो. [illegible] पत्र [illegible] वाटों [illegible]
गाडी थल्ली. रमेश [illegible] गेटा वांयल्यान [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
येवक लागिल्ल्या आयय. गेटा ताका मारपाक. [illegible] बायर [illegible]-
तालें. गाडीन फिर्र करुन तिल्लक मारपाक [illegible] [illegible]
एडवर्ड भितर सल्लो. गेटान हात बायर काडून उसो मारल्लो. 'ए . ड
ए.डी!'

पुण एडवर्डान कानार केंस काडले नी कुडें गेल्ला आनी दुसऱ्या डब्यांत बसून बसलो.

रेटालें सपणें वावलें. लजेन ते आनीकुच कालें जालें. रमेश मनांतल्यान हांसलो. गोमिआं सय! मोगाचेर श्रद्धा ना ह्रांची ह्यांका मोग करूंक फुडें किल्याक मरनात?

कांसावले रमेश देवलो तेन्ना लागीशिल्ल्या डब्यांतल्यान बाल्का-गान तकली भायर काडली, "किते तुमी पावले न्ही?"

"हय." रमेशान म्हळें.

"आमी येवं जेवपाक?" बाल्कागलें तोंड तें! गेटलें कशें बंद जातलें?

'बरें माशेन!' अशें म्हूण रमेश स्टेशनार गेलो. बाल्कागान हांसून तकली भितर काडली. 'आज हांसून घे पोटभर' रमेशान मनान म्हळें

मडगांवच्यान गाडी आयली. पुण वायल आयली ना. रमेश घरा आयलो. आवयन च्या हाडून दिली आनी अेक चीट दिली " हें प आयलां तुका." रमेशान चीट फोडली.

प्रिय रमेश,

तूं म्हणशीत तुमच्या संवसाराक उजो लायना म्हूण. पुण तशें न्ही. तुमच्या संवसाराक लागिल्लो उजो पालोवपापासत ही चीट बरयतां.

तुजी वायल सिर्वीस करता न्ही? वायलांनी सिर्वीस करचीच. पुण ती शील वाटयनासतना, चरित्र वगडायनासतना करूंक जाय.

हांवें पूर्ण विचार करूनच तुका चीट बरोवंक घेतल्या. बाटिल्लें शील निवळ जायना. पुण लज वचचेपयलीं आनी नाक कापचेपयलीं जतनाय घेतिल्ली बरी. तूं आजून तिका राख.

म्हाका अजाप जाता ! ती कितलेशेंच फावटीं रात करून घरा पावता तरी तूं वोगी कसो रावता ? हालीं तर ती चडकरून कळाव करून घरा पावता. फाटले तीन दीस हांव पळयतां. मगलेजाण गेले तरी ती एकलीच ऑफिसांत फाटल्यान रावता. आनी मागीर ती आनी × × × × मोटारसायकलीन खंयतरी वतात. ऑफिसांतल्या सगल्यांकच हे खबर आसूंये. तूं खबर काड, तुकाय कळटलें.

तुका हाज्जायफुडें वचून सांगतां–जातल्या त्या भुरग्याचो बापूय आपुणच असो विस्वास बाळगिनाका. तुगेले बायलेलो × × × × कडेन संबंद बरोच पोरणो म्हणपाचें म्हाका कळ्ळां. तुका दिसता जाल्यार तिगेल्याच ऑफिसांत काम करपी ब्रागांझाक विचार नाजाल्यार शिरवयकाराक विचार. कळटलें.

निमाणें उपदेस अितलोक की नाका जाल्लें घडचे पयलींच तिका सिर्वीस सोडपाक लायिल्ली बरी.

— बरें मागपी.

चीट वाचून रमेशाली तकली घुवळपाकडेन पावली. दोळे कपलांतल्या उडकी मारून भायर येतात शे दिसपाक लागले. दोळे कपलांतल्यान उडकी मारून भायर येतात शे दिसपाक लागले. सात जालीं, साडेसात जालीं, पावणआठ जालीं. बायल आजून येवंक नाशिल्ली.

चीट बरोवपी कोण काय ? फटच आसूंये सगलें. पुण—

सदांच हिका कळाव कित्याक ? सांगूंक जायना घरा पावपाक रात जातली म्हूण !

× × × × म्हळ्यार कोण काय? पात्राव? काय [illegible]? [illegible] ... नायजाल्यार तिका जाय! तेर मातांग्यांचेर बसून [illegible] पळकी मनीस ना! म्हण्टांनीच मांडयली काय नी?

चिटयेंत हाणें बरयलां. आनी निमाण तेर मट करून [illegible] "आनी कोण पात्राव म्हाका पावपाक येतला?"

आतां कितें करप! ही चीट तिका दाखयतां? ना [illegible] 'हय' म्हण्टलीं. 'ना'च म्हण्टली.

काय निगेल्या ऑफिसांत वचून खबर काडूं! हीं [illegible] [illegible] म्हण्टले?

चीट बगोवपी म्हण्टा – 'जानलें नें सगगें–' यमकाल! [illegible] तीस गेल्यान खरें! पुण ह्या चीट बगोवच्यान ही मनशाची [illegible] नमल्या वेळार कित्याक मांडलीं म्हज्या मनान?

आठ जावन गेलीं. रमेश पासयेच माग्नालो. [illegible] [illegible] पावलं वाजलें. आयलो. आयलो तो वड मितर गेलो.

"आयक." रमेशान घोगरो आवाज लिपयत म्हळें.

"कितें?"

"यदो वेळ कित्याक जालो?"

"मागलें न्हीं? यिअर अेंड—"

"यिअर अेंड कितें तांकाच लागता? लोकांच्या बायल्याक रात जायसर ऑफिसांत कामाक दवरपासारकें कसलें काम अस्ता रे? आनी तुज्यान सांगूं नज? घर आसा, घोव आसा! लज नाशिल्ले-मशेन रातचे आठ-णव वरां राती घरा येता, तुका बऱ्यान मांगता? अद्य-च्यान सिर्वीस बंद. घराच राव."

"पुण पात्रावाक—" बायलेन अजापांन आनी मागीर शिडकून उलोवपाचो येत्न केल्लो मात—

—'ठां' करुन रमेशालें थापट तिज्या कानमुळाचेर उदेलें.

"पात्रांव जाय तुका? हांव सांगतां नें आयक. तुगेले ते नाच म्हाका सोसनात . . . . ." * * *

मॅट्रिकेचो रिझल्ट

'आगो पुरो! एस्. एस्. सी. म्हळ्यार मॅट्रीक उरूंक ना. मॅट्रीक नी मॅट्रीक! एस्. एस्. सी. म्हळ्यार फकाणां जाल्यांत आतां. आमच्या काळार . . . . . दादाल्या उलवण्याचो शोभाक राग आयलो. पुण दादालेंय फट न्हय. त्याकाळार मॅट्रीक कोण जाताले? नॉन-मॅट्रीक म्हळ्यार लेगीत एक डीग्री कश गानताले तसल्या काळार दादा मॅट्रीक जाल्लो.

शोभाक मॅट्रीकेची कोण व्हडवीक! धावी पास जावन मॅट्रीकेंत पाविल्ल्याक एक पळय तें व्हडवीक गायतालें! शोभाबराबरचीं सगलींच गायतालीं जाल्यार ताणेंच कित्याक गावचीं न्हय! मॅट्रीक म्हळ्यार अंड्या-गुड्यालें काम न्हय. मॅट्रीकेचे परीक्षेअतली कठीण परीक्षा तर कमलीच ना. मॅट्रीक जो धपक्याक पास जाता तो फुडें कालेजींत केन्नाच आपटपाक ना म्हळ्यार फट जावचें ना. कालेजींत वा ताज्यायफुडे जायत्यो व्हडल्यो परीक्षा जातात. पुण चड व्हडवीक ती मॅट्रीकची. अकरा वर्सांचे तपश्चर्येक फळ येता तें मॅट्रीके—परीक्षेक पास जातकीर. हें मगळें बरें खबर आशिल्ल्यान शोमा जण एकल्याक तें सांगून आयक-तल्याचे कान कणकणायताले.

धावी पास जायनाफुडें शोमान थारायिल्लें की वर्सभर अभ्यास करप. खेळप ना, सिनीम ना, कांय ना. नित्शेव करूनच तें वगी रावलें

नासिल्लें. मगासल्या कॅम्पबांत काडून [illegible] शिपाकर [illegible] दवरिल्लो. पुण केल्लें मगलेंच [illegible] पाळुन [illegible] आसात? [illegible] कॅम्पबांत शिपयल्लो तशी शाळेंतलो काण शिपयल्लो? हांगां [illegible] ताणें यंव म्हळें आनी शोमा मानलें [illegible]. पुण ताणें [illegible] [illegible] कांय ना म्हळ्यार प्रीलीम लागीं पावन आयल्ली तेन्ना तशी [illegible] आनी मनार घेवन केलो ना असो तसो न्हय [illegible]' [illegible] जेवण ना! फकत अभ्यास . . . प्रीलीमक Rank घेवपाची [illegible] खुब इत्सा आशिल्ली. पुण बाबड्यालें दुर्देव आड आयलें [illegible] मेकडेन ताका थंडी जाली. नाय जाल्यार शोमाक शी [illegible] प्रिलिमी जाल्यो शीयांच्याच दिसांनी. तातूंत [illegible] [illegible] पडली. ताकालागून टीचरगेली शाणपणा मात आयकून घेवचो [illegible] वेळेंच शोमाक आफोवन तिणें मागलें, 'हें पळय तुका [illegible] Form दितात. पुण एक condition! तुवें खुब अभ्यास करचो पडटलो . . . . . प्रिलिमक काय तुका [illegible] तें माकं [illegible]

शोमान आपणाक कशी आकांताची थंडी जाल्ली, कशी [illegible] [illegible] येताल्यो, कसो ताळो दुखतालो आनी क्लॉस लागिल्ल्यान [illegible] कसे जळजळटाले तें सांगपाचो यत्न केलो. टीचर मारकें आयकून बेना तें म्हळ्–वन ताका तिजो रागूय आयलो. पुण form तर दाय! म्हूण ताणें तिगेलें आयकून घेतलें. टीचरीनूय शोमाक मगलें [illegible] नाशिल्लें. आदल्या दिसा दादा जेन्ना प्रिन्सीपालाक मेळूक गेल्लो तेन्ना टीचर थयच आशिल्लो. प्रिन्सीपालान ताका सांगिल्लें कि शोमाच्या प्रिलीमेचो रिझल्ट बरो ना. ताजेर दादान म्हणिल्लें. 'जावं गा! चलो-भुरगें तें. एक फावट मॅट्रीक जालें म्हण्टकीर हांव सुटलों. बाडान तुमी'

'पुण परिक्षेक काडलें म्हुण तें पास जातलेंच अशें ना–' प्रिन्सीपालांन.

'जातलें. हांव करून घेतां अभ्यास. नाय जाल्यार it is a game of luck—'

'पुण आमच्या हिसबान तुमचें शोमा–it is a doubtful case!'

" Exactly ! म्हाका मॅट्रीकेक sent up करचे आदी आमच्या प्रिन्सीपालान म्हगेल्या बापायक exactly हींच उतरां सांगिल्लीं. Doubtful case ! पुण हांव जालो ना पास !"

फुडलें आयकुपाक टीचर थंय नाशिल्ली. पुण मागीर प्रिन्सीपालान तिका आफोव शोभाक शिटकावपाचें काम सांगिल्लें.

शोभान मागीर खुब्ब अभ्यास केलो. खुब्ब अभ्यास केलो म्हळ्यार नें रातचें इकरा–बारांक न्हिदूंक लागलें. विनुले, सरुले नोटस् हाडपाक लागलें. मागीर ते पर्थून व्हरून दिवपाक लागले. शेताघंडेर बसून पुस्तकां पाठ करपाक लागलें. एखादरें गणीत कळना जाल्यार टीचरीगेर फावटी मागपाक लागलें.

तेभायर नांवरूपां थोडीं केलीं नात ! इलेक्ट्रीक बेल विस्कटावन उडयली. बांयची गाडी 'पुली पुली' म्हणीत खिळखिळी करून सोडली दादाले मायकलीचो पंपच सगलो मोडून उडयलो. घरातलें एक रुप्य कुलेर आनी स्टीलचें कुलेरच ना केलें. एक आनी दोन न्हीं. पुण केलें तें किनें वाट लावपाच्या वायट हेतान केलें ना. केलें तें शिकपाखातीर केलें. शाळेंत शिकयतात तें पुस्तकावैलें. Practical knowledge मेळना अशें दादानच म्हणिल्लें एक फावट.

एस्. एस्. सी. परीक्षा जाली. सोंपली. शोभाले पेपर एकदम बरे गेले. टॉप ! प्रिलिमेपरस बरे. तसो गणिताचो पेपर खूब कठीण आयिल्लो. शोभा सुर्वेक भितालें नापास जायत बी म्हुण. पुण पळय जाल्यार सगल्यांकूच 'टफ' गेला. आनी एक पेपर सगल्यांकच 'टफ' गेल्यार खंय बोर्ड मागीर 'करेक्शन' सोपें दवरता. आनी तशें आसल्यार पन्नास सोड चाळीस पडपाक दुबाव ना. पस्तीस तरी पडटलेच.

परीक्षा सोंपली. आतां वाट पळोवप ती रिझल्टाची. 'आंवय ! अडेच अडेच म्हयने रिझल्ट ना म्हळ्यार कितें गो हें !' मंदा.

"नाका जाल्लेंच मगो तुगेलेंय. मॅट्रीक म्हळचार कितें तुगेल्या इश्कोलाची गो ती एजाम ?" रीतान म्हळें.

'हय तर. अरुण म्हणल्यावरी [illegible] पैसा येय [illegible]' [illegible] जगभर मुर्ग वसतात मात्र [illegible] [illegible] आनी [illegible] [illegible] [illegible] म्हळ्यार किते फळाणाची कामा?' शोभान म्हळें.

'आगो शोभा, जगभर मुर्ग वसतात पईंडक [illegible] [illegible] [illegible] तुका? इंडियेंन म्हण.' एकलें चली— शोभागेल्या [illegible]

'आता तर शोभाक उलोवपाक दुसरो विशय मेळ्ना. तश्या एम. एस. सी. म्हळ्यार किते! परीक्षा किल्ली कठीण! 'कसले नासमजी भग परीक्षक वसतात! [illegible] कितल्या कठीण येता, हांव सकयार. केन्नाकेन्नाय महर्षीअण्णी कोणय मेळलें जाल्यार मागीर 'वसाय नाका.

'आगो शोभा, आयकल्या मगो तुवें? त्या [illegible] [illegible] मारता आसतना बसलो स्वय.''

'कोण गो—तो? बोकोड?'

'नोंच तो! ताणें स्वय बाल्मानसून कागदाच्यो गठल्या हाडल्ल्या कॉपी मारता आसतना ज्युस्त बसलो स्वय.'

'आरे! आता ताका वावडयाक मार्क मेळपाक कठीण.' शोभा.

'किते? मार्क स्वयचे? फुडें परीक्षकल्लेगीन वसक मेळचे ना ताका. तशेंच फावो. कित्याक जाय आशिल्ले कॉपी मारपाक?'

'हय तर! नाय जाल्यार चल्यांक लजच ना. म्हाका तर वायट कॉपी म्हळ्यारच भंय दिसता. पूण मगो Geography च्या पेपराक हावें तें पळय Equitorial region चे climate असा तें पावलीचेर बरोवन व्हेल्लें. आनी ज्युस्त तेच आयलें परीक्षेक. पूण म्हाका पळोवपाचो धीरच जालो ना.'

'मागीर सोडलो तो प्रस्न तुवें?'

'ना गो, म्हाकाच याद जाली तशें बरयलें. बरोवन जातकीर मात 'चेक' करुन पळय जाल्यार ज्युस्ताक ज्युस्त.'

'वा: तीय जाल्यार कॉपीच आं!'

शोभाक असलें सोंसना. नाक फुलोवन ताणें म्हळें. 'जाव! तुजेभशेन नाककातरें जावन मांडयेर नोट बरोवन व्हरना हांव.' बरे-

मशेन उलयतां उलयतां दोगांयलीं उतरां तापत गेलीं आनी 'पर्थून केन्ना जाप दिनाका' हे बोलीचेर एकमत जावन दोगांयनी एकमेकांक तोडलीं.

अशेंच एक दीस सरू मेळ्ळें. खबरी रंगार आयल्यो.

'जाणा मगो शोभा, मुंबयसावन दिलीप आयला न्ही तो सांगतालो. थंयचे प्रोफेसर खंय पेपर तपासता आसतना कशाकशेय तपासतात. थोडे खंय आपणाले वायलेकच सांगतात तपासपाक. एकलो आनी खंय कोर्गीक करता. वैल्या सपणांचेर उबो रावता खंय आनी पेपरांची रास सकयल ओतता खंय. वैल्या पावंड्याचेर पडटात त्या पेपरांक चड मार्क. सकयल पडटात तांकां थोडे."

आयकता आसतनाच शोभाल्या दोळ्यां मुखार तागेलो गणिताचो पेपर उबो रावलो, मुमरखें हांसून ताणे म्हळें, 'वगीऽ राव गो ! बंडल आमतलें !'

'ना गो, सगलेंच फट म्हणू नाका. थोडें तरी खरें आसतलें. पोरूं पळयलें ना तुवें तो ममीर कसो पास जालो तो. नावाडगो एक नंबरचो–अभ्यास खंय केल्लो ताणें? "

अेप्रील सल्लो. मे अर्द सोंपलो. रिझल्टाचे वेध लागले. शोभाची अस्वस्थनाय वाडत गेली. ताका हरशीं अपशकून अेकूय जालोना. तें मनांनलेमनांत जुगार खेळटालें. फाल्यां सकाळीं जर सात वरांपयलीं जाग आयली जाल्यार हांव पास जातलें असो मांड खेळून तें न्हिदतालें. सकाळीं वेगीन उठटालें. सातांपैलीं जाग आयल्या, तेन्ना पास जातलेंच. चडशें ते risk घेनाशिल्लें. 'वेळ आज बुडलोच ना जाल्यार हांव पास जातलें' अशें म्हणप म्हळ्यार आपलेच गोमटेक फातर बांदून जीव दिवप. चडांत चड risk घेतालें तें कॅरम खेळ तना. दाव जिखल्यार हांव पास जातलें, अशें म्हण्टालें आनी तरीकय तें जिखतालें, तेन्ना ताका दिसतालें आशा धरपाक हरकत ना. 'स्ट्रायकर परतो आयलो जाल्यार हांव फेल' अशें म्हण्टालें तेन्ना तांजीं बोटां ल्हवूच स्ट्रायकराक धुकलतालीं. पुण क्वीन घालून कव्हर घालतालें तेन्ना

माजी आशा पीर जाताली. पुसो काळ्यान [illegible] '[illegible] [illegible] उमेद वाडत वताली . . . . शिर्शी शिर्शी

शिल्लें शिल्लें करून शोमाले मगले [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] वसतना तुमका फकत [illegible].

एके रातीं ताका सपन पडलें. सपनांत एक [illegible] [illegible] कवळो घेवन एके शिम्काडेच्या वेल्या सपणाचेर उबो आसा [illegible] कवळ्यांत शोभालोय पेपर आसा. हय, [illegible] [illegible] [illegible] ताका मागता . . . मामके काळकूटक येता. [illegible] घाम [illegible] [illegible] तो मोट्यान हांसतालो आनी म्हण्टा, 'आता हांव हे पेपर वैल्यान सकयल उडयतां. तुगेलो पेपर खंय पडटा तें पळोवया. म्हाका नशीबाचें [illegible] उबगण. हें असें तपासप सोपें. वैल्या सपणाचेर पडटा ताका चड मार्क–' आनी उलयतां उलयतां तो पेपरांचो कवळो काडून वैर [illegible]. [illegible] कशा कशेंय पडटात. वैल्यान थोडे निमग्न सकयल येतात. थोडे [illegible] उरतात.

शोभा बेगबेगीन आपणालो पेपर सोदता. मामके काळजाक [illegible] सोदता, . देवा, पाव मायबा, पास जाल्यार पुर्गी असो पुटपुटत तें [illegible] सोदता . . . . तो पळय. हय हांच. 'सर. सर हो पळय.'

'आं! तशें जाल्यार पस्तीस मार्क!' पस्तीस! [illegible] पास तरी जालें. शोभा खोशिशन उडकी मारता. जाग येता. पळय जाल्यार हांतुणार.

सकाळीं शोभान आईक विचाल्लें, 'आई, सपनां खरीं जातात गे?'

'ना गो बाय'.

'मागीर फट जातात गे?'

'तशें न्हय. पुण फांतोडेर पडिल्लीं सपनां खरीं जातात अशें म्हण्टात'.

शोभाक याद जाली. आपणाक जाग आयिल्ली तेन्ना रातच आशिल्ली.

'आनी रातचीं फट जातात गे?'

"तशें न्हीं गो! पुण तुका कित्याक गो बारीकसाणी? सपनेलें काय कितें?" पुण शोभान ती खबर पासून व्हेली.

ल्हान भुरगें व्हड जाता तेन्ना जण एका मोडणाचेर ताजी अपुर्बाय जाता. तें हांसता, उमथें पडटा, फुडें सरता, धिमकुरें वता, बसता, उब रावता. पुण आवय वापायक सगल्यांत चड उमेद आसता भुरग्यान पयलें चांट मारिल्लें पळवपाची.

मॅट्रीकेचीय अपुर्बाय तशीच. पयलें चांट माल्लें की मागीर भुरगें फुडें चलपाक कळाव लायना. पुण तें चांट पडपाक जाय. मॅट्रीकचेंय तशेंच.

दादा आनी आई आतां शोभाचींच विचार करतालीं. शोभान खुब्ब अभ्यास केला हाजी तांकां जाणवीक आशिल्ली. आनी तें पास जातलें अशी तांकां खुब्ब आशा आशिल्ली. म्हण्टा म्हणसर रिझल्ट लागीं पावलो. फाल्यांर पावलो. शोभाक सकयलवैर जातालें. फाल्यां सकाळीं रिझल्ट. कितें जातलें काय? पास जाल्यार पुरो! देवा, पाव मायवा! रातचें न्हिदपाक वचचे आदीं शोभान पर्थून एक फावट देवाक नमस्कार केलो. ल्हवूच पांच नाल्लांची पंचखाद्य दामोद्राक सांगून घेतली. आनी हांतुणार पडलें.

न्हीद तरी कसली पाड पडिल्ली! जाय तेन्नां बेगीन येना. शोभाक आशाच न्हय खात्री आशिल्ली आपुण पास जातलें म्हुण. पुण पेपरांत येतलें तेन्ना खरें!

शोभाक दोळो केन्नां लागलो तें कळ्ळेंच ना. सकाळीं जाग आयली पळय जाल्यार उजवाडलां. बेगबेगीन शोभा भायर येवन तोंडबी धुवन पेपराची वाट पळयत रावलें. दादा पयलींच पेपर हाडपाक भायर गेल्लो. शोभाल्या हड्ड्यांत ढडढडपाक लागलें. तो पळय दादा येता. पेपर घेवन येता. व्हडलो धांवत येनासो, कितें जालां काय? फेल! तशेंच आसूंक जाय. शोभाल्या दोळ्यांत दुकां उबी रावलीं. दादा आयलो. पेपर काडून शोभा कडेन दिलो. शोभाक कळ्ळें! तरीकूय पळोवया.

दादा थकला आसतलो. शोभान नदर पळयली. दुसरो पयल्यान वाडत मारको पळयलो. ना. मग्गार दुको पळ्याक मागलें; बसं गलें. दुरु लय तें याम फुकट गेलें, तो आशा मातय मग्यण भावों दुस्ती शी दुका.

भितल्यान दारान एक सायकल उबी रावली. 'रामचन्द्र ना' आरेच्या! तेलिग्राम! दादान तेलिग्राम घेतला. शोभाक मळ्ळ्य येतूर उपराथाक हासो आयलो. तांकाक पास. बान्केवइल पत्रों दिवसाक तेलिग्राम येतात आसतलें. आनी म्हाका! कागंदपूर दुस्य रगाड़ बराक केला आसतलो.

'Congrats ! शोभा !' दादा आडूड्लो 'कितें? कितें जालें? " आई.

'शोभा पास जाला. हो पळय तेलिग्राम एस एस सी बार्डान घाडला. तांची चूक जाल्ल्यान पेपराक तांगेलो नंबर घातलो ना. म्हूण चूक जाल्लेबद्दल क्षमाय मागल्या. आतं ...Congratulations शोभा'

शोभाले दोळे भरून आयले. आनंदान भाशेन वर्स पडनात पडले.

भितल्लेवशीन कोण तरी उलयतालो. शोभान दोळे उकते केले. आरेच्या! हें सगलें सपन तर! शोभान दोळे चोळले आनी विचार करपाक लागले. अशें कशें हें सपन! फातोडेचेच्यो पडलो. सगळें तर उजवाडन आयलां. फांत्यापागवेळां सपनां सगें जातात म्हय आईंच म्हणटाली. तशें आसन जाल्यार पेपरांत म्हजो नंबर येवचो ना पुण बोर्डाची अशी चूक घडटा? जायत. पैर शोला सागतालें तागेलो बापोलभयण पास जाल्ला म्हूण. तांकां उपरांत कळ्ळें म्हय.

'आसू. न्हिदलां जाल्यार उठवं नाकात नाका. बेंचेच रडत बसतले.' दादालो आवाज.

पागरूण शेंवटून शोभा उठलें. पळय जाल्यार बरें उजवाडलां. दादा भायर वशिल्लो. आई भितर च्या करताली. शोभा तोंड धुयसर ताका आईन कांयच म्हळें ना. शोभाक कळ्ळें. दादान पेपर हाडला आनी हांकां पिशांक दिसलां आमतलें हांव फेल जालां म्हूण. शोभा भायर गेलें आनी वल्कांवांतच बसलें. तेलिग्रामाची वाट पळयत.

* * *

WORLD KONKANI CENTRE LIBRARY
विश्व कोंकणी पुस्तकालय
2414

आंगवण

पुण्य आणि पातक हांचे शिमेर उबो रावन हांवें एक काम केल्लें ताजी ही खबर!

म्हजी माजोड्डचे इगर्जेंत 'कूर' म्हूण बदली जाल्ली. गीम निकतोच लागिल्लो. इगर्जेचीं कामां जाणा जावन घेतां, गांवच्या लोकां-कडेन वळखी करून घेतां, कपेलांची अडचून उरिल्लीं कामां जाग्यार घालतां म्हळ्यार म्हयनोभर गेलो.

पाद्रीपण म्हाका मनसपूर्वक मानवता. इस्टागती जोडप, भुरग्यालागीं खेळप, शिकपी भुरग्यांक उमेद दिवप वायटकारांची खबर घेवप, अड-चल्ल्यांक पावप असलीं कामां म्हाका पायलींपसून जायशीं. पाद्री जाल्या-उपरांत म्हजी ती लागणूकच जाली. आनी हांव तिका पुराय पाळो दिवंक लागलों.

एक दीस इगर्जेंत सेरमांव सांगतना हांव बरोच फॉर्मांत आयलों. सेरमांवांत हांवे एक खबर सांगली. एके बायलेचें भुरगें फेस्ताचे फेरयेंत कशें कशें शेणलें. आनी कितल्याशाच वर्सांनी तिणें सायबीणमायक केल्ले आंगवणीक लागून तें भुरगें कशें परतें तिका मेळ्ळें तें हांवें बरें करून सांगलें. सेरमांव सोंपल्याउपरांत सगलो लोक देवाक नमन करून घरा परतलो. पुण एक जाण्टोसो दादलो आजून दीमी मारून आशिल्लो.

तागेली नजरी वाणिल्ली पळोवन म्हाका; [illegible] 'हार्दीक [illegible]' आमचल्या देवा तागेर किल्लो, तागेली नदरी सगल्लो म्हूण हांव ताका हाकांनासमना मिनट गेला तांदळासकडेन [illegible] मागणाची कामा मागली. आणि हांव मात्र आसलों.

दुसऱ्या दिसासून तो गेटार कसली जायतली उपरांत पिरायेन आमचल्या पत्राक पत्ताचेच सुमार' पुण देवान रायतल्या आनी कातीक मिग्यो पडिल्ल्यान तो मनशाक नौकल्लेवरी दिसतालो. ख्यादार कावाय उडयिल्ली. हालीं तेणार कावायाक चकल्यां दिसूं पडनात. देखून तागेला हो मेस मानसो अडेचो कसो दिसतालो म्हाका 'कॅम गेटींग' कळना. पुण ह्या दादल्याचें मुखामळ पळोवन तो मनांतल्यान मायस्त आसूं फाव असें दिसलें.

तो म्हाकाच रावतालो जावये. हांव म्हज्यान पावनाकडें ताच्या नकली बागांवन आदर परगटायलो. जाण्टयांच्या मनगतीं मान दिल्ल्या म्हाका मानवना. पादकूर जालों तरी पिरायेन हांव ल्हानूच. पुण ह्या जाण्टयांक तशें मागल्यार ताचें मन मोगिल्लेवरी जाता.

हांवें म्हज्यांत येवन त्या जाण्टेल्याच्या मुजार हात दवरून म्हळें "कितें पाय? कसो आसा?"

अितलें म्हणिल्लें मात! त्या दादल्याचे ओंठ थरथरपाक लागले. दोळे बारीक करून तो म्हाका निरखुपाक लागलो. म्हूणसर दोळ्यांनी दुकां भल्लीं. थरथरपी हातान म्हजो मुजावेलो हात मामपान ताणें म्हळें,

"म्हज्या पुता! तूं . . . . तूं . . . . . म्हजो पूत न्हय?"

हांवें घुसपून म्हळें, "तुवें म्हाका जल्म दिल्लो नासलो तरी हांव तुका पुताभाशेन समज तूं!"

ह्या म्हणल्या उतरांनी जो जाण्टेलो न्हिवळ्ळो. दोळ्यानलें उदक कावायेच्या हाताक पुशीत ताणें म्हळें,

"पादकूर! चुकलों! तुवें म्हाका 'पाय' म्हळें. म्हाका दिसलें....
म्हाका दिसलें . . . . म्हजो पुतच म्हाका मेळ्ळो! तुजेयेदोच जालो आसतलो तो आतां . . . . "

त्या जाण्टेल्यालें दुख म्हाका समजलें. तागेलो पूत पैस खंयतरी गेला आसुंये. तारवटी वी जांवये. हांवें विचाल्लें,

"खंय आसता तुगेलो चेडो?"

व्हडाव्हडान तकली हालोवन ताणें ओंठ दांतांमदीं चिड्डून हुडको आडायलो. हुडकेल्ल्या ताळ्यान ताणें म्हळें,

"म्हाका खबर ना . . . कोणाकूच खबर ना." उलयतां उलयतां ताणें वैर खुरसाकडेन बोट दाखयलें, "अेकल्याक . . . . ताकाच आसा खबर."

म्हगेलो घुस्पागंदळ चडच खदळ जालो. खिणभर म्हाका दुबाव आयलो. हो जाण्टेलो एके शिरेन मातसो उणाक बी न्हीं मूं? पुण तागेलो कळवळो पळोवन म्हगेलें मन भरून आयिल्लें.

"तुजें नांव कितें?" हांवें विचाल्लें.

"कामील!"

"तूं रावता खंय?"

. . . "तळ्यापयल्यान बल्कांवा घरांत."

"कामीलबाब! तूं आतां वच घरा. हांव मागीर मेळटां तुका." हांवें म्हळें.

"पादकूर! तुवें सेरमांवांत सांगली तीच आंगवण हांवूय करतलों."

हांव कितें म्हण्टां ते आयकुपाक कामील मोटे उमेदीन म्हज्या दोळ्यांत पळोवपाक लागलो. हांव नदर धुंवडावन वग्गी रावलों.

"मागीर येतलो न्हुं म्हगेलो पूत घरा?"

ताणें म्हाका विचाल्लें.

"हय येतलो. देवाचेर भावार्त दवर आनी वाट चय," हांवें ताजी फाट थापटीत म्हळें.

कामिलान वचपाक फाट केली वतावतां ताणें उलयिल्लीं उतरां मात म्हज्या कानांनी आयकून घेतलीं. "वाट खूब चयली पादकूर! वाट चयत आसां . . . . . पुण हांव आनीकूय वाट चंयतलों."

म्हाका कडें बचपाक मनच येना जालें. हांव [illegible] [illegible] पडलों. आनी मार्किझावांक उलो मारलो,

"एक मांग! आतां निमाणें [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] कोण वळखना गू?"

"कोण कामील?"

"हय म्हूण किते [illegible]? [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]" [illegible] उमळशिकेन विचाल्लें.

"किते मांग पादकूर! कामिलाक हांव [illegible] वळखना [illegible] एकदम मांगर! कोणाकूय गरजेक पावपी. ताका आनीक [illegible] [illegible] एकलोच गावता बावडो. ताचो एकूच चेडो आमच्या चेडो [illegible] [illegible] बायल मेली. उपरांत कामिलानच पुताक व्हड केलो. पुण एक [illegible] हो चेडो बारा वर्सांचो सुमार आसलो जानलो ताचें [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] खबर ना. खूब सोद केली. आतां वीस वर्सां सुमार [illegible] हे [illegible] पुण चेड्याची कांयच खबर ना. आसा [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] कोणाक खबर ना."

हांवें अजापान विचाल्लें, "आनी कामील आजून चेड्याची वाट चयता?"

"हय. ताका दिसना तो येनलो म्हूण पुत्तो. सद्दां वाट [illegible] तो. आतां जाण्टो जाला बावडो. मातसो पिशांमाशेन करता."

म्हाका चिंतूक पडिल्लो पळोवन मार्किझावान फुडें सांगलें.

"कामिलाचलो अडतीर खूब व्हड आसा. चेडो ना जायनासावन ताणें खूब सोद केली. बोमायी लेगीन वचून सोदून आयलो. तान्तल्यान आयिल्ल्या सगल्या लोकांक तो आजूनय विचारता. [illegible] बावड्याचो मनीस एकदम बरो! ह्या कामिलान फाटल्या घा बारा वर्सांनी तुगें म्हळयार चोगपाच जाणां तरी पोसूक घेतले. पुण सगले सुगें ताका बूट लावन पळून गेले."

"आं! पोसूंक कित्याक घेतले तर? आनी पांच जाणांक [illegible]

"पांच जाणांक म्हुळ्यार एकदम पांच जणांक न्हूं. एकएकल्याकूच! कित्याक पोसूंक घेतालो तें मात ताजें ताकाच खबर! ताका दिसतालें कोणूय दुबळालो भुरगो पोसूंक घेतलो आनी ताजे पसत दुडू मोडले जाल्यार ते पुताक पावतले. त्या पोसक्यांक मात माल्लो मद. कामिलालें जेवनखावन वैल्यान ताकाच नागोवन गेले."

कामिलाची खबर आयकून म्हज्या काळजाक पिळव पडलो. तो दीस हांवें असोच सारलो. दुसऱ्या दिसा कामील सेरमांवाक दिश्टी पडलो ना. हांव दनपारां उठलों आनी सकयल येवन वद्द कामिलागेर गेलों. कामील वल्कांवांतच आड पडिल्लो. आंगात कालचीच काबाय आशिल्ली. म्हाका पळेनाफुडें तो सडसडीत उठलो,

"कोण, म्हगेलो पूत आयलो . . . . यो, जुझे . . . . यो!"

म्हाका दिशिल्लें कामील पादकूर आयला म्हुण समजून उठला आसूंये. पुण तो म्हाका आपणालो पूत आयला कसो समजलो. हांगेलो लोत्र आंगांत आसुनूय म्हाका ताका सांगचें पडलें,

"कामीलबाब, हांव जुझे न्ही. हांव पाद्री. पादकूर!"

कामील निर्शेलो. हातापायांतली शक्त गेल्लेवरी जावन वल्कांवाचेर बसलो. अितल्यान शेजान्न येवन म्हाका सांगूक लागली'.

"तो हावीं तेंपार बरो ना तकलेन कोणूय आयल्यार 'जुझे आयलो' म्हुण फुलता. आनी मागीर येदें तोंड करून बसता."

शेजान्नीलीं उतरां आयकून म्हज्या काळजाक हुंवार आयलो. कामिलाच्या म्हऱ्यांत बसून हावें कामिलाक म्हळें, "कामीलबाब, आज सेरमांवाक आयलो ना तू?"

"सदां वचप जायना. काल एक दीस गेल्लों तो अजून न्हिदून आसां. नज."

"कांय पर्वा ना. दुबळ्यांक आनी दुखेस्ताक देव घरा लागीं लेवोन मेळटा."

कामिल्लान 'मर्मामकाय मेल्ली' अशें मोंग मरली [illegible] आनी खिणभर रावून म्हळें,

"हांवें मार्याबर्णाक 'आगवण' केल्या."

"बरें केलें." ताका दिशिल्लें हांवें फुडें आनीकूय [illegible] [illegible] नुगेल्लो पूत आता येतलो, जुज घरा येतलो पूण . पूण म्हज्या [illegible] तीं उतरां फुटलीं नात.

"आता येतलो म्हणल्लो जुज आता येतलो." कामिल्ल [illegible] कूच सांगतालो.

त्या दिसाउपरांत हांव कामिल्लागेर गेलों ना. म्हाका '[illegible] दिसताली, कामील म्हाका विचारीत म्हूण की आगवण [illegible] [illegible] आजून कसो आयलो ना काय म्हूण. "मावान दवर आनी वाट [illegible]" अशें हांवें ताका आदीं मागिल्लें. पूण 'कितलें दीस वाट चव' अशें ताणें म्हाका विचाल्ल्यार ताका हांवें कितें मागपाचें? पूण हांव [illegible] कामिलागेर गेलों ना तरी नेमान ताजी वामपूस मात करतालों.

कामिलाली वलायकी दिसदिसां इबाडटाली. नकली [illegible] उरनाशिल्ली. 'पूत येतलाच' ही वातमी मात दिसादिसा फुलून वचाली.

पावस लागों पावलो. इस्कोलाची सुटी सोंपून तीं नव्यान सुरू जालीं. एकदीस चादरची एक बायल आपणाल्या पुताक चेडयाक घेवन इगर्जेंत आयली. विगार भायर सरिल्लो. हांवूच तिका बसोवन घेतलें. आपणाले दुबळकायकलागून त्या मुरग्याक ती इगर्जेच्या बांदिंगान दवरपाक सोदताली. तिणें म्हळें, "ह्या मुरग्याक तुमी दवरून घेतल्यार उपकार जातले. तुमी सांगशात तें काम तो करतलो." इगर्जेंन अशें मुरगे आनीकूय आशिल्ले. तिगेलें मानून घेवन त्या मुरग्याक दवरून घेतां म्हूण सांगून हांवें तिका घरा धाडलो.

हांवें त्या मुरग्याक आपोवन हाडलो. चौदा वर्सां पिरायेचो भुरगो तो. हुशार आशिल्लो. हांवें विचाल्लें,

WORLD KONKANI LIBRARY
Accn No: 000316

“नांव कितें रे तुजें [illegible]

“जुझे”. नांव आयक[illegible] याद जाली. तागेल्याय चेडयाचें नांव ‘जुझे’ आशिल्लें. अशें केल्यार कशें? कामील मातसो सैरभैर जाला. तो कोणूय आयल्यार ताका चेडोच कसो समजता. आतां ह्या भुरग्याकच जर कामिलागेर तागेलो चेडो म्हूण धाडलो जाल्यार अेखादरे कामिल सुदारत! ह्या भुरग्यालेंय काम जानलें आनी कामिलाकूय आदार जातलो ह्या जाण्टेपणांत.

विचार मनांत आयलो तो आयलो. म्हाका वसुंकच दिना जालो. हांवें त्या भुरग्याक विस्वासांत घेतलो. कामिलाक ‘पाय’ म्हणपाक शिकयलें. सांगता तेभाशेन चलपाक फर्मायलें. आनी वेगोवेग त्या ‘जुझेक’ घेवन कामिलागेर गेलों.

मांजवेळ जाल्ली. कामील भितर रांदनीक फूक मारतालो.

“कामिलबाब, हो चय कोण आयला!” हांवें भायरसूनच साद घाली.

कामील उकडयां बशिल्लो तो बेगबेगीन उठलो. कावायेक हात पुशीत ताणें विचाल्लें,

“कोण आयला?”

“जुझे आयला. हो चय” अशें म्हुण हांवें जुझेक फुडें धुकल्लो. जुझेनूय शिकयिल्लेवरी ‘पाय’ म्हळें.

“म्हजो पूत आयलोऽ!” अशें म्हणीत कामील लकतलकत फुडें आयलो.

सुर्याचीं निमाणीं किर्णां बल्कांवांत भितर सरिल्लीं. कामिलान ह्या जुझेक सांसपिलो. आनी अविस्वासाचे नदरेन म्हजेकडेन मळोवन म्हळें,

“कोण पादकूर! हो जुझे म्हुण कोण सांगता? म्हाका फटवं नाका. म्हगेलो जुझे आतां व्हड जाला आसतलो. तुजे येदो आसतलो....”

जिनलें उल्लोवन कामिल्लान [illegible]
कामील आज मैरमैर नाशिल्ला. [illegible]

"हांव अशा:रे जझेक वळखता ना [illegible]
पुण तो म्हाका वळखतलो. न् जाणा. ही कावाय [illegible]
लोक म्हण्टात, मांड आता कावाय [illegible]
ही. म्हगेलो जझे गेलो तेन्ना हांव कावाय [illegible]
तर ह्या कावायेवैल्यान नर्गी म्हाका वळखतला." [illegible]
जालें. म्हाका किते उल्लोवचें तेंच समजना जालें.

"पादकूर ! म्हगेलो जझे येनला हांवें [illegible]
दवल्ला. तो आयलेबगर गवचा ना. हांव [illegible]
आनी . . . . आनी तो आयलेबगर हांव मरचां ना [illegible]
मरचां ना . . . ." आनी कामील [illegible]

म्हाका लज जाली. म्हगेलो प्रयोग [illegible]
देवाचेलो भावार्त पळोवन म्हाका लज जाली. [illegible]
दिसलें . . . . खऱ्यांनीच 'जझे येनलो.'

जड पावलांनी हांव कृत्रिम जझेक घेवन [illegible]
पंदरा दीस गेले.

अकस्मात एक दीस मांजवेळची कामिलाली शेजाऱ्यां [illegible]

"पादकूर, कामील मरता. बेगीन यो आनी [illegible]"

"मरता ? कोणे दोतोरान सांगला ?"

"ना. पुण तो रात काडीत कसो दिसना." शेजाऱ्यांनी [illegible]
आयकून म्हाका राग आयलो. हांका पयली पाद्री येवजनात दोतोर नहीं.

"तूं पयलीं दोतोराक घेवन वच. दोतोराक मागीर हांव आवयता
म्हूण. हांव रोखडोच यता."

शेजारी गेली. खिणभर म्हजी तकली भेरल्लेवरी जाली. 'कामील
मरता'. कामिलालीं उतरां म्हज्या कानात घवघवपाक लागलीं. "जझे
आयलेबगर हांव मरचों ना." बावडो कामील ! मरण हुबल्यार अुबें
आसा . . . . . पुण आशा सुटना . . . . . .

* * *

हावें म्हगेलीं एकदोन गरजेचीं कामां आशिल्लीं ती केलीं आनी वेगवेगीन भायर मल्लों.

हांव कामिलागेर पावलों तेन्ना आमोरी जाल्ली. दोतोर तपासून भायर सग्नालो. म्हाका पळोवन दोतोर रावलो. " Old age ! वाण्टो जाला. जोर फॉर्त आसा. हांवें इंजेसांव केलां. पुण . . . . . नांसांव लायल्यार बरें ! "

दोतोर गेलो. हांव वल्कांवांचेर उबो आशिल्लों. शेजान्न दारांत रावन म्हाका पळयताली.

" न्हिदला ? " हांवें विचाल्लें.

" ना. जागोऽ आसा. आजून चेडचाचो उगडास काडटा."

" तू वच. जेवन बी यो. हांगा रावन कांय उपेग ना."

शेजान्न वचमर हांव रावलों. आमोरी जाल्ली. भितल्ले कुडींत शास्केलो पेत्रोली दिवो मिणमिण्टालो. कुडींतल्या पोरण्या कानाप्याचेर कामील न्हिदल्लो.

हावें हेवटेनतेवटेन पळयलें. दिवो काळोक पातळटालो. लागीं कोण दिश्टी पडनाशिल्लो. हांवें वेगवेगीन म्हगेलो लोब काडलो. भितर वुशकोट आनी कालसांव घाल्लें आशिल्ले. लोब साकादातल्या कदेलाचेर उडोवन हांव भितर गेलों.

" पाऽय ! " हांवें ल्हवू उलो माल्लो.

कामील जागोच आशिल्लो. दोळेलेगीत उकते आशिल्ले. उलो कानांत पडनाफुडें तो दोळे मोटे करून जाग घेवपाक लागलो.

" पाऽय हांव जुझें आयलां ! हांवें कानाप्याकडेन वचत म्हळें कामील जाता-नज करून उठूक लागलो.

" म्हज्या पुता ! जुझेऽ ! म्हज्या पुता ! म्हज्या पुता ! " कामिलाक खोश्शेन आनीक उतरच फुटना जालें. कामील आंगांत अकस्मात बळगें शिरिल्ले माशेन उठून बसलो.

"पाच्य !" अशें म्हूण हांव कामिल्लाच्या [illegible] [illegible] [illegible] कामिल्लाची नी आर्तिनकाय पळोवन म्हज [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] चाल्य दोळ्यांतल्यान उदक [illegible] [illegible].

पेत्राली दिव्याचो उजवाड मात [illegible] [illegible] [illegible] म्हाका नियाळीत म्हणपाची [illegible] [illegible] हांव [illegible] [illegible] वेग मारिल्ली कामीत म्हजी [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. पुण [illegible] हांगे [illegible].

"पुता ! म्हज्या पुता ऽऽ"-कामिल्लाक [illegible] [illegible] [illegible] पुण उतरां फुटनाशिल्लीं

"पा ऽ य ! आतां न्हीद." हांवें म्हळें पुण कामिल्ल [illegible] [illegible]

"पुता ऽ ! तू आयलो ! हांव जाणाच्र आशिल्लो [illegible] [illegible] कामील घोगऱ्या आवाजान उलयनाली. "हांवें [illegible] [illegible] केल्ली....पादकूर जाणा....देवाचेर हांवें भावार्थ [illegible] [illegible] [illegible] ....आतां ....आतां म्हज्यान नज ... न... [illegible] [illegible] न कामिल्लालो उतर पैसपैस पावक लागलीं नागलीं नकलीं म्हज्या [illegible] तेंकली. हातपांय [illegible] घळमले.

हांव [illegible] कामिल्लाची तकली काडून उजार [illegible] [illegible] [illegible] आशिल्ले. तांकां हात लावन ते बंद केले. ताज्या आंगार [illegible] घालें आनी भायर येवन आंगार [illegible] लांब [illegible].

WORLD KONKANI CENT[illegible]

LIBRARY

WORLD KONKANI CENTRE

Shakthinagar, Mangalore

No: Acc. No :

Issued on	Borrower's No. and Signature	Returned on
		316/N72ReU

A

WORLD KONKANI CENTRE,
SHAKTHINAGAR, MANGALORE

TITLE : मन फुलें पिशें

YEAR

AUTH

PLA

PRI

AC

WORLD KONKANI CENTRE
LIBRARY
SHAKTHINAGAR D. K.

Acc. No. ____________

1. Books lost, torn, defaced, marked or damaged in any way shall have to be replaced by the borrower.
2. Books issued can be recalled at any time, if necessary.

HELP TO KEEP THIS BOOK
FRESH & CLEAN